

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
BABEȘ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITÁT
BABEȘ-BOLYAI UNIVERSITY

TRADITIO ET EXCELLENTIA

FACULTATEA DE GEOGRAFIE
STR. CLINICILOR NR. 5-7
CLUL-NAPOCA, 400006
TEL: 0264-596116, FAX: 0264-597988
GEOGR@UBBCLUJ.RO
HTTPS://GEOGRAFIE.UBBCLUJ.RO

CONSILIUL JUDEȚEAN
BISTRIȚA-NĂSĂUD

CIF: 4347550, Municipiul Bistrița,
Piața Petru Rareș, Nr.1 CP.420080,
Tel: (40) 263/213657, Fax:
0263/214750, www.portalbn.ro
E-mail: cjbn@cjbn.ro

PLANUL DE AMENAJARE A TERITORIULUI JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂSĂUD

ETAPA I – ANALIZA ȘI PROGNOZA EVOLUȚIEI DEZVOLTĂRII TERITORIALE A
JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD. DIAGNOZA STADIULUI DE DEZVOLTARE TERITORIALĂ
A JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD

VOLUMUL I.3. STUDIU DE FUNDAMENTARE CU CARACTER CONSULTATIV – SONDAJ
DE OPINIE ÎN RÂNDUL POPULAȚIEI JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂSĂUD

TABEL DE RESPONSABILITĂȚI

LIVRABIL I.3. STUDIU DE FUNDAMENTARE CU CARACTER CONSULTATIV – SONDAJ DE OPINIE ÎN RÂNDUL POPULAȚIEI JUDEȚULUI BISTRIȚA-NĂȘĂUD

DENUMIRE PROIECT	Elaborarea Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Bistrița-Năsăud	
ETAPA și FAZA PROIECT	ETAPA 1 – Analiza și prognoza evoluției dezvoltării teritoriale a Județului Bistrița-Năsăud. Diagnoza stadiului de dezvoltare teritorială a Județului Bistrița-Năsăud	
ACHIZITOR	CONSILIUL JUDEȚEAN BISTRIȚA-NĂȘĂUD Piața Petru Rareș, Nr. 1, Municipiul Bistrița, Jud. Bistrița-Năsăud	
RESPONSABIL PROIECT DIN PARTEA ACHIZITORULUI	Arh. Cristina-Annamaria KERES Arhitect Șef al Județului Bistrița-Năsăud	
ȘEF PROIECT COMPLEX	NUME	SEMNĂTURĂ
	Șef lucr. dr. geogr.-urb. Ciprian MOLDOVAN Expert RUR, simbol B, C, C1, F1, F3, F5, G2, G9	
CONSULTANT ȘTIINȚIFIC	NUME	
	Acad. prof. univ. dr. geogr.-urb. BENEDEK Jozsef Expert RUR, simbol B, C, F1, F2, F3, F5, G2, G9	
ELABORATOR LIVRABIL	NUME	
	Soc. dr. Ana Cornelia BULAI	
RESPONSABIL GIS	NUME	
	Conf. univ. dr. geogr.-urb Titus-Cristian MAN Expert RUR, simbol B, C, C1, F1, F3, F5, G2, G9	
DATA	Iunie 2026	

CUPRINS

1. METODOLOGIA STUDIULUI	5
2. STRATEGIE. PERCEPȚIE. VALORIZĂRI.....	9
3. DEZVOLTARE ECONOMICĂ.	14
4. DEPLASĂRI. NAVETISM. INFRASTRUCTURI.	19
5. SĂNĂTATE	27
6. POPULAȚIE. SOCIAL.	30
7. PATRIMONIUL CULTURAL.....	36
8. TURISM	41
9. ARII PROTEJATE.....	49
10. SCHIMBĂRI CLIMATICE	53
11. RISCURI	55
12. AVANTAJE. DEZAVANTAJE	60

TABEL DE FIGURI

Figură 1-Agregarea teritorială pe microzone de analiză	5
Figură 2-Caracteristicile socio-demografice ale eșantionului (A)	6
Figură 3-Caracteristicile socio-demografice ale eșantionului (B)	7
Figură 4-Caracteristicile socio-demografice ale eșantionului (C)	8
Figură 5-Percepția generală a județului. Atribute definitorii	9
Figură 6-Atribute definitorii ale județului. Diferențe la nivel de microzone	10
Figură 7-Satisfacția privind indicatorii de evaluare a calității vieții	12
Figură 8-Satisfacția privind indicatorii de evaluare a calității vieții. Diferențe zonale	13
Figură 9-Avantaje percepute pentru investitorii potențiali.....	14
Figură 10-Avantaje percepute pentru investitori. Diferențe zonale.....	15
Figură 11-Percepția principalilor factori de blocaj în dezvoltarea economică a județului	16
Figură 12-Percepția principalilor factori de blocaj în dezvoltarea economică a județului. Diferențe zonale	18
Figură 13-Intensitatea și mijloacele de deplasare internă	19
Figură 14-Deplasările în afara localității. Comparatie zonală.....	20
Figură 15-Mijloacele de deplasare internă. Comparatie zonală	22
Figură 16-Satisfacția privind infrastructurile teritoriale	23
Figură 17-Satisfacția privind infrastructurile teritoriale. Diferențe zonale	24
Figură 18-Interesul pentru sisteme alternative de producere a energiei electrice. Diferențe zonale ..	26
Figură 19-Satisfacția privind infrastructura medicală	28
Figură 20-Satisfacția privind infrastructura medicală. Diferențe zonale	29
Figură 21-Situația locuirii. Nivelul chiriilor	30
Figură 22-Migrația în străinătate. Țări de destinație	31
Figură 23-Migrația în străinătate. Intenția de migrație	32
Figură 24-Intenția de migrație internă în următorii 5 ani	33
Figură 25-Principalele avantaje de a fi locuitor al județului Bistrița-Năsăud	34
Figură 26-Principalele avantaje de a fi locuitor al județului Bistrița-Năsăud. Diferențe zonale.....	35
Figură 27-Principalele obiective culturale urbane	36
Figură 28-Principalele obiective culturale rurale	37
Figură 29-Cele mai importante evenimente culturale la nivel județean	38
Figură 30- Cele mai importante tradiții/obiceiuri care se păstrează la nivel județean	39
Figură 31-Principalele elemente de atractivitate turistică	41
Figură 32-Principalele elemente de atractivitate turistică. Diferențe zonale	42
Figură 33-Percepția celor mai frumoase obiective turistice	43
Figură 34- Ierarhia localităților considerate cele mai atractive.....	44
Figură 35-Percepția privind principalele elemente care caracterizează din punct de vedere turistic județul.....	45
Figură 36-Percepția privind principalele elemente care caracterizează din punct de vedere turistic județul. Comparatie zonală	46
Figură 37-Principalele bariere percepute în dezvoltarea turismului.....	47
Figură 38-Principalele bariere percepute în dezvoltarea turismului. Diferențe zonale	48
Figură 39- Utilizarea de către populație a resurselor naturale din zonă	49
Figură 40-Utilizarea de către populație a resurselor naturale din zonă. Diferențe regionale.....	50
Figură 41-Cunoașterea ariilor protejate la nivel de județ și zonal	51

Figură 42- Percepția populației privind impactul terierilor masive de pădure în județ.....	52
Figură 43-Percepția populației cu privire la schimbările climatice	53
Figură 44-Percepția fenomenelor de risc pentru populație.....	54
Figură 45-Percepția fenomenelor de risc pentru populație. Diferențe zonale	54
Figură 46-Ierarhia fenomenelor naturale cu impact negativ asupra populației și nivelul de pregătire pentru situații de risc	55
Figură 47-Fenomene de risc natural. Diferențe zonale	56
Figură 48-Gradul de pregătire perceput de populația din județ pentru diferite tipuri de riscuri	57
Figură 49- Percepția privind intervenția în caz de calamitate.....	58
Figură 50-Percepția privind intervenția în caz de calamitate. Diferențe zonale	58
Figură 51-Avantaje și dezavantaje ale județului în opinia populației.....	60

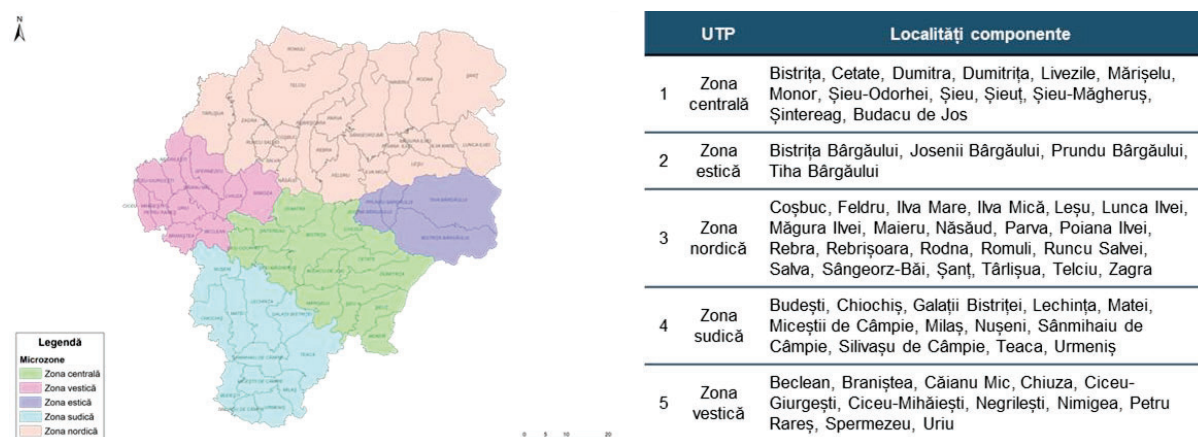
1. METODOLOGIA STUDIULUI

Studiul a fost realizat în perioada august–septembrie 2025 printr-o anchetă pe bază de chestionar adresată populației adulte din județul Bistrița-Năsăud. Eșantionul a cuprins 502 respondenți, selecția din toate unitățile administrativ-teritoriale ale județului, printr-o procedură de eșantionare multistadială și multistratificată, cu selecție aleatorie în ultima etapă. Acesta este reprezentativ pentru populația județului, cu o marjă de eroare de $\pm 4,5\%$, la un nivel de încredere de 95%. Chestionarul a fost aplicat exclusiv persoanelor de peste 18 ani, aspect care trebuie avut în vedere la interpretarea mediei de vârstă a eșantionului. Ca regulă metodologică, a fost administrat un singur chestionar per gospodărie.

Pentru a asigura dispersia maximă a eșantionului și comparabilitatea la nivel teritorial, județul a fost împărțit în cinci subregiuni, conform structurii stabilite de beneficiarul studiului. Metodologia aplicată în cazul Bistrița-Năsăud urmărește obținerea unei reprezentativități atât la nivelul județului în ansamblu, cât și pentru fiecare dintre aceste cinci subregiuni. O astfel de împărțire permite evidențierea diferențelor zonale în ceea ce privește percepțiile populației, nivelul de satisfacție și principalele nevoi de dezvoltare.

Prelucrarea datelor s-a realizat în două etape: 1) la nivel de județ, pe baza datelor ponderate conform INS Tempo-POP107D pentru a asigura reprezentativitatea județeană și 2) la nivel de sub-regiune pe baza eșantioanelor echivalente ca volum.

Figură 1-Agregarea teritorială pe microzone de analiză

Agregarea pe microzone are o dublă justificare:

- Funcțional-teritorială – județul Bistrița-Năsăud prezintă un profil eterogen, îmbinând zone montane (Munții Rodnei, Bârgău, Călimani), de deal și de câmpie, ceea ce determină modele diferite de locuire, infrastructură și accesibilitate. Zona vestică Mare funcționează ca un coridor de dezvoltare (Bistrița – Năsăud – Beclean), în timp ce zonele montane (Rodna, Sângeorz-Băi, Colibița) sunt periferice.
- Sociologică – distribuția populației, mobilitatea și tiparele ocupaționale diferă semnificativ între aceste zone, ceea ce impune analiza separată și comparativă. Municipiul Bistrița concentrează peste 25% din populația județului, fiind polul administrativ, economic și educațional. Orașele mici (Beclean, Năsăud, Sângeorz-Băi) au roluri funcționale secundare, dar disparitățile față de rural sunt evidente în ceea ce privește veniturile, serviciile publice și infrastructurile. Zonele rurale (comune mari precum Lechința, Maieru, Prundu Bârgăului) sunt

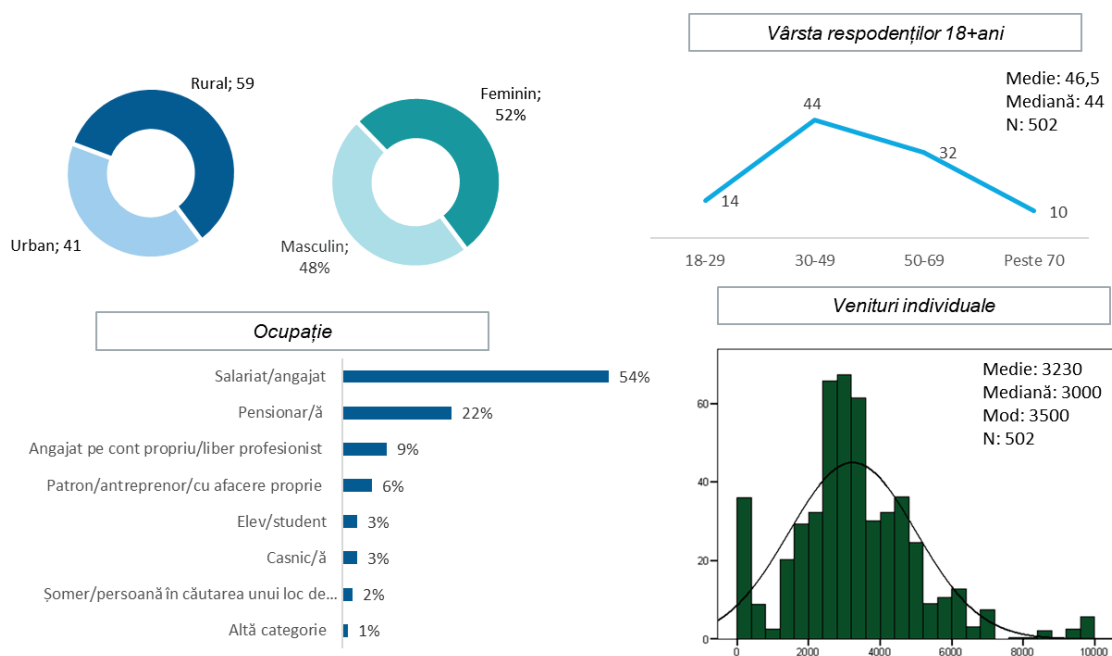
eterogene: unele cu dinamici economice agricole și viticole, altele dependente de navetă sau migrație externă.

În termeni metodologici, această structurare pe unități teritoriale de planificate (UTP) permite:

- analize comparative spre exemplu între spațiul urban polarizat de Bistrița și zonele predominant rurale;
- corelarea percepțiilor cu realitățile socio-economice specifice;
- captarea disparităților în privința accesului la servicii publice, infrastructuri și locuri de muncă.

Chestionarul aplicat a fost structurat pe 11 arii tematice la care s-a adăugat o serie de 12 itemi socio-demografici și de ponderare. Chestionarul aplicat a fost aprobat de autoritatea contractantă și este anexat prezentului raport. Baza de date finală cumulează 220 variabile. Procesul de colectare a datelor s-a desfășurat fără dificultăți notabile. Mulțumim pe această cale autorităților locale și județene care au sprijinit procesul de aplicare a chestionarelor în plan teritorial.

Figură 2-Characteristicile socio-demografice ale eșantionului (A)

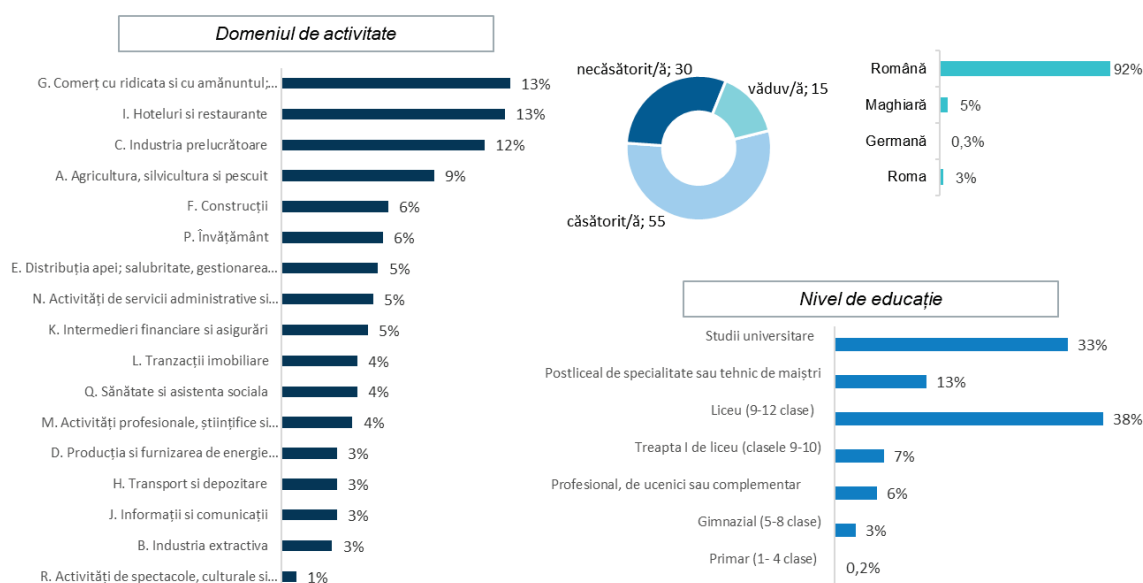
Eșantionul rezultat reflectă realitatea socio-demografică și economică a județului. Analiza structurii eșantionului relevă o distribuție echilibrată din punct de vedere al genului, cu 48% respondenți bărbați și 52% femei, ceea ce asigură o reprezentare echitabilă a opiniilor celor două categorii. Din perspectiva vârstei, se remarcă o pondere ridicată a populației active, categoria 30–49 de ani fiind cea mai consistentă (44%), urmată de segmentul 50–69 de ani (32%). Tinerii între 18 și 29 de ani dețin o proporție mai redusă (14%), în timp ce persoanele de peste 70 de ani reprezintă 10% din totalul participanților. Această structură oferă o imagine relevantă asupra percepțiilor populației adulte, cu accent pe generațiile active și mature.

Din punct de vedere ocupațional, majoritatea respondenților sunt salariați (54%), ceea ce confirmă importanța sectorului angajat formal în economia județului. Pensionarii constituie un segment semnificativ (22%), fapt ce reflectă atât îmbătrânirea populației, cât și greutatea socială și economică a acestei categorii. De asemenea, 9% dintre participanți se regăsesc în categoria lucrătorilor pe cont propriu sau a liber-profesioniștilor, iar 6% sunt patroni sau antreprenori, indicatori ai unei inițiative

private prezente la nivel local. Categoriile cu pondere mai redusă, precum elevii/studentii și casnicele (câte 3%), completează structura socială a eșantionului, în timp ce doar 2% dintre respondenți se declară șomeri sau aflați în căutarea unui loc de muncă.

Analiza distribuției veniturilor evidențiază o concentrare majoră a acestora între 2000 și 4000 lei lunar, cu variații reduse către extreme. Această tendință confirmă existența unui nivel de trai mediu la nivel județean.

Figură 3-Characteristicile socio-demografice ale eșantionului (B)

În ceea ce privește sectoarele economice de activitate, cele mai multe persoane active se regăsesc în comerț cu ridicata și cu amănuntul (13%), în hoteluri și restaurante (13%) și în industria prelucrătoare (12%). Acest lucru evidențiază rolul important al sectorului terțiar (serviciile, în special turismul și comerțul) și al sectorului secundar în structura economică a județului. Agricultură, silvicultură și pescuitul sunt menționate de 9% dintre respondenți, confirmând rolul tradițional al acestui sector, dar și tendința de scădere față de deceniile anterioare. Domenii precum construcțiile (6%), transporturile și depozitarea (3%) sau activitățile financiare și de asigurări (5%) reflectă o economie diversificată, însă cu ponderi relativ mici în ceea ce privește ocuparea forței de muncă.

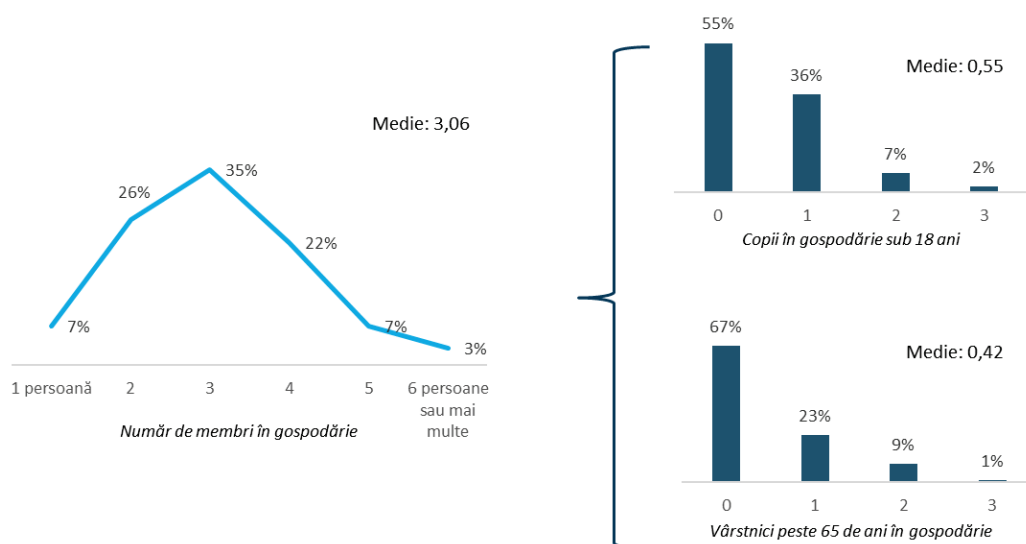
Din punct de vedere al statutului profesional, majoritatea respondenților se identifică drept salariați (82%), ceea ce sugerează un grad ridicat de integrare pe piața formală a muncii. Ponderea lucrătorilor pe cont propriu este de 5%, iar cea a patronilor/antreprenorilor de doar 3%, valori care indică o reprezentare redusă a inițiativelor antreprenoriale în eșantion. De asemenea, șomerii reprezintă 0,3% din eșantion, ceea ce confirmă tendința națională de scădere a ratei șomajului, dar poate reflecta și o sub-raportare.

La nivelul educației, structura eșantionului arată o distribuție echilibrată: cel mai mare segment este reprezentat de absolvenții de liceu (9–12 clase), cu 38% din respondenți. Un procent semnificativ, de 33%, declară studii universitare, ceea ce sugerează un capital uman ridicat la nivel județean și o resursă importantă pentru dezvoltare. În același timp, 13% au absolvit școli postliceale sau de specialitate, iar restul categoriilor (școli profesionale, gimnaziu sau primar) au ponderi mai reduse, reflectând schimbările din structura educațională a populației.

În ansamblu, analiza relevă o populație activă majoritar integrată în sectoarele de servicii și industrie, cu un nivel de educație relativ ridicat și o pondere mare a salariaților. Totuși, ponderea redusă a antreprenorilor și a lucrătorilor independenți poate fi interpretată ca o vulnerabilitate structurală, legată de dependența de angajatori mari și de lipsa unui sector privat local robust.

Este de remarcat în figura anterioară că 30% dintre respondenți sunt necăsătoriți, ceea ce indică un potențial deficit al pieței maritale cu reflectare ulterioară în accentuarea sporului demografic negativ.

Figură 4- Caracteristicile socio-demografice ale eșantionului (C)

Distribuția pe număr de membri arată că cele mai frecvente gospodării sunt cele formate din 3 persoane (35%) și 2 persoane (26%), urmate de gospodăriile cu 4 membri (22%). Gospodăriile unipersonale au o pondere redusă (7%), în timp ce structurile familiale extinse, cu 6 sau mai multe persoane, sunt foarte rare (3%). Această structură confirmă tendința generală de nuclearizare a familiei în România, unde familia mică (2–3 membri) este normă, iar gospodăriile extinse apar doar punctual, mai ales în mediul rural tradițional sau în comunități cu fertilitate mai ridicată.

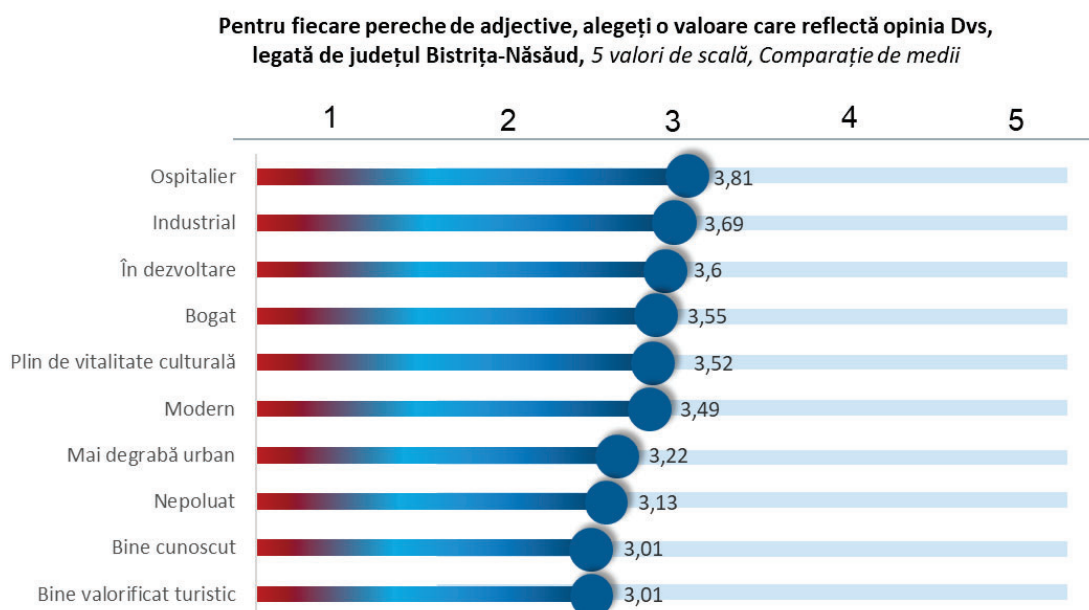
Un indicator esențial pentru analiza demografică și a nevoilor sociale este numărul de copii minori prezenți în gospodării. Datele arată că: 55% dintre gospodării nu au copii minori, 36% au un copil și doar 9% au doi sau mai mulți copii. Aceste cifre sugerează o îmbătrânire treptată a populației, tendință prezentă și în statisticile naționale. În plus, pentru politicile publice județene, acest aspect semnalează presiuni pe termen lung asupra sistemului educațional (cerere mai scăzută) și asupra pieței muncii (o bază mai redusă de viitori angajați).

Din date reiese că 67% dintre gospodării nu includ persoane vârstnice, iar în 23% există câte un vârstnic, respectiv 10% includ doi sau mai mulți. Acest tablou indică o realitate mixtă: pe de o parte, predomină gospodăriile „tinere” sau de vârstă medie, dar, pe de altă parte, o proporție semnificativă de gospodării include persoane vârstnice dependente. În contextul migrației externe puternice din Bistrița-Năsăud, acest lucru poate fi asociat cu fenomenul „părinților rămași acasă” sau cu gospodării unde generațiile conviețuiesc pentru sprijin reciproc.

2. STRATEGIE. PERCEPȚIE. VALORIZĂRI.

Modul în care populația din județul Bistrița-Năsăud percepe imaginea și identitatea județului este dominat de ospitalitate, care este trăsătura cel mai des asociată județului (3,81), ceea ce indică o identitate socială și culturală puternic legată de tradiția comunităților locale și de relațiile sociale bazate pe deschidere și solidaritate. Dimensiunea industrială (3,69) și percepția de județ „în dezvoltare” (3,60) ocupă următoarele poziții, subliniind faptul că Bistrița-Năsăud este văzut nu doar ca un spațiu tradițional, ci și ca unul cu un potențial economic activ, susținut de industrii locale și de o economie în transformare

Figură 5-Percepția generală a județului. Atribute definitorii

Județul este perceput ca bogat (3,55) și „plin de vitalitate culturală” (3,52), două calificative care, puse împreună, sugerează echilibrul între resurse materiale (industriale, agricole, naturale) și capitalul cultural (tradiții, manifestări artistice, patrimoniu). Imaginea de județ „modern” (3,49) și „mai degrabă urban” (3,22) se conturează însă moderat, ceea ce înseamnă că dezvoltarea urbană nu este percepută ca fiind dominantă, iar modernizarea infrastructurii și a serviciilor încă nu a devenit un element definitoriu în ochii populației.

Zonele de vulnerabilitate identitară, care au cumulat calificative medii mai slabe sunt cele care vizează faptul că județul nu este perceput ca fiind bine cunoscut (3,01) sau „bine valorificat turistic” (3,01). Acest lucru indică o problemă de vizibilitate externă și de promovare, dar și de utilizare insuficientă a resurselor turistice. Totodată, scorul relativ scăzut pentru dimensiunea „nepoluat” (3,13) sugerează o percepție critică legată de mediu, fie din cauza industrializării, fie din cauza presiunilor asupra resurselor naturale (ex. exploatarea pădurilor).

Imaginea județului Bistrița-Năsăud este una pozitivă și echilibrată, construită în jurul ospitalității, vitalității culturale și potențialului economic. Totuși, județul nu reușește încă să își creeze o identitate turistică solidă și vizibilă, iar percepția legată de mediu și poluare reprezintă un punct de atenție. Pentru strategia de dezvoltare teritorială (PATJ), aceste rezultate indică două direcții prioritare: 1) consolidarea identității județului ca spațiu ospitalier, cultural și în dezvoltare, dar cu ancorare într-o

modernizare durabilă și 2) creșterea vizibilității externe prin promovare turistică strategică și valorificarea resurselor naturale și culturale într-un mod sustenabil.

Percepțiile asupra caracteristicilor generale ale județului Bistrița-Năsăud evidențiază o stratificare socială și teritorială care influențează semnificativ modul în care populația se raportează la identitatea județului:

- Respondenții din mediul rural descriu județul într-o manieră mai tradițională, asociindu-l mai ales cu agricultura, ospitalitatea comunităților, lipsa de densitate demografică și o valorificare turistică insuficientă. Această percepție se explică prin apropierea directă de activitățile agricole și printr-o expunere mai redusă la infrastructuri și servicii moderne, care sunt mai vizibile în mediul urban;
- Ospitalitatea este o trăsătură care câștigă intensitate în percepție odată cu înaintarea în vârstă, ceea ce sugerează că valorile tradiționale și experiențele sociale directe au o importanță mai mare pentru generațiile mai în vârstă. În schimb, pentru tineri, aceste dimensiuni tind să fie eclipsate de alte criterii, cum ar fi modernizarea sau oportunitățile economice;
- Un aspect semnificativ este faptul că femeile atribuie într-o măsură mai mare județului caracterul de modernitate. Această diferență de gen poate reflecta o sensibilitate crescută la transformările legate de infrastructură, servicii și calitatea vieții, domenii în care femeile, prin rolurile sociale și familiale, pot avea o percepție mai acută asupra nevoii de modernizare și adaptare la standarde actuale;
- Percepția asupra județului ca spațiu „industrial” scade odată cu nivelul de educație al respondenților. Acest fapt sugerează că persoanele cu studii superioare tind să aibă o imagine mai nuanțată și critică a economiei locale, observând probabil limitările în diversificarea sectoarelor economice și gradul relativ redus de competitivitate industrială;
- Un alt aspect interesant este asocierea mai mare a județului cu trăsături precum „rural”, „agricol”, „sărac” și „în regres” în cazul familiilor cu mai mulți copii. Acest lucru poate fi explicat prin presiunea economică mai mare resimțită de gospodăriile numeroase, unde veniturile trebuie distribuite între mai mulți membri. În aceste cazuri, infrastructura, oportunitățile de dezvoltare și sprijinul instituțional sunt percepute ca insuficiente.

Figură 6-Atribute definitorii ale județului. Diferențe la nivel de microzone

Pentru fiecare adjectiv, alegeți o valoare care reflectă opinia Dvs., legată de județul Bistrița-Năsăud,
5 valori de scală, Comparație de medii

	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
Modern	3,65	3,03	3,46	3,49	3,43
Mai degrabă urban	3,42	3,05	3,55	3,13	3,08
Industrial	3,76	3,57	3,59	3,97	3,56
Bine valorificat turistic	2,96	2,74	3,13	3,01	3,08
Bine cunoscut	3,18	2,84	3,10	3,08	2,89
Ospitalier	4,08	3,41	4,08	3,95	3,60
Nepoluat	3,20	2,91	3,07	3,05	3,16
Plin de vitalitate culturală	3,58	3,25	3,77	3,65	3,45
Bogat	3,59	3,23	3,68	3,43	3,57
În dezvoltare	3,78	3,18	3,55	3,67	3,53

Tabelul anterior scoate în evidență diferențele zonale în percepția locuitorilor județului Bistrița-Năsăud asupra principalelor caracteristici ale teritoriului. Valorile medii surprind modul în care identitatea locală este asociată cu factori precum modernitatea, urbanizarea, ospitalitatea, nivelul de dezvoltare sau valorificarea turistică:

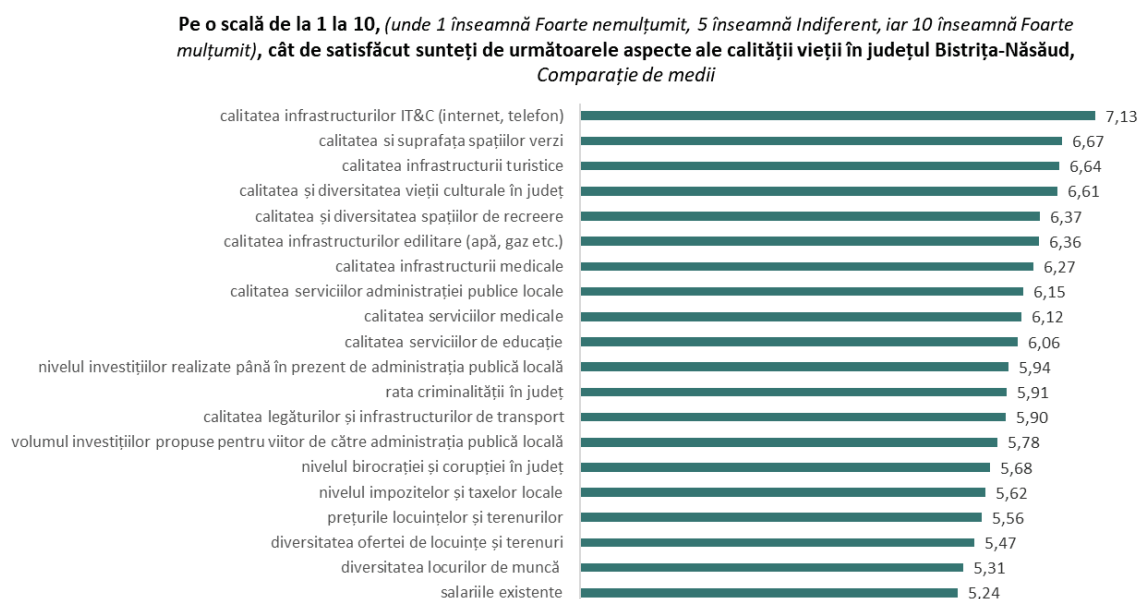
- Zona centrală se conturează prin valori relativ ridicate asociate caracteristicilor de ospitalitate, bogăție, industrializare și dezvoltare, însă fără a înregistra maximele la nivel județean pentru niciuna dintre acestea. Totodată, se remarcă nivelul redus al percepției privind notorietatea județului („bine cunoscut”), ceea ce sugerează un decalaj între potențialul economic și vizibilitatea externă a teritoriului.
- Zona vestică se individualizează printr-o percepție mai puternică asupra caracterului industrial, ospitalier și în dezvoltare al județului. Este de subliniat faptul că aici se înregistrează media cea mai ridicată pentru percepția caracterului industrial, ceea ce confirmă rolul acestei zone în dinamica economică a județului. În contrapondere, scorurile cele mai scăzute sunt asociate cu percepția că județul este „nepoluat” sau „bine valorificat turistic”.
- Zona estică reprezintă una dintre zonele cu cel mai pronunțat atașament local, întrucât înregistrează valorile medii cele mai ridicate pentru jumătate dintre atributele analizate. Respondenții percep județul Bistrița-Năsăud ca fiind urbanizat, bogat, bine valorificat turistic, ospitalier și plin de vitalitate culturală, într-o măsură superioară celorlalte zone.
- Zona nordică se distinge prin cea mai înaltă medie cumulată a percepțiilor pozitive, configurându-se drept regiunea unde imaginea județului este cea mai favorabilă. Aici, județul este descris ca fiind modern, bine cunoscut, ospitalier, nepoluat și în dezvoltare, ceea ce reflectă atât atașamentul comunitar, cât și o percepție echilibrată între dimensiunile economice și culturale.
- Zona sudică, aflată la polul opus, înregistrează cea mai redusă medie cumulată a atributelor de percepție. Pentru respondenții din această zonă, județul Bistrița-Năsăud este perceput ca fiind preponderent rural, poluat, slab valorificat turistic și insuficient cunoscut,

Percepțiile populației asupra județului Bistrița-Năsăud sunt eterogene și evidențiază diferențe clare între zone. Zona nordică și Zona estică conturează cele mai favorabile imagini, asociate modernizării, vitalității culturale și ospitalității, în timp ce Zona sudică se detașează printr-o percepție predominant negativă, centrată pe ruralitate și lipsa de vizibilitate. Zona centrală și Zona vestică au profiluri intermediare, oscilând între potențial industrial și limite în valorificarea turistică sau ecologică, ceea ce sugerează un parcurs diferit de integrare în dinamica generală a dezvoltării județene.

Analiza nivelului de satisfacție al populației din județul Bistrița-Năsăud privind principalele domenii de viață și infrastructură, evaluat pe o scală de la 1 la 10, conturează un profil al județului în care anumite domenii se evidențiază printr-o apreciere mai ridicată, în timp ce altele rămân zone sensibile, aflate sub așteptările populației:

Pe primul loc în ierarhia percepțiilor se află infrastructura digitală (internet și telefonie), cu o medie de 7,13. Acest rezultat arată că județul este bine conectat și că populația beneficiază de servicii moderne de comunicare, un element esențial pentru viața de zi cu zi și pentru atragerea de investiții. Tot în zona punctelor tari se află spațiile verzi, infrastructura turistică și viața culturală, toate cu valori peste 6,5. Aceste rezultate confirmă faptul că județul dispune de resurse naturale și culturale apreciate, care contribuie la calitatea vieții și la atractivitatea generală a zonei.

Figură 7-Satisfacția privind indicatorii de evaluare a calității vieții

Într-o zonă intermediară se regăsesc infrastructura edilitară și medicală, serviciile administrative și educația, toate situându-se în jurul valorii de 6. Percepția este una medie ceea ce sugerează existența unor servicii de bază funcționale, însă cu un potențial clar de îmbunătățire. Așa cum o să vedem pe parcurs, în capitolele tematice, lipsa mediu universitar la nivel județean, nemulțumirile legate de lipsa parcarilor, de deficitul iluminatului public, sau deficitul de infrastructură pentru transport ecologic reflectă aceste valori mediane.

Dificultățile majore se conturează însă în domeniul economic și al administrației publice. Investițiile realizate până acum, calitatea infrastructurii de transport și modul de gestionare a resurselor publice sunt privite cu rezervă, mediile situându-se sub pragul de 6. Populația resimte nivelul ridicat al birocrăției și corupției, precum și presiunea fiscală la nivel local.

Cele mai critice aspecte se leagă însă de salariile existente, de diversitatea locurilor de muncă și de accesul la locuințe și terenuri. Toate aceste dimensiuni se situează la baza clasamentului, cu scoruri apropiate de 5, ceea ce arată că pentru mulți locuitori provocările economice și lipsa de oportunități rămân cele mai importante surse de nemulțumire.

Așadar, deși Bistrița-Năsăud se prezintă ca un județ cu atuuri clare în ceea ce privește conectivitatea digitală, patrimoniul natural și resursele culturale, dar care se confruntă cu probleme structurale serioase în domeniul economic și administrativ. Dacă infrastructura digitală și turistică oferă motive de optimism, salariile reduse, lipsa locurilor de muncă și infrastructura rutieră insuficient dezvoltată reprezintă provocările majore pentru viitor.

Figură 8-Satisfacția privind indicatorii de evaluare a calității vieții. Diferențe zonale

Pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă Foarte nemulțumit, 5 înseamnă Indiferent, iar 10 înseamnă Foarte mulțumit, cât de satisfăcut sunteți de următoarele aspecte ale calității vieții în județul Bistrița-Năsăud *Comparație de medii*

	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
diversitatea locurilor de muncă	5,22	4,69	4,78	5,11	5,56
salariile existente	5,41	4,31	5,72	4,86	5,33
diversitatea ofertei de locuințe și terenuri	5,09	5,09	5,50	5,10	5,82
prețurile locuințelor și terenurilor	5,56	5,48	5,70	5,46	5,64
calitatea legăturilor și infrastructurilor de transport	5,79	5,68	5,94	5,55	6,11
calitatea infrastructurilor edilitare (apă, gaz etc.)	5,87	6,69	6,17	5,98	6,60
calitatea și suprafața spațiilor verzi	6,90	5,76	6,72	6,41	6,69
calitatea infrastructurilor IT&C (internet, telefon)	7,52	5,68	6,33	6,79	7,23
calitatea serviciilor de educație	5,98	5,60	6,02	5,45	6,37
calitatea serviciilor medicale	5,89	5,48	6,28	5,73	6,44
calitatea infrastructurii medicale	6,21	5,38	5,56	6,50	6,35
calitatea serviciilor sociale (asistență socială, asistență sanitară, servicii paliative)	6,65	5,56	6,85	6,53	6,66
calitatea infrastructurii sociale (aziluri, centre de zi, cantine sociale etc.)	5,90	5,87	6,73	6,84	6,46
calitatea și diversitatea vieții culturale în județ	6,03	5,60	5,74	6,02	6,31
calitatea și diversitatea spațiilor de recreere	5,49	5,28	5,78	5,31	5,83
rata criminalității în județ	5,57	5,12	5,48	5,49	5,96
nivelul investițiilor realizate până în prezent de administrația publică locală	5,93	4,98	5,92	5,59	6,23
volumul investițiilor propuse pentru viitor de către administrația publică locală	5,83	5,44	6,15	5,54	6,19
calitatea și diversitatea serviciilor turistice	5,54	4,95	6,16	5,90	6,03

Analiza diferențiată pe zone a percepției calității vieții în județul Bistrița-Năsăud, pe baza elementelor semnificative conturează câteva particularități:

- Zona centrală se evidențiază prin cele mai ridicate valori asociate percepției calității vieții, confirmând statutul de nucleu urban și principal pol economic al județului. Aici sunt înregistrate scorurile cele mai mari pentru diversitatea locurilor de muncă (5,56) și oferta de locuințe și terenuri (5,82), precum și pentru calitatea legăturilor și infrastructurilor de transport (6,11). Totodată, municipiul concentrează satisfacția cea mai ridicată pentru serviciile de educație (6,37), infrastructura medicală (6,44), viața culturală (6,31) și spațiile de recreere (5,83). De asemenea, nivelul perceput al investițiilor realizate până în prezent (6,23) și al celor propuse pentru viitor (6,19) este peste media județeană, subliniind concentrarea resurselor și a infrastructurii publice în această zonă.
- Zona vestică se remarcă prin aprecierea calității infrastructurii medicale (6,50) și a infrastructurii sociale (6,84), ambele peste media județeană. Aceste valori indică o percepție pozitivă asupra disponibilității și funcționalității serviciilor de bază în zonă, dar fără a se regăsi aceeași consistență și în alte dimensiuni ale calității vieții.
- Zona estică înregistrează valori semnificative pentru nivelul salarial (5,72), prețurile locuințelor și terenurilor (5,70), precum și pentru calitatea serviciilor sociale (6,85). De asemenea, volumul investițiilor propuse de administrația locală (6,15) și calitatea și diversitatea serviciilor turistice (6,16) sunt percepute la niveluri superioare, confirmând importanța zonei în structura economică și turistică a județului.
- Zona sudică se află la polul opus, cumulând cele mai scăzute niveluri de satisfacție generală comparativ cu celelalte zone. Singurul indicator la care zona depășește media județeană este calitatea infrastructurilor edilitare (6,69), ceea ce sugerează că percepțiile pozitive sunt limitate și concentrate pe aspecte punctuale.

- Zona nordică se poziționează într-o zonă mediană, împreună cu Zona estică și Zona vestică, remarcându-se însă prin nivelul ridicat de satisfacție pentru infrastructura IT&C (7,52 – cel mai mare scor la nivel județean) și pentru calitatea și suprafața spațiilor verzi (6,90). Aceste rezultate confirmă specificul zonei, care îmbină o bună conectivitate și infrastructură digitală cu un mediu natural apreciat de populație.

Pe ansamblu, județul este perceput ca fiind ospitalier și în dezvoltare, însă imaginea generală rămâne marcată de vulnerabilități: un grad relativ scăzut de valorizare turistică, discrepanțe între urban și rural și o percepție modestă privind notorietatea județului. Totodată, elementele de infrastructură modernă – precum conectivitatea digitală sau accesul la servicii medicale și educaționale – sunt apreciate în mod diferențiat între microzone, ceea ce confirmă existența unor centre de excelență (Bistrița, Zona nordică), dar și a unor zone periferice cu oportunități reduse și o calitate a vieții mai scăzută. Zona centrală concentrează cele mai ridicate niveluri de satisfacție, confirmând rolul său de pol urban, administrativ și economic, unde diversitatea locurilor de muncă, calitatea serviciilor publice și investițiile sunt percepute ca fiind superioare. În schimb, Zona sudică se plasează constant la valori inferioare, sugerând un decalaj de dezvoltare și o percepție negativă asupra condițiilor de trai.

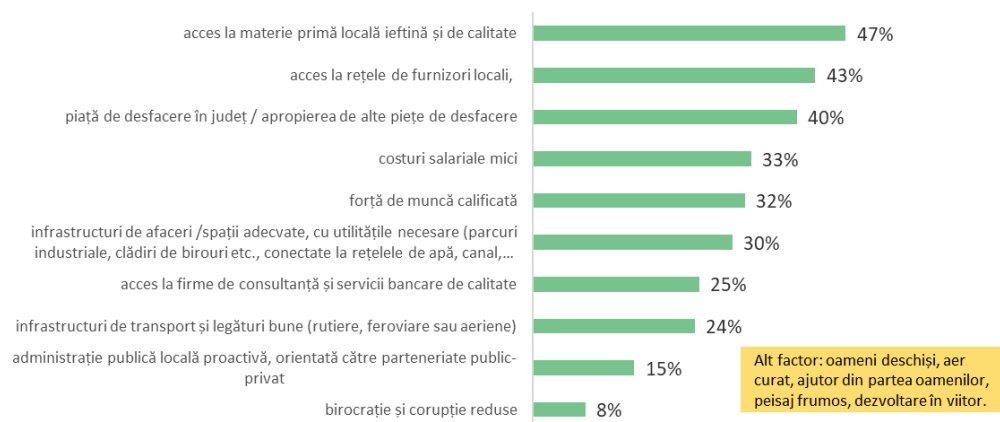
3. DEZVOLTARE ECONOMICĂ.

Analiza principalelor atuuri percepute de populația județului Bistrița-Năsăud pentru dezvoltarea economică locală și pentru atragerea investițiilor arată că județul beneficiază de câteva avantaje competitive clare, dar și de limitări structurale care frânează potențialul de dezvoltare.

Pe primul loc, cu 47% dintre răspunsuri, se situează accesul la materii prime locale ieftine și de calitate. Această percepție reflectă resursele agricole, forestiere și naturale ale județului, considerate fundament pentru industriile tradiționale și pentru sectoarele emergente de procesare. În strânsă legătură, 43% dintre respondenți au menționat existența unei rețele de furnizori locali, ceea ce indică o economie relativ bine ancorată în teritoriu, bazată pe colaborări și circuite economice scurte.

Figură 9-Avantaje percepute pentru investitorii potențiali

Ce anume credeți că poate oferi județul Bistrița-Năsăud pentru investitorii care ar dori să-și deschidă o afacere aici?
Maxim 3 alegeri. Procente cumulate

De asemenea, 40% dintre respondenți apreciază proximitatea piețelor de desfacere – atât cea locală, cât și accesibilitatea altor centre economice din regiune – ceea ce confirmă poziționarea județului ca un nod de legătură între Transilvania și Moldova.

Alți factori competitivi identificați sunt costurile salariale mai reduse (33%), dublate de existența unei forțe de muncă calificate (32%), aspecte care sugerează un echilibru între accesibilitatea resurselor umane și nivelul lor de pregătire. În același timp, aproximativ 30% dintre respondenți au menționat infrastructurile de afaceri și spațiile adecvate ca argument de dezvoltare – ceea ce indică o percepție pozitivă, dar nu dominantă, privind condițiile de susținere a mediului antreprenorial.

În schimb, factorii care arată o mai bună guvernanta și conectivitate – cum sunt infrastructura de transport și legăturile rutiere sau feroviare (24%), administrația publică proactivă (15%) ori nivelul redus al birocrăției și corupției (8%) – sunt menționați semnificativ mai rar. Această discrepanță subliniază faptul că, în percepția populației, avantajele economice ale județului se bazează mai mult pe resursele și structurile locale tradiționale decât pe modernizarea instituțională și infrastructurală.

Într-o notă pozitivă, la categoria „alți factori”, respondenții au invocat deschiderea oamenilor, aerul curat, peisajul frumos și potențialul de dezvoltare în viitor. Aceste elemente arată o încredere în resursele sociale și de mediu ale județului, care pot fi convertite în avantaje economice printr-o strategie adecvată de dezvoltare.

Percepția populației evidențiază faptul că resursele locale, rețelele de furnizori și poziția geografică constituie principalele atuuri economice ale județului Bistrița-Năsăud. În același timp, există o nevoie evidentă de consolidare a infrastructurii de transport și a calității guvernantei publice pentru a transforma aceste avantaje naturale în oportunități reale de dezvoltare economică sustenabilă.

Figură 10-Avantaje percepute pentru investitori. Diferențe zonale

Ce anume credeți că poate oferi județul Bistrița-Năsăud pentru investitorii care ar dori să-și deschidă o afacere aici?
Maxim 3 alegeri. Procente cumulate.

	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
infrastructuri de afaceri /spații adecvate, cu utilitățile necesare (parcuri industriale, clădiri de birouri etc., conectate la rețelele de apă, canal, electricitate, internet, telefonie)	35%	20%	23%	28%	30%
infrastructuri de transport și legături bune (rutiere, feroviare sau aeriene)	29%	32%	25%	25%	23%
piață de desfacere în județ / apropierea de alte piețe de desfacere	41%	35%	41%	32%	42%
acces la rețele de furnizori locali	39%	42%	33%	32%	50%
acces la materie primă locală ieftină și de calitate	48%	41%	54%	32%	52%
acces la firme de consultanță și servicii bancare de calitate	25%	19%	20%	15%	29%
forță de muncă calificată	29%	38%	41%	51%	24%
costuri salariale mici	32%	38%	37%	32%	32%
administrație publică locală proactivă, orientată către parteneriate public-privat	14%	23%	15%	34%	9%
birocrăție și corupție reduse	5%	10%	8%	16%	7%

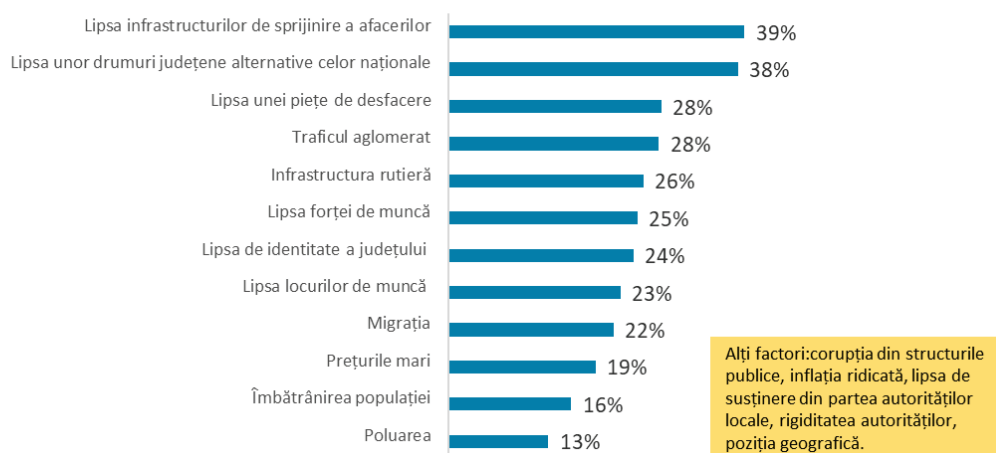
Analiza particularităților pe microzone a percepțiilor locuitorilor din Bistrița-Năsăud privind factorii favorabili dezvoltării economice remarcă o serie de diferențe semnificative între regiuni, care conturează specificitățile economice și resursele locale:

- Zona centrală se poziționează ca cel mai puternic pol economic al județului, înregistrând cele mai ridicate valori pentru accesul la rețele de furnizori locali (50%) și pentru proximitatea piețelor de desfacere (42%). Aceasta confirmă rolul municipiului Bistrița și al zonei periurbane ca centru de gravitație economică, unde se concentrează infrastructura de sprijin pentru mediul de afaceri și oportunitățile de piață.
- Zona vestică se distinge prin ponderea ridicată a celor care consideră forța de muncă calificată un avantaj competitiv (51%), ceea ce sugerează prezența unor resurse umane pregătite în industrii și servicii locale. Totodată, percepția unei administrații proactive (34%) este mai accentuată decât în alte zone, indicând un potențial de colaborare mai bun între mediul public și cel privat.
- Zona estică evidențiază avantajul clar în ceea ce privește accesul la materie primă locală ieftină și de calitate (54%), aspect strâns legat de resursele naturale și de tradiția industrială a zonei. De asemenea, proximitatea piețelor de desfacere (41%) este percepută drept un atu, consolidând imaginea zonei ca spațiu de producție integrat în circuite economice mai largi.
- Zona sudică se remarcă mai degrabă prin limitări, în special salariale, dar are totuși o percepție relativ ridicată asupra importanței infrastructurilor de transport și legături rutiere (32%), ceea ce reflectă nevoia stringentă de conectivitate pentru valorificarea resurselor locale.
- Zona nordică se diferențiază prin accentul pus pe infrastructurile de afaceri (35%) și pe apropierea de piețele de desfacere (41%), conturându-se ca o zonă cu potențial de dezvoltare a micilor afaceri și a investițiilor locale, însă mai puțin dependentă de factorii industriali.

În ansamblu, analiza scoate în evidență faptul că fiecare zonă identifică avantaje diferite: Zona centrală concentrează resursele de piață și infrastructură, Zona vestică dispune de resurse umane calificate, Zona estică are acces la materie primă și resurse locale, iar Zona nordică și Zona sudică se conturează mai degrabă prin nevoi de infrastructură și prin potențial de dezvoltare viitoare.

Figură 11-Percepția principalilor factori de blocaj în dezvoltarea economică a județului

În opinia dumneavoastră, când vine vorba de dezvoltare economică, care sunt cele mai importante 3 puncte slabe (factori de blocaj) cu care credeți că se confruntă în prezent județul Bistrița-Năsăud?
Maxim 3 alegeri. Procente cumulate.

Ierarhia percepției populației din județul Bistrița-Năsăud asupra principalelor obstacole în dezvoltarea economică arată că cele mai frecvent menționate bariere sunt lipsa infrastructurilor de sprijinire a afacerilor (39%) și lipsa unor drumuri județene alternative celor naționale (38%), ceea ce indică dificultăți structurale semnificative în ceea ce privește mediul antreprenorial și conectivitatea rutieră. Un alt aspect de interes este proporția respondenților care menționează lipsa piețelor de desfacere (28%) și traficul aglomerat (28%), ceea ce reflectă constrângeri atât pe partea de acces la consumatori,

cât și pe partea de mobilitate internă. Infrastructura rutieră insuficient dezvoltată (26%) și lipsa forței de muncă (25%) completează tabloul problemelor structurale, semnalând vulnerabilități pe termen lung în atragerea investițiilor și menținerea competitivității economice.

Probleme precum lipsa unei identități economice și sociale a județului (24%) și lipsa locurilor de muncă (23%) subliniază o nevoie semnificativă de consolidare a imaginii și atractivității teritoriale. Fenomenele demografice și sociale – migrația (22%) și îmbătrânirea populației (16%) – sunt percepute ca riscuri emergente, care pot eroda și mai mult baza activă de forță de muncă. În plus, costurile ridicate (19%) și poluarea (13%) apar ca factori secundari, dar nu lipsiți de relevanță. Acest diagnostic sugerează că strategiile viitoare trebuie să abordeze simultan atât investițiile în infrastructură și sprijinirea mediului de afaceri, cât și măsurile de retenție și atragere a forței de muncă.

Dacă punem în oglindă avantajele și obstacolele percepute de populația din județul Bistrița-Năsăud, se conturează un tablou dual al dezvoltării economice, în care punctele tari sunt adesea contrabalansate de lipsuri structurale:

- Acces la materie primă locală ieftină și de calitate (47%) apare ca principal avantaj, dar este umbrit de lipsa infrastructurilor de sprijinire a afacerilor (39%), ceea ce înseamnă că resursele există, dar nu sunt susținute suficient prin infrastructuri de procesare și valorificare.
- Accesul la rețele de furnizori locali (43%) și apropierea de piețele de desfacere (40%) reprezintă atuuri economice, însă aceste avantaje sunt limitate de lipsa unei piețe de desfacere consolidate (28%) și de traficul aglomerat (28%), ceea ce reduce eficiența circuitului economic.
- Costurile salariale mici (33%) și forța de muncă calificată (32%) sunt percepute ca factori de atracție pentru investitori, dar sunt contrabalansate de lipsa locurilor de muncă (23%), migrație (22%) și îmbătrânirea populației (16%), ceea ce indică riscul de scădere a bazei active de resurse umane.
- Infrastructurile de transport și legăturile bune (24%), văzute ca un avantaj, se confruntă cu percepția semnificativă a unor deficiențe de infrastructură rutieră (26%) și lipsa drumurilor județene alternative (38%), ceea ce arată un decalaj clar între așteptări și realitate.
- Accesul la firme de consultanță și servicii bancare de calitate (25%) este perceput ca un punct pozitiv, dar este contrabalansat de birocrație și corupție (8%) și de lipsa identității economice a județului (24%), care diminuează atractivitatea pentru investiții pe termen lung.

Prin urmare, populația județului percepe că Bistrița-Năsăud dispune de resurse naturale, capital uman și acces la piețe, dar toate aceste atuuri sunt limitate de carențe în infrastructură, sprijin instituțional insuficient și vulnerabilități demografice. Aceste constatări indică faptul că oportunitățile de care dispune județul se pot transforma în avantaje competitive durabile în condițiile unor investiții direcționate și a unor politici coerente de susținere a mediului de afaceri.

diferențele zonale în ceea ce privește percepția populației asupra principalelor obstacole economice din județul Bistrița-Năsăud, subliniind faptul că provocările nu sunt uniform distribuite, ci variază în funcție de specificul fiecărei microzone:

- Zona sudică se distinge prin nivelul semnificativ mai ridicat al percepției asupra lipsei locurilor de muncă (33%), lipsei forței de muncă (31%) și al infrastructurii rutiere deficitare (31%). Această zonă, cu un profil mai degrabă rural și cu o dinamică economică modestă, resimte mai acut lipsa oportunităților de angajare și dificultățile de mobilitate;
- Zona vestică este marcată de o problemă specifică: lipsa infrastructurilor de sprijinire a afacerilor (42%) și lipsa drumurilor județene alternative celor naționale (52%). Această

percepție sugerează o nevoie urgentă de investiții în infrastructură și de consolidare a mediului antreprenorial, zona având un potențial economic insuficient valorificat;

- Zona estică indică semnificativ probleme legate de lipsa unei piețe de desfacere (36%), dar și de poluare (18%), ceea ce reflectă atât izolarea geografică, cât și vulnerabilități de mediu.
- Zona centrală, principalul pol urban al județului, se confruntă în special cu percepții legate de lipsa unei identități clare a județului (37%) și de traficul aglomerat (29%). Într-un context în care zona concentrează cea mai mare parte a activității economice, presiunea urbană și deficitul de branding teritorial sunt probleme semnificative pentru dezvoltarea durabilă.
- Zona nordică apare mai puțin evidențiată în acest context, dar se remarcă prin percepția asupra prețurilor mari (27%), ceea ce sugerează că nivelul costurilor locale este resimțit mai acut aici.

Figură 12-Percepția principalilor factori de blocaj în dezvoltarea economică a județului. Diferențe zonale

În opinia dumneavoastră, când vine vorba de dezvoltare economică, care sunt cele mai importante 3 puncte slabe (factori de blocaj) cu care credeți că se confruntă în prezent județul Bistrița-Năsăud?
Maxim 3 alegeri. Procente cumulate.

	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
Lipsa locurilor de muncă	25%	33%	30%	19%	22%
Migrația	23%	19%	21%	25%	21%
Lipsa forței de muncă	23%	31%	20%	20%	29%
Lipsa de identitate a județului	20%	13%	22%	5%	37%
Infrastructura rutieră	27%	31%	24%	31%	21%
Traficul aglomerat	28%	21%	28%	21%	29%
Lipsa infrastructurilor de sprijinire a afacerilor	40%	37%	33%	42%	38%
Poluarea	16%	13%	18%	10%	13%
Lipsa unei piețe de desfacere	24%	29%	36%	34%	28%
Prețurile mari	27%	25%	21%	23%	11%
Lipsa unor drumuri județene alternative celor naționale	30%	31%	38%	52%	38%
Îmbătrânirea populației	19%	14%	11%	18%	14%

În ansamblu, analiza arată că fiecare microzonă se confruntă cu obstacole distincte, ceea ce sugerează necesitatea unor politici publice diferențiate: infrastructură și mobilitate în Zona sudică, sprijin pentru afaceri și drumuri alternative în Zona vestică, piețe de desfacere în Zona estică, gestionarea traficului și identitate teritorială în Zona centrală, respectiv măsuri de echilibrare a costurilor în Zona nordică.

Analiza percepțiilor populației și a particularităților fiecărei microzone indică oportunitatea următorului set de direcții prioritare pentru consolidarea dezvoltării economice în județ. Acestea vizează atât infrastructura și conectivitatea, cât și sprijinirea mediului de afaceri și consolidarea identității economice județene:

- Creșterea conectivității teritoriale și îmbunătățirea infrastructurii 1) prin investiții în modernizarea și diversificarea infrastructurii rutiere, cu accent pe drumurile județene și conexiunile alternative la rețeaua națională, 2) prin reducerea gradului de izolare a microzonelor periferice (Zona vestică, Zona sudică) și fluidizarea traficului în Zona centrală, afectată de aglomerare urbană și 3) prin crearea unor condiții logistice mai bune pentru mobilitatea forței de muncă și transportul mărfurilor.

- Sprijinirea mediului de afaceri și stimularea piețelor locale care presupun dezvoltarea de infrastructuri dedicate afacerilor (parcuri industriale, spații logistice, incubatoare și hub-uri de afaceri) în zone cu potențial nevalorificat, precum Zona vestică și Zona estică, susținerea producătorilor locali prin facilitarea accesului la piețe și consolidarea rețelelor de furnizori și distribuție și implementarea de programe de sprijin pentru atragerea și menținerea forței de muncă calificată, inclusiv prin parteneriate cu sistemul educațional.
- Reducerea disparităților zonale și consolidarea identității economice a județului. Nu în ultimul rând, considerăm oportune crearea și promovarea unui brand teritorial integrat al județului Bistrița-Năsăud, care să valorifice complementaritatea dintre zone (industrial, agricol, turistic, cultural), politici de echilibrare a dezvoltării între Zona centrală – pol economic consolidat – și microzonele cu oportunități mai reduse (Zona nordică, Zona estică, Zona sudică) și intensificarea sprijinului pentru reducerea costurilor și creșterea atractivității investiționale în microzonele unde percepția populației indică bariere majore (de exemplu, nivelul costurilor în Zona nordică).

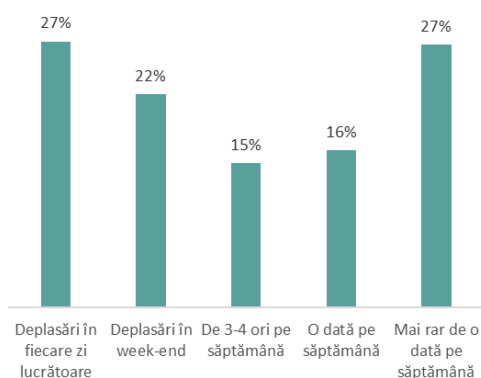
4. DEPLASĂRI. NAVETISM. INFRASTRUCTURI.

Datele colectate conturează un profil echilibrat, dar fragmentat, al mobilității populației din județul Bistrița-Năsăud. În ceea ce privește frecvența deplasărilor, se evidențiază două extreme aproape egale: 27% dintre respondenți declară că efectuează deplasări zilnice, în timp ce tot 27% afirmă că se deplasează mai rar de o dată pe săptămână. Această polarizare indică o diferențiere semnificativă între categoriile de populație: pe de o parte, persoanele active economic sau cu obligații zilnice (serviciu, școală), iar pe de altă parte, populația inactivă sau mai puțin mobilă (vârstnici, pensionari). Între aceste două extreme se situează cei care se deplasează ocazional, fie în week-end (22%), fie cu o frecvență regulată, dar mai redusă (de 3-4 ori pe săptămână – 15%, respectiv o dată pe săptămână – 16%).

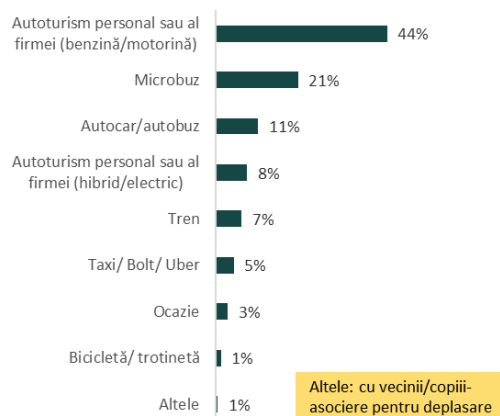
Figură 13-Intensitatea și mijloacele de deplasare internă

Într-o săptămână obișnuită, cât de des vă deplasați în afara localității de domiciliu (la serviciu, școală, facultate, cu treburi diverse: îngrijire persoane, vizită rude, cumpărături, vânzare produse, transport persoane etc)?

Alegeri multiple,

Care este mijlocul de transport pe care îl folosiți cel mai des în timpul unei săptămâni obișnuite pentru a vă deplasa în afara localității în care locuiți?

În ceea ce privește mijloacele de transport utilizate, predominanța autoturismului personal sau al firmei (44%) confirmă rolul decisiv al transportului auto individual în mobilitatea județului. Această dependență ridicată de automobil subliniază atât nivelul scăzut de atractivitate și funcționalitate al

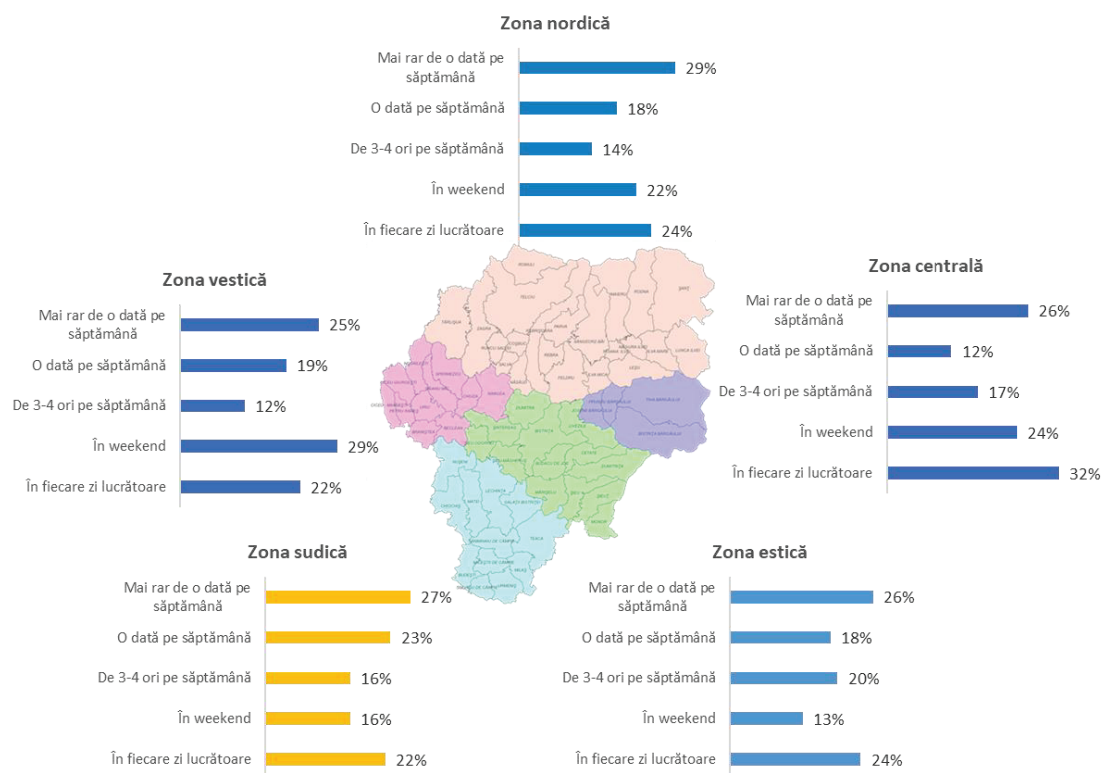
transportului public, cât și lipsa alternativelor sustenabile. Transportul de tip microbuz (21%) și cel cu autocar/autobuz (11%) continuă să aibă un rol important, dar rămân opțiuni secundare, în special pentru cei care nu dispun de mijloace proprii de deplasare.

Pe segmente marginale, se regăsesc utilizatorii de autoturisme hibride sau electrice (8%), respectiv tren (7%), ceea ce arată un potențial emergent pentru diversificarea modalităților de transport, dar insuficient dezvoltat în prezent. Transportul alternativ (bicicletă, trotinetă, ridesharing informal cu vecini sau prieteni) este foarte puțin utilizat, cu valori situate sub 2%.

Ansamblul acestor date indică o dependență structurală de transportul auto personal, care este folosit nu doar pentru navetă, ci și pentru deplasările curente. În același timp, există o cerere latentă de alternative, mai ales în rândul celor care depind de transportul public sau ar putea adopta soluții moderne, dacă acestea ar fi disponibile și eficiente.

Figură 14-Deplasările în afara localității. Comparație zonală

Într-o săptămână obișnuită, cât de des vă deplasați în afara localității de domiciliu (la serviciu, școală, facultate, cu treburi diverse: îngrijire persoane, vizită rude, cumpărături, vânzare produse, transport persoane etc)?
Alegeri multiple,

Analiza distribuției frecvenței deplasărilor pe microzone evidențiază diferențe semnificative între teritoriile județului Bistrița-Năsăud, reflectând particularitățile socio-economice și nivelul de accesibilitate al fiecărei regiuni:

- Zona centrală se remarcă prin cea mai ridicată pondere a persoanelor care efectuează deplasări zilnice (32%), confirmând statutul municipiului ca principal pol economic și administrativ al județului. Concentrarea locurilor de muncă, a serviciilor publice și a infrastructurilor de educație și sănătate determină un flux constant și intens de mobilitate zilnică.

- Zona nordică și Zona estică se situează la un nivel intermediar, cu 24% dintre respondenți care efectuează deplasări zilnice. Totuși, aici se observă și o proporție semnificativă a celor care călătoresc mai rar de o dată pe săptămână (29% în Zona nordică și 26% în Zona estică), ceea ce sugerează o structură socială mai mixtă: o parte din populație este activă economic, dar există și segmente consistente (în special populația vârstnică sau ocupată în activități agricole locale) cu mobilitate redusă.
- Zona sudică și Zona vestică se disting prin ponderi mai scăzute ale deplasărilor zilnice (22% în ambele cazuri), dar cu valori relativ mai mari pentru deplasările ocazionale. De pildă, Zona vestică înregistrează cea mai ridicată proporție de respondenți care călătoresc în special în week-end (29%), ceea ce indică o orientare mai accentuată spre activități recreative, sociale sau de cumpărături, în detrimentul navetei zilnice.

Din această perspectivă, se conturează o polarizare teritorială a mobilității caracterizată prin faptul că în zona urbană (Bistrița) predomină navetismul zilnic, corelat cu funcția economică și administrativă a municipiului, iar în zonele rurale și periferice (Zona nordică, Zona estică, Zona sudică, Zona vestică), mobilitatea este mai redusă și mai intermitentă, cu accent pe deplasări ocazionale sau săptămânale.

Analiza de contingență evidențiază asocieri semnificative între profilul socio-demografic al populației și mijloacele de transport utilizate în județul Bistrița-Năsăud, confirmând existența unor tipare de mobilitate diferențiate pe categorii sociale și teritoriale:

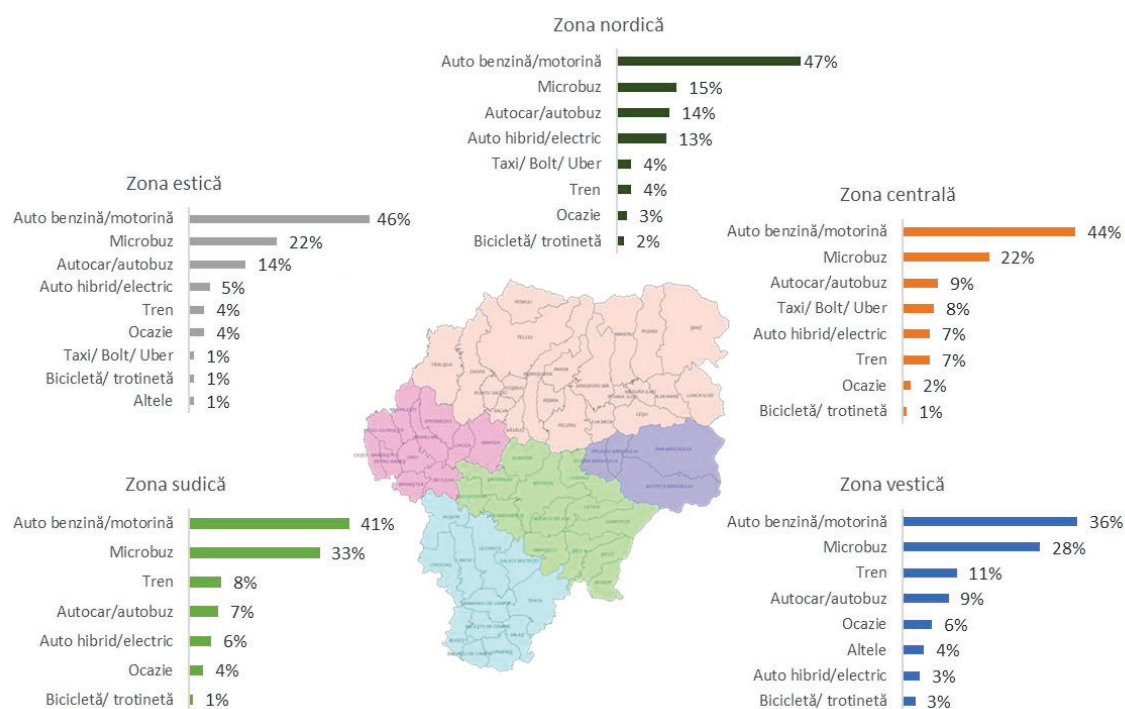
- Mediul de rezidență constituie un determinant major al mobilității. Respondenții din mediul rural utilizează într-o proporție semnificativ mai ridicată toate mijloacele de transport, cu excepția taxiului, comparativ cu cei din mediul urban. Această situație indică o dependență mai accentuată a populației rurale de soluțiile de mobilitate disponibile, în special pentru naveta spre locurile de muncă, accesarea serviciilor publice și participarea la viața economică.
- Vârsta generează diferențe consistente în alegerile de transport. Utilizarea autoturismelor hibride sau electrice este semnificativ mai redusă (sub 1%) în rândul persoanelor de peste 50 de ani, ceea ce reflectă atât diferențe generaționale în raport cu noile tehnologii, cât și accesibilitatea financiară mai redusă. În schimb, persoanele vârstnice se orientează mai frecvent către transportul în comun: ponderea utilizatorilor de microbuze este dublă în rândul celor peste 70 de ani comparativ cu media populației, iar utilizarea autobuzului este de patru ori mai ridicată în rândul seniorilor față de tinerii între 18–35 de ani. Situații similare se regăsesc și în cazul trenului, utilizat de 14% dintre respondenții peste 50 de ani, față de doar 4% în rândul celor sub 29 de ani. Interesant, chiar și utilizarea bicicletei este semnificativ mai ridicată în rândul vârstnicilor (2,5%) decât în cazul tinerilor (0,1%), ceea ce sugerează o adaptare diferită a generațiilor la resursele de mobilitate disponibile.
- Genul influențează și el comportamentele de transport. Femeile utilizează într-o proporție semnificativ mai mare transportul ecologic (11% față de 5% dintre bărbați), dar și transportul în comun (12% față de 9%). Inclusiv utilizarea bicicletei este dublă în rândul femeilor (2%) comparativ cu bărbații (0,8%). Aceste rezultate indică o mai mare diversificare a mijloacelor de mobilitate în rândul femeilor, comparativ cu orientarea predominantă spre autoturism a bărbaților.
- Nivelul de educație corelează semnificativ cu opțiunile de transport. Cu cât nivelul de educație este mai ridicat, cu atât crește probabilitatea utilizării autoturismului clasic sau hibrid/electric – de la 37% în cazul celor cu studii profesionale, la 52% în cazul celor cu studii universitare. În schimb, utilizarea transportului în comun scade semnificativ, de la 27% în rândul celor cu studii

elementare la doar 8% în rândul persoanelor cu studii superioare. O situație similară se constată și pentru tren: 14% dintre cei cu studii medii îl utilizează, comparativ cu doar 4% dintre cei cu studii universitare.

- Structura gospodăriei joacă un rol important în modelarea comportamentelor de mobilitate. Prezența copiilor minori determină o creștere semnificativă a utilizării autoturismului personal: de la 40% în cazul gospodăriilor fără copii, la 79% în cazul celor cu trei copii. În opoziție, gospodăriile cu vârstnici prezintă o probabilitate mai ridicată de utilizare a transportului public (autobuze, microbuze, tren), în detrimentul autoturismului.

Figură 15-Mijloacele de deplasare internă. Comparăție zonală

Care este mijlocul de transport pe care îl folosiți cel mai des în timpul unei săptămâni obișnuite pentru a vă deplasa în afara localității în care locuiți?

Tabloul teritorial arată că dependența de autoturismul personal este ridicată, mai ales în zonele rurale și montane, în timp ce Zona centrală se evidențiază prin cea mai mare diversitate de opțiuni de transport. Microbuzele joacă un rol esențial în conectarea comunităților rurale la centrele urbane, iar infrastructura feroviară și cea pentru transport ecologic rămân insuficient valorificate

Autoturismul personal pe benzină/motorină rămâne principala opțiune de deplasare în toate zonele județului, însă cu ponderi diferite: de la 36% în Zona vestică, la 47% în Zona nordică și 46% în Zona estică. Aceste date confirmă faptul că zonele rurale cu acces limitat la alternative de transport public se bazează semnificativ pe autoturismul propriu. Zona centrală se distinge printr-un profil ceva mai diversificat: autoturismul personal (44%) este utilizat alături de microbuz (22%) și de mijloace complementare precum taxi/Bolt/Uber (8%) sau tren (7%). Această diversitate reflectă gradul mai ridicat de urbanizare și oferta mai variată de transport în municipii și localitățile limitrofe. Autoturismele hibride sau electrice înregistrează valori reduse în toate zonele (între 3% și 7%), însă ceva mai ridicate în Zona centrală, confirmând accesibilitatea mai mare la infrastructură și la resursele financiare ale populației urbane.

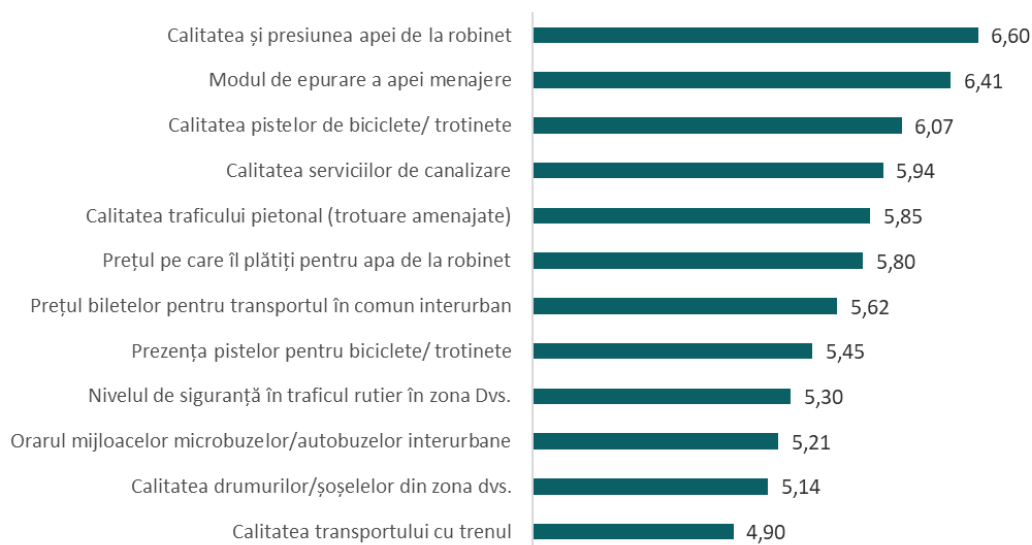
Microbuzul reprezintă alternativa de transport public cea mai utilizată în mediile rurale. Cele mai ridicate ponderi se înregistrează în Zona sudică (33%) și Zona vestică (28%), zone caracterizate prin dispersie teritorială și nevoia de legături de navetă spre centre urbane. În restul zonelor, valorile variază între 15–22%. Autocarele și autobuzele sunt utilizate în special în Zona nordică și Zona estică (14%), ca soluții de mobilitate pe distanțe mai mari, inclusiv spre municipiu sau județele vecine.

Transportul feroviar are ponderi moderate, dar semnificative în Zona vestică (11%) și Zona sudică (7%), fiind mai puțin prezent în zonele montane și în cele cu acces dificil. Mijloacele alternative (biciclete, trotinete, ocazie) au o pondere scăzută, dar constantă (1–4%), cu valori mai mari în zonele rurale (Zona vestică și Zona nordică), ceea ce arată o mobilitate mai adaptată la distanțe scurte și resurse limitate.

În continuare modul în care locuitorii județului Bistrița-Năsăud evaluează diverse aspecte legate de infrastructura și serviciile de transport, utilități și mobilitate urbană arată un contrast semnificativ între satisfacția relativ ridicată legată de serviciile edilitare de bază (apă, canalizare) și nivelul redus de satisfacție privind infrastructura și serviciile de transport. De asemenea, mobilitatea alternativă (piste pentru biciclete/trotinete) este bine apreciată din punct de vedere calitativ, dar percepută ca insuficient dezvoltată ca acoperire. Prioritățile de intervenție se conturează astfel în zona transportului interurban și feroviar, a siguranței rutiere și a calității drumurilor.

Figură 16-Satisfacția privind infrastructurile teritoriale

Dvs., personal, cât de mulțumit sunteți de...,? (dați o notă de la 1- complet nemulțumit, la 10- foarte mulțumit)
Comparatie de medii

Cele mai ridicate niveluri de satisfacție se regăsesc în zona serviciilor de alimentare cu apă. Calitatea și presiunea apei de la robinet obțin cel mai mare scor (6,60), urmată de modul de epurare a apei menajere (6,41). Aceste valori sugerează un grad semnificativ de încredere al populației în infrastructura edilitară de bază, considerată relativ bine gestionată.

Infrastructura pentru mobilitate alternativă este evaluată pozitiv, dar cu nuanțe. Calitatea pistelor de biciclete/trotinete (6,07) se situează pe locul trei, însă prezența acestora este apreciată mai modest (5,45), ceea ce sugerează o discrepanță între calitatea infrastructurii existente și gradul ei de acoperire. Serviciile de canalizare (5,94) și calitatea traficului pietonal (trotuare amenajate) (5,85) au scoruri peste medie, indicând o satisfacție relativ stabilă, dar și potențial de îmbunătățire în ceea ce privește extinderea și modernizarea infrastructurii urbane. În privința costurilor, percepția este neutră: prețul

apei de la robinet este evaluat la 5,80, iar prețul biletelor pentru transportul în comun interurban la 5,62, ceea ce arată o acceptabilitate moderată a tarifelor, dar și o sensibilitate a populației față de costurile serviciilor de bază.

Aspectele mai problematice se concentrează în zona transportului. Orarul mijloacelor de transport interurban (microbuze, autobuze) primește un scor modest (5,21), iar calitatea drumurilor/șoselelor (5,14) și calitatea transportului cu trenul (4,90) se află la coada clasamentului. Aceste valori indică deficiențe semnificative resimțite de populație în ceea ce privește accesibilitatea și calitatea infrastructurii de transport rutier și feroviar, zone care necesită intervenții prioritare. Nivelul de siguranță rutieră este și el perceput ca deficitar (5,30), semnalând preocuparea populației pentru siguranța în trafic și nevoia de măsuri de reducere a riscurilor rutiere

Percepția asupra infrastructurilor utilitare și de transport la nivel de microzone evidențiază două arii de interes: pe de o parte Zona centrală, Zona nordică și Zona estică, cu nivele relativ ridicate de satisfacție pentru aspecte punctuale, iar pe de altă parte Zona sudică și Zona vestică cu vulnerabilități structurale semnificative.

Figură 17-Satisfația privind infrastructurile teritoriale. Diferențe zonale

Dvs., personal, cât de mulțumit sunteți de...,? (dați o notă de la 1- complet nemulțumit, la 10- foarte mulțumit)
Comparație de medii

	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
Calitatea drumurilor/șoselelor din zona dvs.	4,72	5,45	5,46	4,59	5,36
Orarul mijloacelor microbuzelor/autobuzelor interurbane	4,69	5,07	5,92	4,98	5,55
Prețul biletelor pentru transportul în comun interurban	5,58	5,20	6,33	5,56	5,60
Calitatea transportului cu trenul	4,85	4,07	4,27	5,09	5,20
Nivelul de siguranță în traficul rutier în zona Dvs.	4,76	5,25	5,80	4,78	5,65
Prezența pistelor pentru biciclete/ trotinete	5,18	5,00	5,59	4,72	5,86
Calitatea pistelor de biciclete/ trotinete	6,43	5,14	5,41	5,59	6,15
Calitatea traficului pietonal (trotuare amenajate)	5,68	5,60	5,79	4,76	6,26
Calitatea și presiunea apei de la robinet (apa de la distribuitorul local)	7,00	5,17	5,61	6,11	6,71
Prețul pe care îl plățiți pentru apa de la robinet	5,93	5,35	5,61	5,35	5,84
Calitatea serviciilor de canalizare	5,59	5,43	6,02	5,06	6,40
Modul de epurare a apei menajere	6,52	4,87	5,66	6,12	6,58

- Transport și infrastructuri rutiere: Zona vestică înregistrează cel mai scăzut nivel de satisfacție privind calitatea drumurilor (4,59), semnalând vulnerabilități majore în această zonă și o percepție negativă asupra infrastructurii rutiere. În opoziție, Zona estică este percepută mai bine în privința calității drumurilor (5,46), orarului mijloacelor de transport interurban (5,92) și a prețului biletelor (6,33) ceea ce arată o funcționalitate relativ mai bună a transportului public local. De asemenea, în această zonă înregistrăm cea mai ridicată medie de apreciere a siguranței în trafic (5,80).
- Mobilitate alternativă: Zona centrală se remarcă printr-o percepție semnificativ pozitivă asupra infrastructurii de mobilitate alternativă: calitatea transportului cu trenul (5,20), a pistelor pentru biciclete și trotinete (5,86) și a traficului pietonal (6,26) sunt evaluate peste medie. Aceste rezultate sugerează un impact al inițiativelor locale de modernizare și accesibilitate și confirmă rolul municipiului ca promotor al unor soluții de transport alternativ, oferind în același timp un reper comparativ pentru restul județului.
- Utilități publice: Zona nordică are cel mai ridicat nivel de satisfacție privind calitatea și presiunea apei de la robinet (7,00), ceea ce indică un serviciu public considerat performant de

populație. Tot aici, scorul pentru prețul apei (5,93) sugerează o percepție relativ bună a raportului cost-calitate. Zona centrală excelează în ceea ce privește calitatea serviciilor de canalizare (6,40), mult peste alte regiuni și modul de epurare a apei menajere (6,58), ceea ce reflectă concentrarea investițiilor edilitare în zona urbană centrală.

Diferențele și vulnerabilitățile identificate în percepția locuitorilor din județ pentru infrastructura de transport și utilități indică o serie de recomandări pentru reducerea disparităților teritoriale prin modernizarea drumurilor în zonele deficitare, extinderea infrastructurii pentru transport alternativ și armonizarea calității serviciilor de utilități publice la nivel județean care să aibă în vedere:

- Echilibrarea investițiilor în infrastructura rutieră și transport public interurban prin prioritizarea Zonei vestice pentru modernizarea drumurilor, unde satisfacția este semnificativ mai scăzută (4,59), indicând o infrastructură deficitară și extinderea și sincronizarea orarelor de transport public, replicând bunele practici din Zona estică, unde percepția asupra transportului interurban și siguranței rutiere este peste medie;
- Promovarea mobilității alternative și sustenabile prin extinderea rețelei de piste de biciclete și trotinete din Zona centrală spre microregiunile limitrofe, pentru a reduce presiunea pe transportul rutier clasic și a oferi soluții accesibile populației tinere și dezvoltarea de centre intermodale care să conecteze transportul feroviar, rutier și cel ecologic, folosind experiența pozitivă a municipiului ca punct de plecare;
- Consolidarea calității serviciilor de utilități publice prin extinderea standardelor ridicate din Zona nordică (calitatea apei, presiune, cost) și Zona centrală (canalizare, epurare) către zonele rurale din Zona sudică, prin programe integrate de investiții în infrastructura de apă-canal și prin crearea unui sistem de monitorizare și transparență privind calitatea apei și a serviciilor edilitare, care să asigure echitate teritorială și să reducă percepțiile de inegalitate între urban și rural.

Nu în ultimul rând recomandăm conceperea și implementarea de acțiuni care să vizeze creșterea atractivității transportului alternativ și ecologic pentru tineri și reducerea dependenței de autoturisme personale prin:

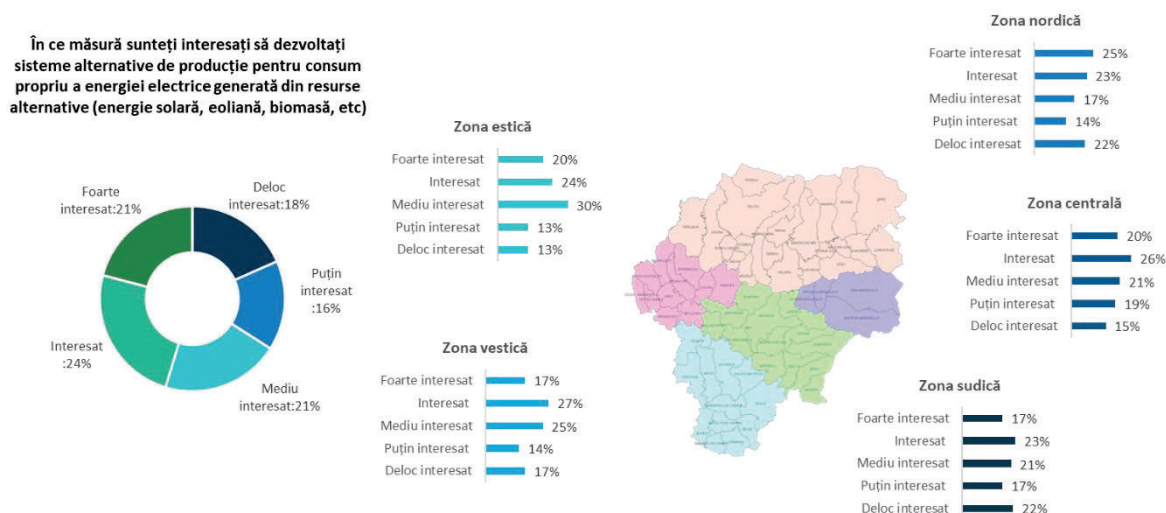
- Infrastructură prietenoasă cu tinerii, respectiv extinderea pistelor de biciclete și trotinete din Zona centrală către campusuri școlare, licee și zone rezidențiale, cu accent pe siguranță și conectivitate și crearea unor trasee interurbane pentru biciclete între localitățile apropiate, facilitând navetismul sustenabil al elevilor și studenților, cel puțin în sezonul cald.
- Stimulente pentru utilizarea transportului public și ecologic utilizând reduceri semnificative la abonamentele de transport pentru elevi și studenți, integrate digital într-o aplicație județeană de mobilitate și introducerea unor scheme de tip „bike-sharing” și „e-scooter-sharing” în Bistrița și extinderea lor graduală către microregiunile adiacente.
- Campanii educaționale și de conștientizare cu programe în școli care să promoveze beneficiile transportului ecologic pentru sănătate și mediu și evenimente locale („Săptămâna mobilității verzi”, „Ziua fără mașină”) în care să fie implicată activ populația tânără.

În privința nivelului de interes al populației din județul Bistrița-Năsăud pentru utilizarea unor sisteme alternative de producere a energiei electrice pentru consum propriu (panouri fotovoltaice, turbine eoliene de mică putere, biomasă etc.) observăm următoarele tendințe generale:

- 45% dintre respondenți se declară interesați sau foarte interesați de utilizarea energiilor alternative, ceea ce evidențiază un potențial ridicat de adopție, în special în contextul creșterii prețurilor la energie și al oportunităților de finanțare europeană.

- 21% dintre respondenți se situează în categoria mediu interesați, ceea ce arată o deschidere condiționată, probabil influențată de factori economici (costuri inițiale, acces la finanțare).
- 34% dintre respondenți sunt puțin sau deloc interesați, ceea ce sugerează bariere structurale: lipsa informării, percepția unor costuri prea mari sau lipsa de încredere în eficiența acestor soluții.

Figură 18-Interesul pentru sisteme alternative de producere a energiei electrice. Diferențe zonale

Rezultatele arată că există o masă critică de locuitori deschiși la soluții de producere a energiei electrice din surse alternative, însă diferențele între microregiuni sunt relevante: mediul urban (Zona centrală) și zonele cu gospodării dispersate (Zona nordică) manifestă interes mai ridicat, în timp ce regiunile cu populație mai vulnerabilă economic (Zona sudică și parțial Zona vestică) au un nivel mai crescut de reținere:

- Zona nordică se remarcă prin cel mai mare procent de foarte interesați (25%), ceea ce sugerează o orientare către soluții moderne, probabil stimulată de caracterul semi-rural al zonei, unde gospodăriile individuale pot beneficia direct de independența energetică.
- Zona centrală concentrează cel mai mare procent de interesați (26%), confirmând rolul mediului urban ca pol al adoptării tehnologiilor noi, unde accesul la informație și infrastructură este mai facil.
- Zona vestică prezintă o pondere echilibrată între interesați (27%) și mediu interesați (25%), dar doar 17% se declară foarte interesați, ceea ce sugerează un potențial latent, condiționat de suport financiar și campanii de informare.
- Zona estică are cea mai mare pondere de mediu interesați (30%), ceea ce indică o deschidere, dar și nevoia unor stimulente suplimentare pentru transformarea interesului în acțiune concretă.
- Zona sudică se evidențiază prin reticență: doar 17% se declară foarte interesați, iar 22% deloc interesați, ceea ce indică bariere mai puternice – acces mai redus la resurse financiare, informare insuficientă sau scepticism.

Aceste date indică oportunitatea unui mixt de politici ar trebui să combine sprijinul financiar diferențiat cu informarea și educarea publică, astfel încât să se reducă decalajele între microregiuni și să se creeze o masă critică pentru tranziția energetică. Aceste politici ar putea să includă: 1) un program județean diferențiat de sprijin pentru instalarea sistemelor de energie regenerabilă care să vizeze în zonele cu interes ridicat (Zona nordică, Zona centrală), unde există deja o deschidere semnificativă, scheme de cofinanțare rapidă și simplificată pentru panouri fotovoltaice sau sisteme hibride, stimulând adoptarea imediată, iar în zonele reticente (Zona sudică, Zona estică), să includă subvenții mai mari și mecanisme de creditare avantajoasă, pentru a reduce barierele economice și a transforma interesul latent în acțiune și 2) campanii de informare și demonstrații practice pe microregiuni cu organizarea de centre demonstrative și campanii publice adaptate specificului fiecărei microregiuni (ex. în mediul rural – accent pe independența energetică și reducerea costurilor; în urban – accent pe tehnologii moderne și beneficii de mediu) și implicarea școlilor și liceelor tehnice din județ pentru a educa tinerii în domeniul energiilor regenerabile, cu scopul de a crește interesul generațiilor viitoare și a transforma energia verde într-o normalitate.

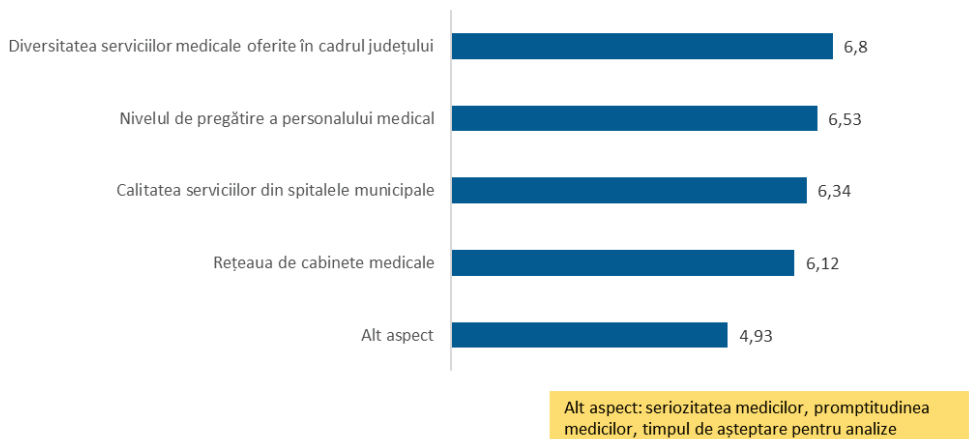
5. SĂNĂTATE

Percepția populației din Bistrița-Năsăud în legătură cu serviciile medicale este relativ pozitivă, dar scoate în evidență și câteva vulnerabilități:

- Diversitatea serviciilor medicale (6,80) este percepută cel mai favorabil, ceea ce indică faptul că locuitorii resimt existența unei game variate de specializări și servicii medicale la nivel județean. Această diversitate contribuie la sentimentul de securitate sanitară și la încrederea în sistemul medical local.
- Nivelul de pregătire al personalului medical (6,53) se situează, de asemenea, la un nivel ridicat, ceea ce sugerează o apreciere constantă pentru competențele profesionale ale cadrelor medicale. Acest aspect este esențial, deoarece încrederea populației în pregătirea medicilor are un impact direct asupra adresabilității către sistemul public de sănătate.
- Calitatea serviciilor din spitalele municipale (6,34) și rețeaua de cabinete medicale (6,12) sunt percepute ceva mai modest, dar încă la un nivel rezonabil, semnalând o infrastructură funcțională, însă cu loc pentru îmbunătățiri, mai ales în zonele rurale, unde accesul și diversitatea cabinetelor sunt mai limitate.
- La polul opus, sub categoria „Alt aspect”, scorul scade la 4,93, iar aici respondenții au menționat probleme precum seriozitatea și promptitudinea medicilor și timpul de așteptare pentru analize. Acestea sunt elemente sensibile, care reflectă experiențele directe ale pacienților și care pot influența negativ percepția generală, chiar dacă infrastructura și pregătirea profesională sunt bine apreciate.

Figură 19-Satisfacția privind infrastructura medicală

Pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă Foarte nemulțumit, la 10 înseamnă Foarte mulțumit, cât de mulțumit/ă sunteți de următoarele aspecte ale serviciilor medicale din județul Bistrița-Năsăud:
Comparație de medii

Analiza diferențelor semnificative de medii (ANOVA) scoate în evidență următoare tendințe în ceea ce privește percepția asupra serviciilor medicale din județ:

- Vârsta influențează semnificativ nivelul de satisfacție: aprecierea rețelei de cabinete medicale și a calității serviciilor spitalicești crește odată cu înaintarea în vârstă. Dacă tinerii de 18–29 de ani acordă o medie de 6,09 puncte, persoanele de peste 70 de ani ajung la un nivel de 7,20 puncte, ceea ce indică o mai mare mulțumire a seniorilor față de sistem.
- Mediul de rezidență face diferența pentru trei dintre cele patru caracteristici analizate. Respondenții din urban se declară semnificativ mai mulțumiți decât cei din rural: 6,48 vs. 5,85 pentru rețeaua de cabinete medicale, 6,46 vs. 6,25 pentru calitatea serviciilor spitalicești și 6,87 vs. 6,28 pentru nivelul de pregătire al personalului medical. Aceste diferențe sugerează un acces mai bun la servicii și o percepție pozitivă asupra calității acestora în zonele urbane.
- Genul contează: femeile manifestă un nivel mai ridicat de satisfacție decât bărbații pentru mai multe dimensiuni. Rețeaua de cabinete medicale este evaluată la 6,37 puncte de femei față de 5,83 de bărbați, pregătirea personalului medical la 6,58 vs. 6,46, iar diversitatea serviciilor medicale la 6,90 vs. 6,68.
- Educația are un efect invers: cu cât nivelul de școlarizare crește, cu atât scade satisfacția față de rețeaua de cabinete medicale. Persoanele cu studii elementare oferă un scor mediu de 7 puncte, în timp ce cei cu studii post-liceale coboară la 5,74, ceea ce sugerează așteptări mai mari și poate o evaluare mai critică din partea celor cu educație superioară.
- Structura gospodăriei influențează, de asemenea, percepția. Prezența copiilor tinde să crească gradul de satisfacție față de rețeaua de cabinete medicale, dar reduce aprecierea pentru calitatea serviciilor din spitalele municipale. O tendință similară se observă și în cazul familiilor cu vârstnici: rețeaua de cabinete este mai bine evaluată (5,90 puncte în gospodăriile fără vârstnici vs. 7 puncte în cele cu doi sau mai mulți vârstnici).

Figură 20-Satisfacția privind infrastructura medicală. Diferențe zonale

Pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă Foarte nemulțumit, la 10 înseamnă Foarte mulțumit, cât de mulțumit/ă sunteți de următoarele aspecte ale serviciilor medicale din județul Bistrița-Năsăud:
Comparație de medii

	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
Rețeaua de cabinete medicale	5,43	6,20	6,18	5,97	6,55
Calitatea serviciilor din spitalele municipale	6,40	5,43	6,61	5,51	6,72
Nivelul de pregătire a personalului medical	6,30	5,36	6,14	5,93	7,14
Diversitatea serviciilor medicale oferite în cadrul județului	7,00	5,57	6,89	6,43	6,98

Diferențele teritoriale privind satisfacția populației față de serviciile medicale sugerează o concentrare a calității și diversității serviciilor medicale în zona urbană centrală (Bistrița), în timp ce regiunile periferice rămân în poziții secundare. Zona nordică constituie o excepție parțială, prin percepția pozitivă asupra diversității serviciilor, ceea ce deschide oportunitatea consolidării rolului său ca pol secundar de servicii medicale în județ.

- Zona centrală se detașează prin cele mai ridicate niveluri de satisfacție pe trei dimensiuni esențiale: rețeaua de cabinete medicale (6,55), calitatea serviciilor din spitalele municipale (6,72) și nivelul de pregătire al personalului medical (7,14). Aceste scoruri confirmă statutul municipiului ca principal pol medical al județului, unde se concentrează investițiile, resursele umane calificate și accesul la servicii diversificate.
- Zona nordică marchează un punct de diferențiere prin evaluarea diversității serviciilor medicale (7,00), cea mai ridicată din județ. Aceasta poate sugera o percepție pozitivă asupra ofertei disponibile raportată la nevoile comunității, chiar dacă nivelul general de infrastructură și personal este mai limitat comparativ cu Zona centrală.
- Zona estică și Zona vestică înregistrează o percepție mai moderată sau chiar nevoia de îmbunătățire a accesului și calității serviciilor medicale.
- Zona sudică înregistrează valorile medii cumulate cele mai scăzute, ceea ce confirmă un decalaj teritorial în ceea ce privește satisfacția populației față de infrastructura și serviciile medicale disponibile.

Datele privind percepția populației cu privire la serviciile de sănătate din județ indică oportunitatea unor intervenții menite să reducă decalajele teritoriale în Bistrița-Năsăud precum: 1) consolidarea rețelei medicale în zonele periferice prin dezvoltarea unor centre medicale integrate în Zona estică, Zona vestică și Zona sudică, cu servicii de bază (cabinete medicale, specialități de urgență, pediatrie, medicină internă) și conectarea acestora la rețele de telemedicină pentru acces rapid la expertiza specialiștilor din Bistrița. Această intervenție ar contribui la reducerea presiunii asupra spitalelor municipale și la asigurarea unei acoperiri echitabile a serviciilor medicale în întreg județul și 2) dezvoltarea resurselor umane medicale prin stimulente teritoriale pentru a echilibra distribuția personalului medical, prin măsuri de stimulare (financiare, locuințe de serviciu, pachete de sprijin pentru familie) pentru atragerea medicilor și asistenților în regiunile cu scoruri mai scăzute de satisfacție (Zona sudică, Zona vestică). În paralel, pot fi dezvoltate parteneriate cu universități medicale și programe de rezidențiat cu stagii obligatorii în aceste zone, pentru a crește accesibilitatea la personal calificat.

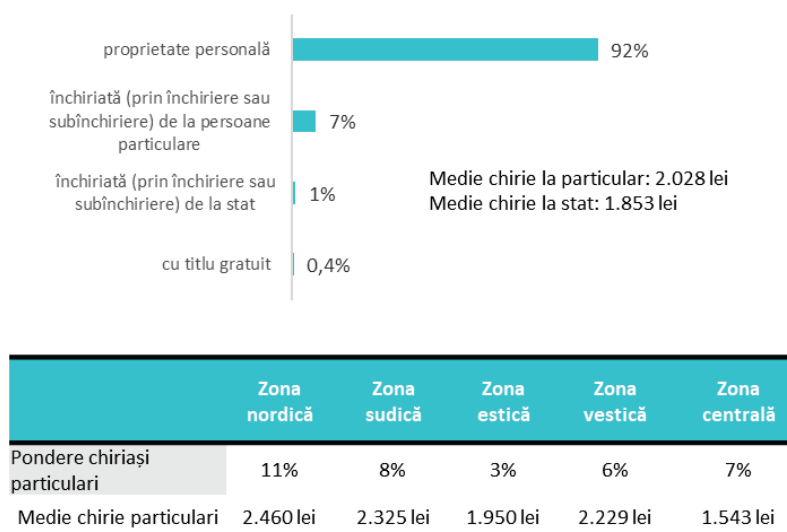
6. POPULAȚIE. SOCIAL.

Secțiunea include patru tematici: analiza modului de locuire, migrație externă, intenția de migrație internă și evaluarea satisfacției privind calitatea vieții.

Evaluarea structurii modului de locuire în județul Bistrița-Năsăud și relevă următoarele tendințe semnificative:

- Predominanța proprietății personale – 92% dintre respondenți locuiesc în locuințe proprii, ceea ce confirmă specificul local și național, unde proprietatea de tip individual este norma dominantă. Această situație reduce presiunea pe piața de închiriere, dar limitează mobilitatea rezidențială, în special pentru tineri sau pentru cei aflați în căutarea unui loc de muncă în alte zone.
- Pondere redusă a chiriașilor – doar 7% locuiesc în chirii de la persoane particulare și doar 1% în locuințe închiriate de la stat. În plus, locuirea „cu titlu gratuit” (0,4%) confirmă existența unor aranjamente familiale sau de solidaritate, dar într-o proporție marginală.
- Diferențe teritoriale semnificative – ponderea chiriașilor este mai ridicată în Zona nordică (11%), ceea ce confirmă cererea urbană ridicată (tineri, navetiști, mobilitate de tranziție), oferta redusă de locuințe disponibile la închiriere, dar și prin presiunea concentrării serviciilor și oportunităților economice în jurul municipiului Năsăud. În schimb, în zonele rurale precum Zona vestică sau Zona estică, chiriașii sunt mult mai puțini (în jur de 3–6%), ceea ce reflectă stabilitatea locuirii în proprietăți familiale și presiune redusă pe piața imobiliară locală.
- Nivelul chiriilor – media chiriilor este cea mai ridicată în Zona nordică (2460 lei/lună), semnificativ mai mare decât în celelalte microregiuni (de exemplu, 1543 lei în Zona centrală), ceea ce evidențiază rolul municipiului Năsăud ca pol urban și economic, dar și faptul că în Zona nordică piața imobiliară este mai restrânsă decât în Bistrița, iar proprietarii practică chiriile ridicate pentru că oferta este mică și cererea constantă.

Figură 21-Situația locuirii. Nivelul chiriilor

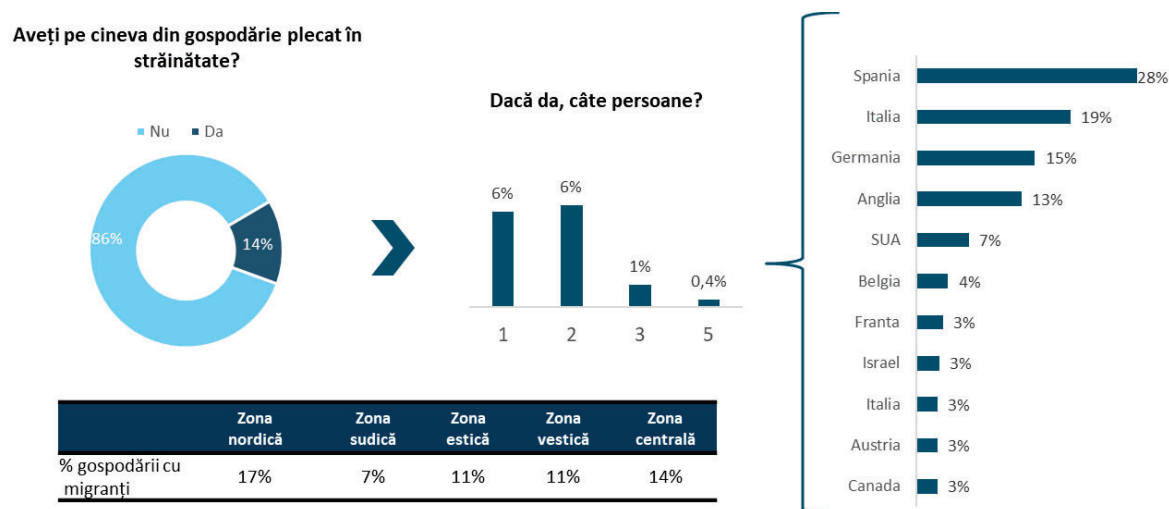
% din total populație

Aceste constatări indică oportunitatea unor intervenții pentru accesibilizarea locuințelor de închiriat în Zona nordică prin parteneriate public–privat pe terenuri ale UAT și prin mecanisme de tip „Build-to-Rent cu chirie reglementată”, prezum și a unor instrumente transversale pentru întreaga piață de tip „Observator județean al chiriilor” (barometru trimestrial) însoțit de contract-cadru de închiriere pentru a crește transparența, a reduce litigiile eventuale și a ancora politicile pe date reale sau/și parteneriate cu angajatori mari pentru „employer-assisted housing” (garanții la chirie/depozit, acces prioritar la locuințe reglementate), util mai ales în Zona nordică unde cererea e ridicată.

Analiza fenomenului migrației externe evidențiază amploarea fenomenului: 14% dintre respondenți (în medie unul din șapte) declară că au cel puțin un membru al familiei care lucrează în străinătate. Din totalul gospodăriilor cu persoane plecate, ponderea cea mai mare este reprezentată de familiile cu un singur membru migrant (6%) sau doi membri (6%). Cazurile cu trei sau mai mulți membri plecați sunt mult mai rare (sub 2%). Această structură arată că migrația afectează mai degrabă echilibrul familial punctual decât să conducă la „golirea” completă a gospodăriilor.

Spania (28%) și Italia (19%) rămân principalele țări de destinație, confirmând legătura istorică și comunitățile deja consolidate ale diasporei românești în aceste state. Germania (15%) și Anglia (13%) constituie următoarea categorie de atracție, semnalând migrații mai recente, dar în creștere, corelate cu oportunitățile de muncă mai diversificate. State precum SUA (7%), Belgia (4%), Franța, Israel, Austria și Canada (câte 3%) reflectă ramificații mai dispersate ale migrației, dar și capacitatea unei părți a populației de a accesa piețe de muncă mai competitive.

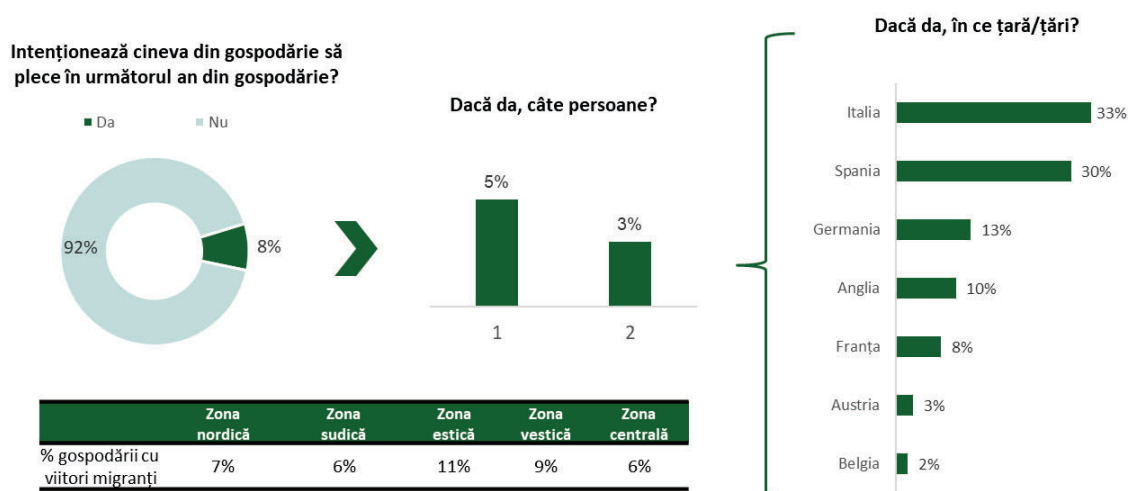
Figură 22-Migrația în străinătate. Țări de destinație

Zona nordică se remarcă printr-o pondere relativ mai ridicată a gospodăriilor cu membri plecați, ceea ce confirmă caracterul său de zonă urbanizată și conectată economic, unde migrația apare ca strategie de mobilitate și completare a veniturilor. Zona centrală – cu 14% gospodării având membri plecați, se aliniază la același nivel cu Zona nordică, ceea ce arată că migrația nu este doar un fenomen rural, ci afectează și polii urbani ai județului. Nivelul ridicat al migrației poate fi legat și de așteptările mai ridicate privind standardele de viață, care împing familiile să caute venituri mai mari în străinătate, chiar dacă există oportunități locale de angajare. Zona estică și Zona vestică – înregistrează de asemenea procente vizibile, semnalând o expunere semnificativă la migrație, probabil legată de oportunitățile limitate de muncă locală și de tradiția plecărilor sezoniere. Zona sudică – ponderea este

mai redusă, ceea ce sugerează o stabilitate mai mare a populației, fie prin integrare în agricultura locală, fie printr-o mai mică presiune demografică.

Figură 23-Migrația în străinătate. Intenția de migrație

La nivel județean, 8% dintre respondenți declară intenția de a emigra în anul următor. Analiza structurii acestui procent relevă un aspect deosebit de important: 6% dintre cei care doresc să plece provin din gospodării fără experiență migratorie anterioară, iar doar 2% din gospodării cu migranți deja stabiliți în străinătate. Aceasta sugerează că fenomenul se va amplifica și se va extinde către noi categorii de populație, nu doar prin consolidarea rețelelor migraționale existente.

- Zona estică (11%) și Zona vestică (9%) înregistrează cele mai ridicate intenții de plecare, semnalând zone vulnerabile unde presiunile economice și lipsa oportunităților locale stimulează dorința de migrație.
- În Zona nordică (7%), nivelul intenției de migrare se menține apropiat de media județeană, în timp ce în Zona sudică (6%) și Zona centrală (6%) valorile sunt mai reduse. Pentru Zona centrală, procentul scăzut poate fi explicat prin rolul municipiului ca pol urban și centru economic, oferind mai multe alternative de integrare locală.

Țările vizate confirmă tendințele tradiționale ale migrației românești: Italia (33%) și Spania (30%) rămân principalele destinații, beneficiind de rețele comunitare consolidate. Germania (13%) și Anglia (10%) atrag prin perspective economice și educaționale mai bune, în timp ce Franța, Austria și Belgia au ponderi mai reduse (2–8%).

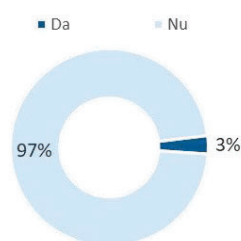
Intenția de migrare reflectă o presiune socială latentă: chiar dacă doar 8% exprimă intenția clară de a pleca, extinderea fenomenului către gospodării fără experiență anterioară sugerează o dinamică emergentă a migrației. Zonele rurale montane (Zona estică și Zona vestică) par cele mai expuse riscului de pierdere a forței de muncă tinere și active. În opoziție, municipiul Bistrița acționează ca un factor de stabilizare, reținând populația prin oferta educațională, servicii și oportunități economice.

Tendențele migratorii accentuate pot fi atenuate prin: 1) Stimularea economică și antreprenorială în zonele cu risc ridicat (Zona estică și Zona vestică) bazată pe crearea de programe de sprijin pentru antreprenoriat rural (granturi, microcredite, incubatoare de afaceri) orientate către tineri și persoane aflate la risc de migrațiune, dezvoltarea de poli economici locali prin atragerea investițiilor în industrii prelucrătoare, agroalimentare și turism montan, care pot genera locuri de muncă stabile și

implementarea de parteneriate public-private pentru valorificarea resurselor locale; și 2) Programe sociale și educaționale pentru creșterea atractivității de a rămâne în județ prin lansarea unor burse locale de studii și calificare pentru tineri, condiționate de angajarea ulterioară în județ (în sectoare deficitare: sănătate, educație, construcții, IT), dezvoltarea de centre comunitare și programe culturale/sportive menite să întărească sentimentul de apartenență și să reducă atractivitatea migrației externe și programe dedicate familiilor tinere (sprijin pentru locuințe, creșe, after-school), pentru a oferi stabilitate și alternative de trai față de emigrare.

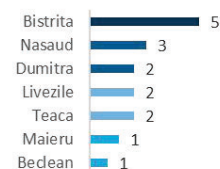
Figură 24-Intenția de migrație internă în următorii 5 ani

Intenționați, în următorii 5 ani să plecați din localitatea actuală de domiciliu într-o altă localitate din județul Bistrița Năsăud?

Dacă da, în ce localitate?

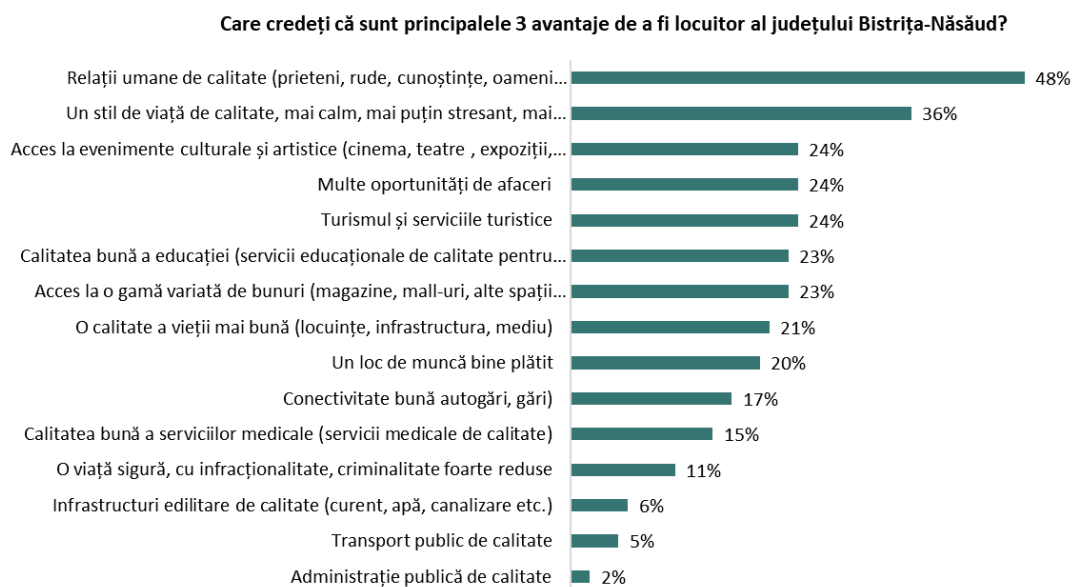
Număr cumulativ persoane care au menționat alte localități

Județul Bistrița-Năsăud are o populație puternic ancorată în comunitățile de origine, iar migrația internă are o dimensiune marginală, doar 3% dintre respondenți declarând că iau în calcul mutarea dintr-o localitate în alta. Procentul foarte ridicat al celor care nu intenționează să se mute (97%) indică un grad mare de atașament față de comunitățile locale și, probabil, un nivel relativ ridicat de satisfacție în ceea ce privește condițiile de locuire, accesul la servicii de bază și legăturile familiale. Pentru cei puțini care se gândesc la mutare, atracția se concentrează spre Bistrița (5 mențiuni) și, în plan secundar, spre Năsăud (3 mențiuni). Acestea sunt poli urbane care concentrează locuri de muncă, infrastructuri educaționale și medicale mai bine dezvoltate, precum și o ofertă mai variată de locuințe. Localitățile precum Dumitra, Livezile sau Teaca (câte 2 mențiuni fiecare) atrag probabil prin proximitatea față de centre urbane și un cost al vieții mai scăzut.

Această mobilitate internă redusă contrastează cu nivelul mai ridicat de intenție de migrație externă. Practic, cei nemulțumiți sau aflați în căutarea unor oportunități preferă să plece direct în afara țării, mai degrabă decât să se relocheze în altă zonă din județ.

Figură 25-Principalele avantaje de a fi locuitor al județului Bistrița-Năsăud

Ierarhia motivelor de satisfacție privind calitatea vieții în județul Bistrița-Năsăud, oferă o oglindă a factorilor pozitivi care definesc percepția locuitorilor asupra calității de locuitor al județului Bistrița-Năsăud. Graficul evidențiază faptul că percepția calității vieții în județul Bistrița-Năsăud este fundamentată în primul rând pe relațiile interumane și pe mediul social confortabil – aspecte menționate de aproape jumătate dintre respondenți (48%). Acest lucru sugerează că capitalul social și coeziunea comunitară joacă un rol central în satisfacția locuitorilor, compensând parțial lipsurile de infrastructură sau servicii. Pe locul al doilea, cu 36% din răspunsuri, se află stilul de viață mai calm și mai puțin stresant, caracteristic zonelor mai puțin aglomerate. Acest avantaj competitiv al județului în raport cu marile centre urbane este semnificativ pentru strategiile de dezvoltare axate pe atractivitatea rezidențială și turistică.

Un al doilea grup de factori, cu ponderi între 20–24%, reflectă oportunitățile oferite de județ: accesul la evenimente culturale și artistice, existența oportunităților de afaceri, dezvoltarea turismului, calitatea educației și diversitatea bunurilor și serviciilor disponibile. Toate acestea arată că există deja o infrastructură socio-culturală și economică în curs de consolidare, percepută pozitiv de către populație. Factorii cu ponderi mai mici semnalează direcțiile unde satisfacția este limitată: conectivitatea interjudețeană (17%), serviciile medicale (15%) și siguranța cetățeanului (11%). Acestea indică zone de vulnerabilitate ce necesită intervenții mai clare la nivel de politici publice.

La finalul ierarhiei se află elemente considerate deficitare: infrastructurile edilitare (6%), transportul public (5%) și calitatea administrației publice (doar 2%). Aceste valori scăzute confirmă decalajele între capitalul social ridicat și infrastructura materială insuficient dezvoltată.

Figură 26-Principalele avantaje de a fi locuitor al județului Bistrița-Năsăud. Diferențe zonale

Care credeți că sunt principalele 3 avantaje de a fi locuitor al județului Bistrița- Năsăud?

	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
Un loc de muncă bine plătit	24%	21%	20%	9%	24%
O calitate a vieții mai bună (locuințe, infrastructura, mediu)	29%	33%	25%	17%	16%
Calitatea bună a educației (servicii educaționale de calitate pentru mine sau familie)	25%	27%	26%	11%	25%
Calitatea bună a serviciilor medicale (servicii medicale de calitate)	15%	12%	12%	6%	20%
Acces la evenimente culturale și artistice (cinema, teatre , expoziții, concerte)	24%	23%	21%	24%	25%
Relații umane de calitate (prieteni, rude, cunoștințe, oameni ospitalieri, politicoși)	49%	56%	49%	54%	42%
Conectivitate bună autogări, gări)	10%	13%	9%	12%	28%
Multe oportunități de afaceri	22%	21%	24%	25%	26%
Un stil de viață de calitate, mai calm, mai puțin stresant, mai "occidental"	37%	35%	49%	52%	25%
Acces la o gamă variată de bunuri (magazine, mall-uri, alte spații comerciale)	30%	13%	16%	31%	20%
O viață sigură, cu infracționalitate, criminalitate foarte reduse	8%	14%	9%	21%	8%
Transport public de calitate	4%	4%	7%	7%	5%
Infrastructuri edilitare de calitate (curent, apă, canalizare etc.)	4%	10%	12%	8%	5%
Administrație publică de calitate	1%	8%	4%	4%	0%
Turismul și serviciile turistice	19%	9%	17%	20%	32%

În plan teritorial analiza percepției asupra indicatorilor de satisfacție privind calitatea vieții evidențiază următoarele particularități:

- Zona sudică se remarcă prin relațiile umane de calitate (56%), ceea ce confirmă rolul rețelelor sociale și al comunităților coezive în satisfacția locuitorilor. De asemenea punctează cel mai ridicat nivel în ceea ce privește calitatea vieții (33%) și administrația publică de calitate (8%), indicând o percepție mai bună asupra infrastructurilor și a serviciilor locale. Aceste constatări indică oportunitatea în zonă a unor măsuri care să sprijine coagularea comunităților locale (centre comunitare, programe pentru implicarea civică și socială), având în vedere importanța relațiilor umane de calitate și a unor investiții în infrastructura de bază și servicii publice (drumuri, utilități, administrație digitalizată), pentru a consolida percepția pozitivă deja existentă asupra calității vieții și a administrației publice.
- Zona nordică se evidențiază prin menționarea mai frecvent oportunitatea unui loc de muncă bine plătit (24%), ceea ce sugerează un context economic relativ favorabil care indică oportunitatea unor măsuri de atragere a investițiilor și sprijin pentru IMM-uri, care să creeze și să mențină locuri de muncă bine plătite și de dezvoltare a unor hub-uri de formare profesională conectate cu piața muncii, pentru a crește calificarea și adaptabilitatea forței de muncă.
- Zona estică se evidențiază prin calitatea educației (26%), respectiv prin accesul mai bun la servicii educaționale. Acest lucru poate fi legat de infrastructura școlară sau de apropierea de centre cu oferte educaționale mai diversificate. Tot aici înregistrăm și nivel cel mai ridicat de satisfacție față de calitatea infrastructurilor edilitare (12%). Aceste percepții pot fi valorificate prin prioritizarea modernizării infrastructurii școlare și a parteneriatelor cu universități/centre educaționale regionale, pentru a crește avantajul perceput în domeniul educației și prin continuarea investițiilor în infrastructuri edilitare de calitate (apă, canalizare, energie), pentru a consolida avantajul comparativ și a răspunde cerințelor populației.
- Zona vestică domină clar la capitolul stil de viață de calitate (52%), dar și la acces la bunuri (31%) și siguranță (21%). Aceasta conturează imaginea unei zone mai liniștite, percepută ca

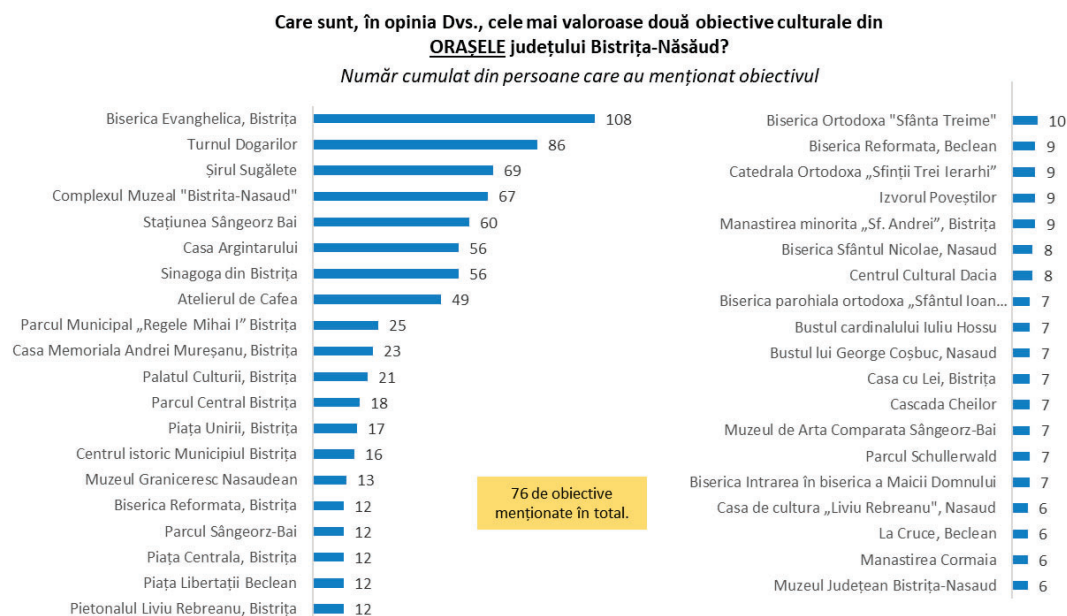
mai sigură și cu un standard de viață mai puțin stresant. Această percepție poate fi consolidată prin măsuri pentru menținerea și dezvoltarea unui stil de viață mai sănătos și mai sigur: programe pentru spații verzi, zone de recreere și infrastructuri pentru mobilitate alternativă (piste biciclete, trasee turistice) și prin consolidarea serviciilor de siguranță publică și prevenție, pentru a sprijini percepția de zonă liniștită și sigură.

- Zona centrală se detașează pe mai multe dimensiuni: accesul la servicii medicale (20%), accesul la evenimente culturale (25%), conectivitatea (28%), accesul la bunuri (26%) și mai ales turismul și serviciile turistice (32%). Așadar, zona urbană concentrează în mod evident avantajele legate de servicii și infrastructuri, reflectând statutul municipiului ca pol de dezvoltare. Acest statut poate fi accentuat prin intervenții pentru dezvoltare culturală și turistică integrată, care să valorifice statutul municipiului ca pol de atracție (festivaluri, turism urban și cultural, infrastructuri turistice moderne) și prin îmbunătățirea accesului la servicii medicale și de conectivitate, prin investiții în sănătate și transport interurban, pentru a menține atractivitatea urbană și a susține zonele rurale dependente de aceste servicii.

7. PATRIMONIUL CULTURAL

Secțiunea are în vedere patru repere tematice: percepția locuitorilor județului Bistrița-Năsăud asupra celor mai importante obiective culturale din orașele județului, din satele și comunele județului, ierarhia celor mai importante evenimente culturale așa cum le percep locuitorii și ierarhia percepției celor mai importante tradiții și obiceiuri care se păstrează în județul Bistrița-Năsăud din perspectiva locuitorilor acestui județ.

Figură 27-Principalele obiective culturale urbane

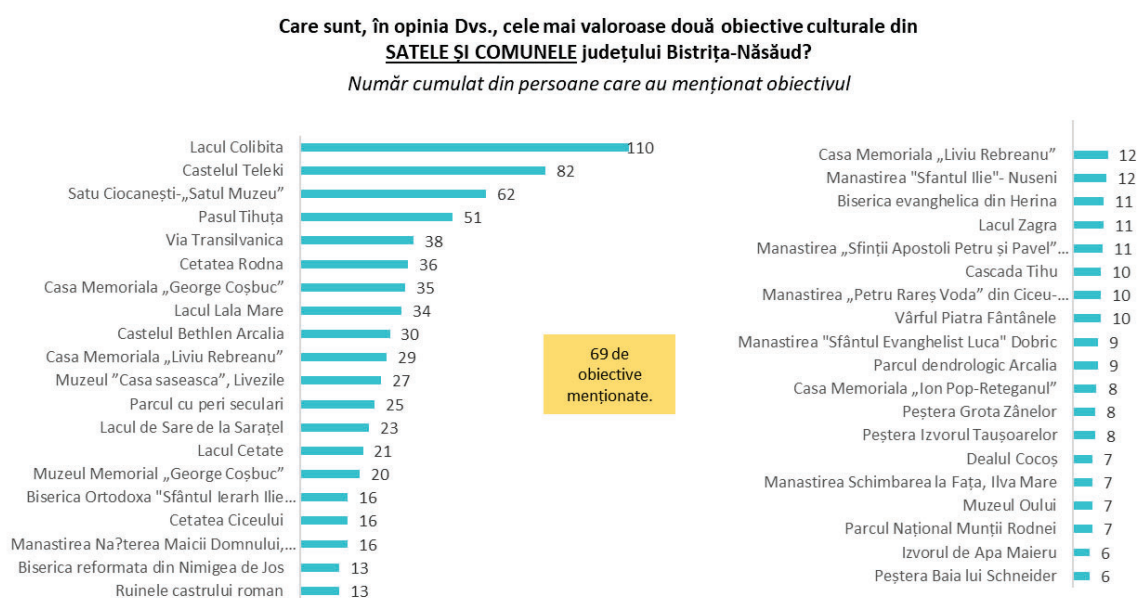

Orașul reședință concentrează cele mai importante repere culturale, care sunt și cel mai frecvent menționate: Biserica Evanghelică (108 mențiuni) și Turnul Dogarilor (86), simboluri arhitecturale ale orașului medieval. Șirul Șugălete (69) și Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud (67), alături de obiective precum Casa Argintarului, Sinagoga și Casa Memorială Andrei Mureșanu, conturează un nucleu urban puternic. Aceste rezultate confirmă rolul Bistriței ca principal centru cultural și turistic al județului, unde patrimoniul construit și muzeal are cea mai mare vizibilitate.

Pe lângă municipiu, alte orașe punctează prin câteva obiective cu relevanță: Stațiunea Sângeorz-Băi (60 mențiuni) și Muzeul de Artă Comparată (7), care reflectă profilul balnear și cultural al orașului. Năsăudul, cu Muzeul Grăniceresc (13), busturile lui George Coșbuc și cardinalului Iuliu Hossu (câte 7), marchează identitatea cultural-istorică grănicească și personalitățile de referință. Becleanul apare în clasament prin Piața Libertății (12) și Biserica Reformată, dar și prin obiective cu notorietate mai redusă, ceea ce sugerează un potențial turistic insuficient valorificat.

Obiectivele culturale din orașele mai mici, cum ar fi Beclean sau Năsăud, sunt mult mai puțin menționate comparativ cu cele din Bistrița. Deși patrimoniul există și are valoare (ex. biserici, busturi memoriale, muzee locale), nivelul de percepție publică și promovare este scăzut. Astfel, analiza relevă o asimetrie puternică între Bistrița și celelalte orașe. Percepția locuitorilor și vizitatorilor asupra patrimoniului cultural urban arată că Bistrița domină clar prin patrimoniul său medieval și muzeal, municipiul concertând peste jumătate dintre mențiuni, în timp ce Năsăudul, Becleanul și Sângeorz-Băi se conturează ca poli secundari, cu vizibilitate redusă, dar cu potențial de consolidat prin promovare și integrare în circuite culturale și turistice.

Figură 28-Principalele obiective culturale rurale

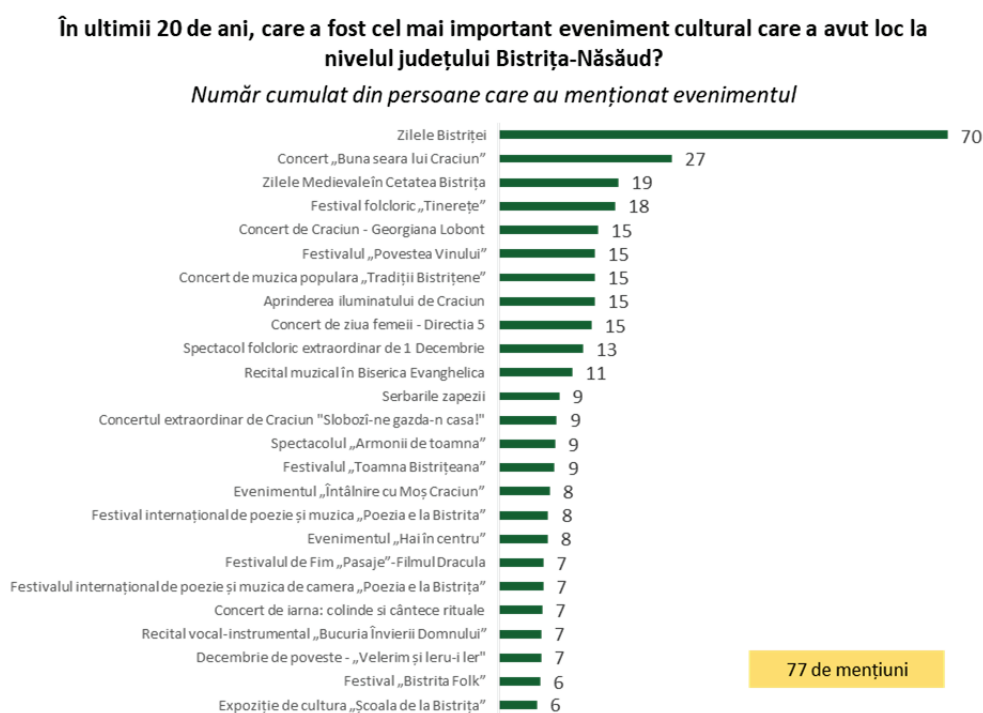
Percepția asupra obiectivelor culturale din satele județului Bistrița-Năsăud arată că unele obiective din mediul rural au o vizibilitate foarte ridicată, comparabilă cu reperele urbane: Lacul Colibita (110 mențiuni) domină topul și se confirmă ca principal simbol turistic și de recreere al județului, castelul Teleki din Posmuș (82 mențiuni) se detașează ca reper de patrimoniu aristocratic cu potențial turistic în creștere iar satele-muzeu (Ciocănești, 62 mențiuni) și Pasul Tihuța (51), cu deschidere spre turismul cultural și natural, completează imaginea unor destinații puternic ancorate în tradiție și peisaj.

O serie de repere cu valoare istorică și literară confirmă importanța patrimoniului cultural rural: Via Transilvanica (38 mențiuni) și Cetatea Rodna (36), în care se combină patrimoniul construit cu trasee culturale și de drumeție, casele memoriale dedicate lui George Coșbuc (35 mențiuni) și Liviu Rebreanu (29 mențiuni), care ancorează județul în circuitul valorilor literare naționale. Alte puncte precum Castelul Bethlen din Arcalia (30 mențiuni), Muzeul „Casa sasească” din Livezile (27) și Parcul cu peri seculari (25) întăresc diversitatea patrimoniului rural, de la aristocrație la tradiții săsești și valori naturale.

În satele județului, patrimoniul natural se îmbină cu obiectivele religioase lacurile (Lala Mare – 34 mențiuni, Sărat – 23 mențiuni, Zagra – 11 mențiuni) reprezintă repere turistice naturale de mare atractivitate; Mănăstirile și bisericile medievale (ex. Mănăstirea Nașterea Maicii Domnului – 16 mențiuni, Biserica ortodoxă „Sf. Ierarhi” Livezile – 16, Biserica reformată din Nimigea de Jos – 13) contribuie la profilul spiritual și cultural al mediului rural. O serie de repere cu valoare patrimonială semnificativă au o vizibilitate mai scăzută (sub 10 mențiuni): Parcul dendrologic Arcalia (9 mențiuni), Peștera Grota Zânelor (8), Parcul Național Munții Rodnei (7) sau Muzeul Oului (7). Acestea au potențial de dezvoltare, dar sunt insuficient promovate în prezent.

Percepția asupra patrimoniului cultural rural arată o polarizare între câteva repere de mare vizibilitate (Colibița, Teleki, Ciocănești, Tihuța, casele memoriale) și un număr mare de obiective cu vizibilitate redusă, dar cu valoare turistică și identitară semnificativă. Imaginea turistică a satelor este construită în jurul resurselor naturale și literare, dar are nevoie de o mai bună integrare și promovare pentru a echilibra notorietatea obiectivelor.

Figură 29-Cele mai importante evenimente culturale la nivel județean

Ierarhia evenimentelor culturale și artistice din județul Bistrița-Năsăud, așa cum sunt ele percepute de locuitori, pe baza celor mai semnificative repere organizate în ultimele două decenii conturează o polarizare între evenimentele mari, cu caracter comunitar sau tradițional (Zilele Bistriței, concertele și festivalurile folclorice) și evenimentele de nișă (literare, de artă sau film), care atrag audiențe mai reduse, dar contribuie la diversitatea culturală și la consolidarea imaginii județului ca spațiu cu deschidere spre modernitate:

Zilele Bistriței (70 de mențiuni) domină clasamentul și confirmă rolul lor de reper identitar și comunitar major. Este evenimentul cel mai vizibil și mai reprezentativ pentru viața culturală a județului, aducând împreună diversitate artistică, tradiții și spectacole de anvergură. Concertul „Bună seara lui Crăciun” (27 mențiuni) ocupă un loc secund, demonstrând importanța tradițiilor religioase și culturale legate de sărbătorile de iarnă.

Mai multe festivaluri și evenimente recurente se situează într-o zonă intermediară de vizibilitate: Zilele Medievale din Cetatea Bistriței (19 mențiuni) – valorifică patrimoniul istoric urban, festivalul Folcloric „Tinereții” (18 mențiuni) – ancorează tradiția și identitatea culturală locală, festivalul „Povestea Vinului” (15 mențiuni) și Festivalul „Toamna Bistrițeană” (9 mențiuni) – conectează comunitatea la resurse locale (viticultură, gastronomie, agricultură). Evenimente folclorice și muzicale (concertul de Crăciun al Georgianeii Lobonț, „Tradiții Bistrițene”, spectacolele de 1 Decembrie) au câte 15 mențiuni fiecare, arătând echilibrul între tradiție și celebrarea momentelor naționale.

Deși mai puțin vizibile în raport cu festivalurile mari, există și o zonă consistentă de manifestări artistice: recitalurile muzicale în Biserica Evanghelică (11 mențiuni) confirmă valoarea patrimoniului ca spațiu cultural viu, festivalurile de poezie și muzică „Poezia la Bistrița” (8 mențiuni) aduc județul pe harta evenimentelor literare internaționale, festivalul de film „Dracula” (7 mențiuni) și expozițiile de cultură (6 mențiuni) diversifică paleta de oferte, adresându-se unor publicuri variate.

Figură 30- Cele mai importante tradiții/obiceiuri care se păstrează la nivel județean

Care este cea mai importantă tradiție/ obicei tradițional care se păstrează la nivelul județului Bistrița Năsăud

Număr cumulat din persoane care au menționat tradiția/obiceiul

Ierarhia tradițiilor și obiceiurilor tradiționale care s-au păstrat în județul Bistrița-Năsăud, configurează o imagine semnificativă a vitalității patrimoniului cultural imaterial:

- Clasamentul este dominat de câteva tradiții culturale majore: Nunta tradițională și obiceiurile de nuntă (90 mențiuni) ocupă detașat primul loc, confirmând importanța acestor practici ca evenimente fundamentale de coeziune socială și transmitere a identității culturale. Nunta tradițională rămâne astfel un reper al continuității și al identității locale. Sărbătorile și tradițiile de Crăciun (56 mențiuni) se situează pe locul doi, reflectând forța colindatului și a obiceiurilor de iarnă ca simboluri puternice ale comunității. Obiceiul Secerishului (48 mențiuni) completează podiumul, semnalând încărcătura simbolică a sărbătorilor calendarului popular și menținerea legăturii cu tradițiile precreștine.
- În plan secundar se evidențiază câteva elemente cu rezonanță locală, care arată diversitatea și specificitatea patrimoniului Hâzii de Bobotează, Craii de la Mocod (38–34 mențiuni) sunt

tradiții locale unice, cu mare forță identitară. Sărbătoarea Sânzâienelor (34 mențiuni) și Înstruțatul boului (28 mențiuni) marchează momente-cheie din calendarul agrar și al comunității rurale.

- Portul popular (21 mențiuni) și Belciugarii (16 mențiuni) reflectă practici culturale legate de dans, port și manifestări comunitare. O serie de tradiții au un grad de menționare mai restrâns, dar rămân importante pentru diversitatea culturală: Jocul cununii (14 mențiuni), Țurca (9 mențiuni), Șezătoarea (7 mențiuni) sunt specifice anumitor sate sau zone.
- Tradițiile pascale (6 mențiuni), măsuratul oilor (5 mențiuni), obiceiurile de Anul Nou sau Ajunul Bobotezei altele decât cele menționate anterior (3–4 mențiuni) conturează un calendar de practici cu rădăcini comunitare, dar cu vizibilitate mai scăzută la scară județeană. Mai multe obiceiuri au fost menționate doar punctual (Plugarul, masa de pe centru, legatul socului, legarea parilor, udatul grâului etc., cu câte 1–2 mențiuni).

De asemenea, 74 de respondenți (15% din total eșantion) au indicat că nu evidențiază un set clar de tradiții, ceea ce poate semnala o diminuare a interesului sau o lipsă de cunoaștere inter generațională.

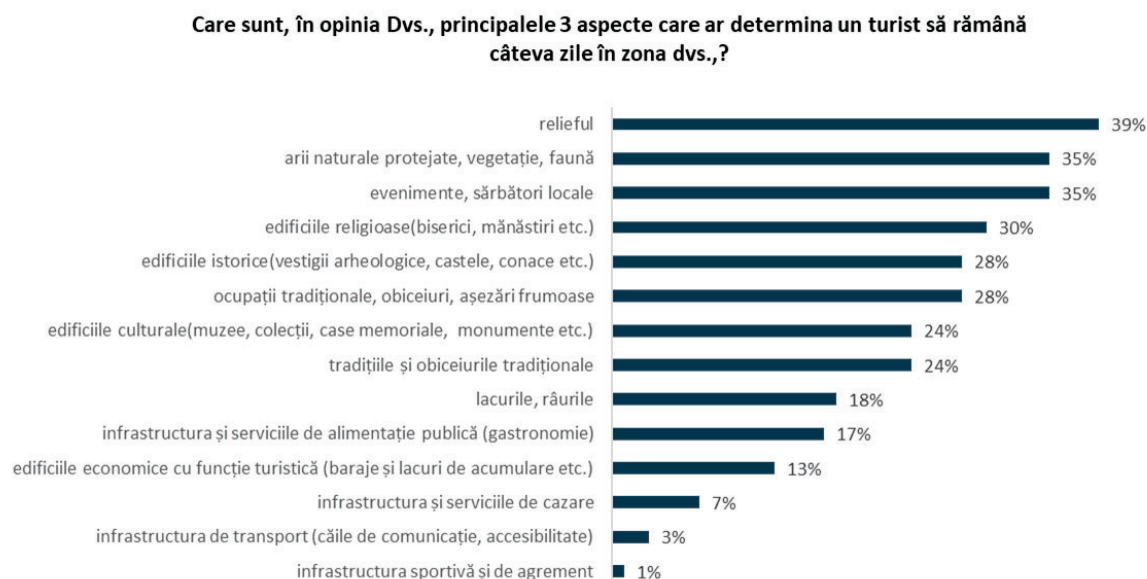
Datele prezentare anterior indică oportunitatea a două potențiale direcții de intervenție publică:

- Politici de valorizare și diversificare a patrimoniului cultural urban și rural prin: 1) Integrarea obiectivelor din orașe și sate într-o rețea cultural-turistică coerentă, care să conecteze patrimoniul „consacrat” (Biserica Evanghelică din Bistrița, Castelul Teleki, Muzeul Bistrița-Năsăud) cu reperele comunităților rurale (Lacul Colibița, Cetatea Rodna, Casa Memorială „George Coșbuc”, tradițiile din Mocod sau Hălmășău); 2) Digitalizarea și promovarea patrimoniului imaterial (nunți tradiționale, colindat, seceriș, Sânzâiene), prin arhive video/audio, platforme interactive și includerea acestora în programele școlare locale și 3) susținerea turismului cultural experiențial: pachete integrate (trasee tematice, ateliere de meșteșuguri, festivaluri tradiționale) care să atragă turiști, dar și să ofere comunităților oportunități economice.
- Politici de consolidare și transmitere inter generațională a tradițiilor și evenimentelor prin 1) sprijin pentru evenimentele majore și tradițiile identitare (Zilele Bistriței, Zilele Medievale, Festivalul Tinereții, nunțile tradiționale, obiceiurile de Crăciun), cu accent pe transformarea lor în „marcă” de identitate a județului, 2) reactivarea tradițiilor cu vizibilitate redusă, prin parteneriate cu școli, biserici și asociații culturale (ex: șezători, măsuratul oilor, jocul cununii, țurca), pentru a evita pierderea lor și 3) crearea unui program județean pentru patrimoniu cultural imaterial, care să finanțeze micro-proiecte comunitare (documentarea obiceiurilor, reconstituiri, festivaluri locale) și să încurajeze implicarea tinerilor în transmiterea valorilor tradiționale.

8. TURISM

Turismul în județ este perceput ca fiind în primul rând de tip natural și cultural-experiențial, bazat pe relief, peisaj, tradiții și evenimente, însă infrastructura turistică și de agrement nu susține suficient această ofertă.

Figură 31-Principalele elemente de atractivitate turistică

Percepția locuitorilor județului Bistrița-Năsăud asupra elementelor care pot convinge un turist să rămână câteva zile în județ evidențiază următoarele aspecte:

- Atracțiile naturale domină clasamentul: relieful (39%) și ariile naturale protejate, vegetația și fauna (35%) sunt considerate atuuri majore, ceea ce confirmă potențialul montan și peisagistic al județului. Aceste resurse naturale se asociază cu turismul de aventură, ecoturismul și drumețiile.
- Dimensiunea culturală și evenimentială este la fel de puternică: evenimentele și sărbătorile locale (35%), edificiile religioase (30%) și cele istorice (28%), precum și ocupațiile tradiționale și așezările pitorești (28%) reflectă rolul patrimoniului cultural și spiritual în atractivitatea zonei.
- Elementele identitare – tradițiile și obiceiurile tradiționale (24%), muzeele și casele memoriale (24%) – completează tabloul, confirmând că experiențele autentice, legate de viața locală, sunt resimțite ca puncte forte.
- Gastronomia (17%) și lacurile și râurile (18%) apar într-o poziție secundară, dar au potențial de integrare în pachete turistice tematice.
- Infrastructura (cazare – 7%, transport – 3%, agrement sportiv – 1%) este percepută ca punct slab, ceea ce arată că oferta turistică se sprijină mai ales pe resursele naturale și culturale, nu pe infrastructuri dezvoltate.

Figură 32-Principalele elemente de atractivitate turistică. Diferențe zonale

Care sunt, în opinia Dvs., principalele 3 aspecte care ar determina un turist să rămână câteva zile în zona dvs.?

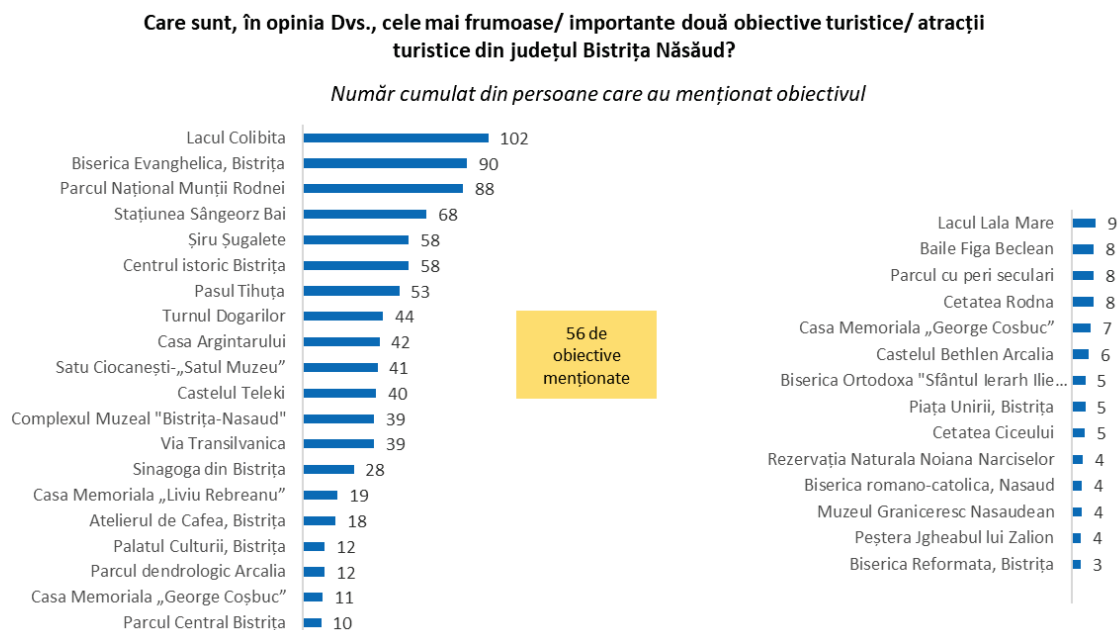
	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
relieful	45%	49%	33%	30%	39%
lacurile, râurile	25%	18%	24%	22%	9%
arii naturale protejate, vegetație, faună	35%	29%	29%	28%	40%
edificiile istorice(vestigii arheologice, castele, conace etc.)	32%	30%	30%	36%	22%
edificiile religioase(biserici, mănăstiri etc.)	25%	33%	32%	40%	25%
edificiile culturale(muzeu, colecții, case memoriale, monumente etc.)	20%	32%	37%	35%	19%
edificiile economice cu funcție turistică (baraje și lacuri de acumulare etc.)	12%	20%	20%	20%	8%
evenimente, sărbători locale	34%	20%	36%	28%	38%
ocupații tradiționale, obiceiuri, așezări frumoase	27%	18%	23%	27%	31%
infrastructura și serviciile de cazare	7%	8%	9%	8%	5%
infrastructura și serviciile de alimentație publică (gastronomie)	15%	17%	13%	18%	21%
infrastructura de transport (căile de comunicație, accesibilitate)	2%	6%	3%	0%	4%
tradițiile și obiceiurile tradiționale	22%	19%	13%	8%	41%
infrastructura sportivă și de agrement	1%	1%	0%	0%	0%

Analiza diferențelor teritoriale în percepția locuitorilor privind elementele care ar putea determina un turist să rămână câteva zile în județul Bistrița-Năsăud scoate în relief următoarele particularități:

- Zona nordică se remarcă prin lacuri și râuri (25%) ceea ce sugerează potențial pentru turism de agrement și ecoturism în proximitatea resurselor naturale de apă. Alte dimensiuni sunt mai slab percepute decât în alte zone, ceea ce indică o potențială concentrare a turismului în jurul resurselor naturale, mai puțin pe infrastructuri sau evenimente.
- Zona sudică se distinge prin relief (49%) și tradiții/obiceiuri (6% – cel mai ridicat nivel aici, chiar dacă procentul e modest). Această zonă este percepută ca având atractivitate naturală, dar și prin autenticitate culturală, deși infrastructura turistică este puțin menționată.
- Zona estică are valori maxime la edificii culturale (37%) și la edificii economice cu funcție turistică (20%). Acest lucru reflectă potențialul ridicat al patrimoniului construit (muzeu, castele, baraje, lacuri de acumulare), ceea ce diferențiază Zona estică ca zonă cu resurse turistice mixte: culturale și economice.
- Zona vestică se remarcă prin arii naturale protejate (36%), edificii religioase (40%) și la edificii economice cu funcție turistică (20%). Această zonă combină atractivitatea naturală cu patrimoniul religios, semnalând un potențial ridicat pentru turism spiritual și de natură.
- Zona centrală concentrează cele mai multe valori ridicate: arii naturale protejate (40%), evenimente și sărbători locale (38%), ocupații tradiționale și așezări frumoase (31%), gastronomie (21%) și mai ales tradiții și obiceiuri tradiționale (41%). Această diversitate confirmă statutul municipiului și al zonei urbane ca pol turistic integrator, unde natura, patrimoniul cultural și infrastructura modernă se completează reciproc.

Percepția locuitorilor județului Bistrița-Năsăud asupra celor mai frumoase și importante obiective turistice locale reflectă un echilibru între resurse naturale de anvergură (Colibița, Munții Rodnei, Tihuța) și patrimoniul urban și istoric din Bistrița (biserici, muzeu, centrul vechi). Totuși, există obiective culturale și naturale de mare valoare cu vizibilitate scăzută, ceea ce indică un deficit de promovare și integrare în circuitul turistic.

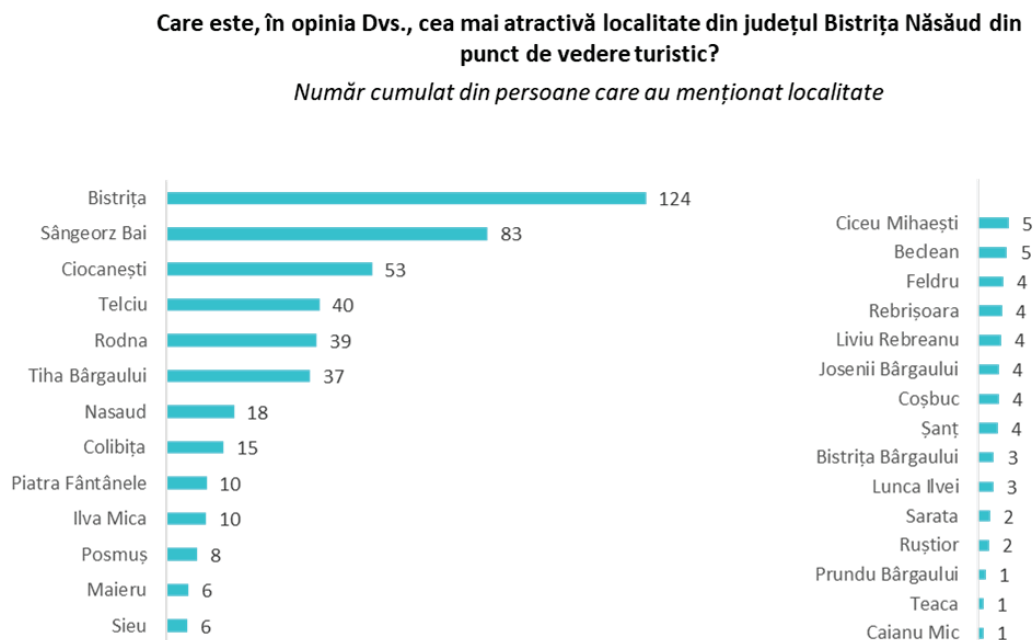
Figură 33-Percepția celor mai frumoase obiective turistice

- Topul este dominat de resurse naturale și patrimoniu urban istoric. Lacul Colibița ocupă detașat primul loc (102 mențiuni), confirmând statutul său de „perla turismului bistrițean” și atractivitate centrală pentru agrement, relaxare și turism de weekend. Biserica Evanghelică din Bistrița (90 mențiuni) și Parcul Național Munții Rodnei (88 mențiuni) completează podiumul, arătând echilibrul între patrimoniul construit și cel natural în percepția locuitorilor.
- Stațiunea Sângeorz-Băi (68 mențiuni) se poziționează bine, ceea ce sugerează potențial pentru relansarea turismului balnear, deși infrastructura actuală este limitată.
- Patrimoniul urban al municipiului Bistrița are vizibilitate puternică: Șiru Șugălete și Centrul istoric (58 mențiuni fiecare), Turnul Dogarilor (44), Casa Argintarului (42) și Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud (39) demonstrează interesul pentru conservarea și valorificarea orașului vechi.
- Traseele și patrimoniul cultural-rural sunt bine reprezentate: Pasul Tihuța (53) și Via Transilvanica (39) indică atractivitatea turismului de natură activă. Satu Ciocănești – Satul Muzeu (41) și Castelul Teleki (40) pun în valoare tradițiile rurale și patrimoniul aristocratic.
- Elemente secundare, dar semnificative sunt Sinagoga din Bistrița (28) care marchează patrimoniul multicultural și Casele memoriale precum Liviu Rebreanu (19) și George Coșbuc (11), împreună cu spațiile verzi urbane (Parcul Central – 10), conturează un profil diversificat.
- Obiective cu vizibilitate redusă (sub 10 mențiuni) includ Cetatea Rodna, Băile Figa, Parcul dendrologic Arcalia, Muzeul Grăniceresc Năsăudean, Peștera Izvorul Tăușoarelor sau Cetatea Ciceului fiind resurse importante, dar cu notorietate scăzută în rândul publicului local.

Ierarhia localităților considerate de locuitori cele mai atractive turistic din județul Bistrița-Năsăud arată o structură turistică în trei trepte format din polul urban și balnear Bistrița și Sângeorz-Băi, localitățile rurale și montane cu specific puternic Ciocănești, Telciu, Rodna, Tiha Bârgăului și destinații cu potențial parțial valorificat – Colibița, Năsăud și satele tradiționale. Aceasta structură confirmă faptul că județul are un potențial turistic policentric care necesită însă interconectare și promovare integrată pentru a genera un brand unitar.

Figură 34- Ierarhia localităților considerate cele mai atractive

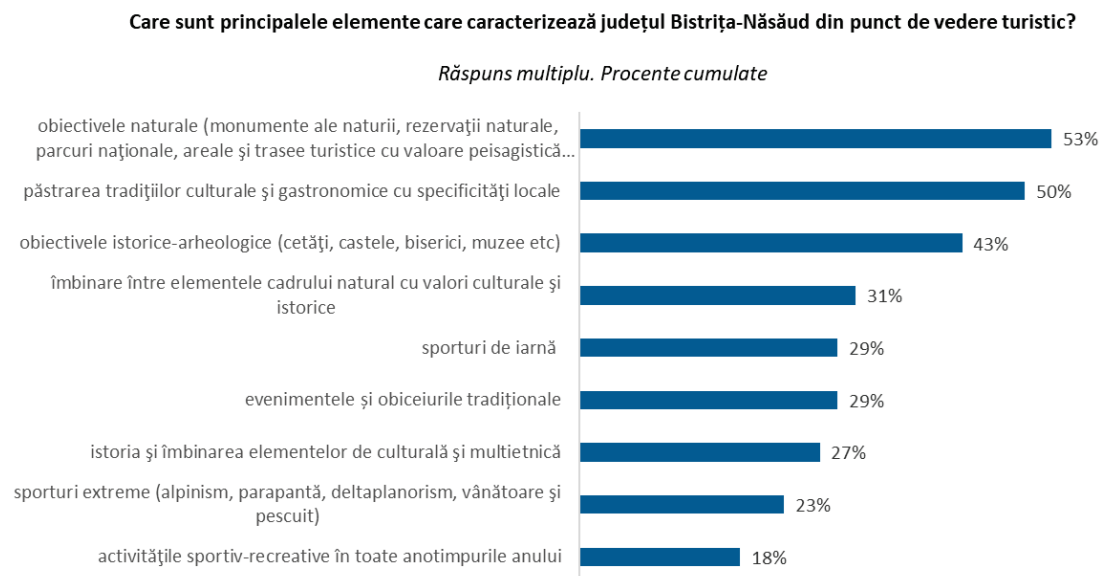
Bistrița conduce detașat (124 mențiuni), confirmându-și statutul de principal pol turistic urban prin concentrarea de obiective istorice, culturale și prin rolul său de centru de evenimente. Poziția dominantă sugerează că municipiul este perceput ca poarta de intrare turistică în județ. Sângerz-Băi (83 mențiuni) ocupă locul secund, ceea ce arată potențialul turismului balnear și de wellness, chiar dacă infrastructura este în prezent parțial degradată. Importanța stațiunii rămâne foarte puternică în percepția comunității.

Ciocănești (53), Telciu (40), Rodna (39) și Tiha Bârgăului (37) se detașează ca centre rurale și montane atractive, fiecare cu specific propriu: tradiții vii, evenimente culturale, proximitatea de Munții Rodnei și peisaje spectaculoase. Aceste localități confirmă potențialul de dezvoltare a turismului autentic rural și ecoturistic. Năsăud (18) și Colibița (15) apar în poziții semnificative, dar surprinzător de joase raportat la notorietatea lor. Năsăudul beneficiază de patrimoniu cultural (memoriale, identitatea grănicerescă), însă se pare că vizibilitatea lui turistică rămâne modestă. Colibița, deși un brand natural puternic, nu este menționată la fel de intens, posibil din cauza accesului limitat sau a lipsei unei infrastructuri turistice diversificate.

Piatra Fântânele (10) și Ilva Mică (10), alături de localități mai mici precum Posmuș, Maieru, Șieu, Ciceu-Mihești sau Beclean, apar în percepția locuitorilor prin aport punctual: peisaje naturale, tradiții sau infrastructuri turistice de tip local. Un număr mare de sate cu câte 1–4 mențiuni (Prundu Bârgăului, Lunca Ilvei, Rebra, Teaca, Caianu Mic etc.) confirmă că există un potențial dispersat de turism rural și cultural, însă insuficient valorizat și promovat la scară județeană.

În percepția generală a locuitorilor săi imaginea turistică a județului Bistrița-Năsăud se conturează în jurul a trei axe principale: natură spectaculoasă și diversă (munți, rezervații, lacuri), patrimoniu cultural și gastronomic autentic (tradiții, obiceiuri, produse locale) și valori istorice și spirituale (cetăți, biserici, castele, muzee). Pe lângă acestea, sporturile și evenimentele contribuie la profilul unui județ care poate să se promoveze ca destinație turistică integrată, cu experiențe pentru toate gusturile.

Figură 35-Percepția privind principalele elemente care caracterizează din punct de vedere turistic județul

Elementul definitoriu al județului ca destinație turistică este patrimoniul natural cu monumente ale naturii, rezervații naturale, parcuri naționale și trasee turistice cu valoare peisagistică (53%). Această percepție confirmă faptul că relieful montan și ariile protejate (Munții Rodnei, Colibița, pasurile montane etc.) constituie cartea de vizită a județului în turism. Tradițiile culturale și gastronomia locală (50%) ocupă locul al doilea în ierarhia percepțiilor, la mică distanță de obiectivele naturale. Aceasta arată forța identității culturale rurale și relevă oportunitatea pentru dezvoltarea turismului cultural-gastronomic (festivaluri, experiențe culinare, tururi tematice). Obiectivele istorice și arheologice (43%) – cetăți, biserici, castele, muzee – completează podiumul, indicând importanța patrimoniului construit. Prezența lor în top arată că locuitorii conștientizează resursele istorice, dar și faptul că acestea pot fi integrate într-un circuit turistic complex.

Pe locuri intermediare apar îmbinarea cadrului natural cu valorile culturale și istorice (31%), sporturile de iarnă (29%) și evenimentele și obiceiurile tradiționale (29%). Acest grup de mențiuni evidențiază un potențial turistic multifuncțional, care combină experiența culturală cu cea recreativă și sportivă. În plan secundar, dar semnificativ, se află istoria și diversitatea culturală/multiethnică (27%), care arată rolul conviețuirii tradiționale în conturarea unei imagini distincte a județului și sporturile extreme (23%) – alpinism, parapantă, vânătoare, pescuit – ce indică o nișă în dezvoltare și activitățile sportiv-recreative pe tot parcursul anului (18%), care reflectă un potențial mai redus, dar de completare pentru oferta turistică globală.

Analiza diferențelor zonale privind elementele definitorii pentru turismul din județ, evidențiază următoarele aspecte:

- Zona centrală se detașează la aspectele privind obiective naturale (64%) și obiective istorice-arheologice (48%). Această percepție confirmă statutul Bistriței ca pol urban și turistic, unde patrimoniul natural (ex. proximitatea Munților Călimani sau Colibița) se combină cu patrimoniul construit (biserici, turnuri, clădiri istorice).
- Zona vestică punctează are valoarea cea mai ridicată la sporturi de iarnă (42%) care, alături de obiectivele naturale și păstrarea tradițiilor culturale adaugă interesul pentru turism activ.

- Zona estică adaugă obiectivelor naturale și tradițiilor istoria și îmbinarea elementelor de cultură multietnică. Aceasta confirmă faptul că identitatea culturală rurală și calendarul tradițional reprezintă un punct forte, de exploatat prin festivaluri și turism cultural.
- Zona sudică înregistrează ponderi mai mari decât celelalte regiuni la indicatorii privind sporturile extreme (25%) și activități sportive-recreative pe tot parcursul anului (26%) și evenimentele și obiceiurile tradiționale (34%). Acest lucru sugerează o orientare spre turism de aventură și experiențial, unde natura deschisă și relieful mai blând se pretează la activități de tip outdoor.
- Zona nordică atinge cea mai mare pondere la păstrarea tradițiilor culturale și gastronomice locale (54%) și înnegurează ponderi mai mari decât celelalte regiuni la îmbinarea cadrului natural cu valorile culturale (41%). Aceasta conturează o zonă cu vocație mixtă – culturală și naturală – unde gastronomia tradițională și identitatea locală sunt principalele atuuri.

Figură 36-Percepția privind principalele elemente care caracterizează din punct de vedere turistic județul. Comparatie zonală

Care sunt principalele elemente care caracterizează județul Bistrița-Năsăud din punct de vedere turistic?

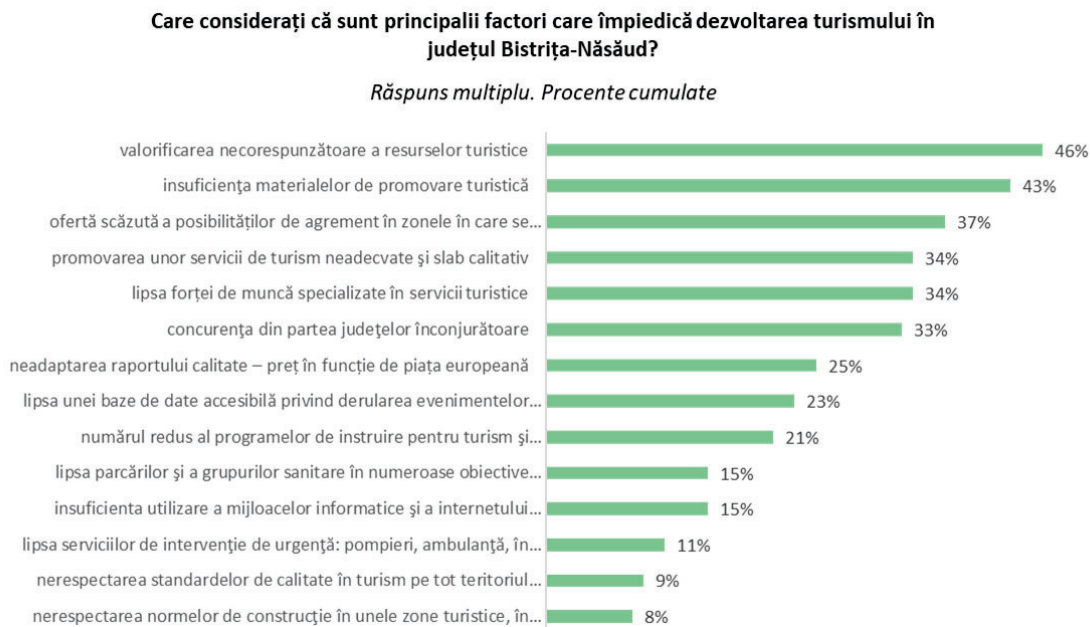
	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
obiectivele naturale (monumente ale naturii, rezervații naturale, parcuri naționale, areale și trasee turistice cu valoare peisagistică deosebită)	44%	57%	42%	52%	64%
sporturi de iarnă	34%	40%	22%	42%	19%
sporturi extreme (alpinism, parapantă, deltaplanorism, vânătoare și pescuit)	22%	25%	20%	19%	23%
obiectivele istorice-arheologice (cetăți, castele, biserici, muzee etc)	41%	37%	43%	38%	48%
îmbinare între elementele cadrului natural cu valori culturale și istorice	41%	18%	29%	26%	26%
istoria și îmbinarea elementelor de culturală și multietnică	27%	23%	40%	23%	26%
activitățile sportiv-recreative în toate anotimpurile anului	15%	26%	21%	21%	15%
păstrarea tradițiilor culturale și gastronomice cu specificități locale	54%	41%	51%	52%	49%
evenimentele și obiceiurile tradiționale	23%	34%	32%	28%	29%

Percepția locuitorilor asupra barierelor majore care împiedică dezvoltarea turismului în județul Bistrița-Năsăud configurează câteva direcții critice:

- Problema centrală este percepută ca fiind lipsa de valorificare și integrare coerentă a patrimoniului turistic existent – atât natural, cât și cultural- valoarea resurselor turistice este insuficient exploatată (46%). Resursele există, dar nu sunt puse în valoare prin produse turistice atractive și competitive.
- Insuficiența materialelor de promovare turistică (43%) evidențiază faptul că promovarea deficitară reduce vizibilitatea județului pe harta turismului național și internațional. Există potențial, dar lipsește marketingul strategic (ghiduri, platforme online, campanii de branding).
- Oferta scăzută de agrement (37%), lipsa infrastructurii și a serviciilor complementare (parcuri de aventură, facilități de sport și relaxare, trasee tematice) face ca turiștii să nu fie motivați să rămână mai multe zile.
- Calitatea scăzută a serviciilor turistice (34%). Locuitorii percep că serviciile turistice nu corespund așteptărilor (ospitalitate, servicii hoteliere, ghidaj), ceea ce limitează experiența vizitatorilor.
- Deficitul de forță de muncă specializată (34%), lipsa personalului calificat în domenii precum ospitalitate, turism rural sau organizare de evenimente duce la servicii mai slabe.

- Concurența din partea județelor învecinate (33%). În percepția locuitorilor din Bistrița-Năsăud, zonele limitrofe (Maramureș, Cluj, Suceava) au reușit să dezvolte branduri turistice mai puternice și atrag o mare parte din fluxurile de vizitatori.

Figură 37-Principalele bariere percepute în dezvoltarea turismului

Un al doilea palier este reprezentat de factori de blocaj secundari, dar relevanți:

- Neadaptarea prețurilor la standardele europene (25%), raportul calitate-preț fiind perceput ca dezechilibrat.
- Lipsa unei baze de date accesibile privind evenimentele (23%), ceea ce face dificilă planificarea vizitelor.
- Număr redus de programe de instruire pentru turism (21%) și lipsa de educație profesională în domeniu.
- Probleme de infrastructură (parcări, grupuri sanitare 15%) și acces la internet (15%) sunt elemente esențiale pentru turismul modern.

Percepția comunității arată că problemele turismului nu țin de lipsa resurselor, ci de gestionarea și promovarea lor. Slăbiciunile identificate de către respondenți (promovare deficitară, lipsă de agrement și infrastructură, servicii slabe) sugerează un decalaj între potențialul turistic foarte mare al județului și realitatea actuală a ofertei.

Analiza modului în care sunt percepute principalele obstacole pentru dezvoltarea turismului în județul Bistrița-Năsăud, diferențiată pe microzone, evidențiind specificitățile fiecărei regiuni:

- Zona nordică se evidențiază proporția mare a celor care consideră că problema centrală este valorificarea necorespunzătoare a resurselor turistice (47%). Aceasta confirmă faptul că zona are un patrimoniu cultural și natural bogat (tradiții, obiective memoriale, peisaje), dar nu este suficient pus în valoare.
- Zona sudică: problemele dominante sunt oferta scăzută de agrement (44%) și calitatea slabă a serviciilor turistice (41%). Percepția localnicilor arată că turiștii nu găsesc aici suficiente activități atractive pentru a rămâne mai mult timp, iar calitatea serviciilor nu este competitivă.

- Zona estică se remarcă prin accentul pe oferta redusă de agrement (46%) și resurse insuficient valorificate (43%). Zona are un potențial natural și turistic important (ex. Colibița), dar este percepută ca insuficient amenajată pentru turism de sejur.

Figură 38-Principalele bariere percepute în dezvoltarea turismului. Diferențe zonale

Care considerați că sunt principalii factori care împiedică dezvoltarea turismului în județul Bistrița-Năsăud?					
	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
neadaptarea raportului calitate – preț în funcție de piața europeană	22%	36%	25%	36%	21%
promovarea unor servicii de turism neadecvate și slab calitativ	36%	41%	28%	40%	31%
lipsa forței de muncă specializate în servicii turistice	37%	34%	35%	31%	35%
concurența din partea județelor înconjurătoare	37%	32%	31%	32%	32%
valorificarea necorespunzătoare a resurselor turistice	47%	36%	43%	41%	50%
ofertă scăzută a posibilităților de agrement în zonele în care se practică turism rural	38%	44%	46%	37%	34%
insuficiența materialelor de promovare turistică	35%	35%	36%	41%	53%
lipsa unei baze de date accesibilă privind derularea evenimentelor culturale	24%	25%	32%	29%	21%
numărul redus al programelor de instruire pentru turism și neadaptarea celor existente la nișele de piață	22%	17%	20%	21%	20%
nerespectarea normelor de construcție în unele zone turistice, în special în perimetrul parcurilor și ariilor protejate	7%	10%	4%	9%	9%
lipsa serviciilor de intervenție de urgență: pompieri, ambulanță, în zonele de risc (la baza pârtiilor, trasee turistice)	13%	14%	20%	17%	4%
lipsa parcarilor și a grupurilor sanitare în numeroase obiective turistice	20%	19%	16%	15%	9%
insuficienta utilizare a mijloacelor informatice și a internetului pentru informare, marketing și rezervare	15%	14%	22%	20%	14%
nerespectarea standardelor de calitate în turism pe tot teritoriul județului	7%	15%	15%	19%	5%

- Zona vestică: cele mai frecvente mențiuni vizează servicii de turism slabe (40%), respectiv resurse nevalorificate (41%) și insuficiența materialelor de promovare turistică (41%). În această zonă identificăm o dublă problemă: nu doar resursele nu sunt exploatate suficient, dar și calitatea serviciilor descurajează dezvoltarea.
- Zona centrală este o arie în care domină percepția legată de lipsa materialelor de promovare turistică (53%), urmată de resurse insuficient valorificate (50%). Fiind un pol urban, Bistrița este recunoscută pentru infrastructura culturală și istorică, însă localnicii consideră că nu există suficientă vizibilitate externă și marketing turistic profesionist.

Constatările prezentate anterior indică faptul că în județul Bistrița-Năsăud poate fi oportună dezvoltarea unei strategii construite pe trei piloni:

- Valorificarea integrată și diferențiată a resurselor turistice naturale și culturale. Județul Bistrița-Năsăud dispune de un patrimoniu turistic divers – de la relieful spectaculos al Munților Rodnei și Lacul Colibița, la bogăția tradițiilor și patrimoniul cultural urban (Biserica Evanghelică, Cetatea Bistriței, Complexul Muzeal). Totuși, percepțiile locuitorilor arată că aceste resurse sunt insuficient valorificate și slab promovate. O direcție de politică ar fi dezvoltarea unor branduri turistice zonale distincte, care să pună în valoare specificul fiecărei microregiuni: turism montan și de agrement la Colibița și Zona estică, turism cultural și urban în Bistrița, turism de tradiție și memorie în Zona nordică, turism etnografic și de experiențe rurale în Zona vestică și Zona sudică.
- Creșterea calității serviciilor turistice și diversificarea ofertei de agrement. Un obstacol major identificat de populație este calitatea scăzută a serviciilor și oferta redusă de agrement, mai ales în zonele rurale și montane. Politicile publice trebuie să vizeze profesionalizarea forței de muncă în turism, prin programe de formare și parteneriate cu liceele și universitățile din

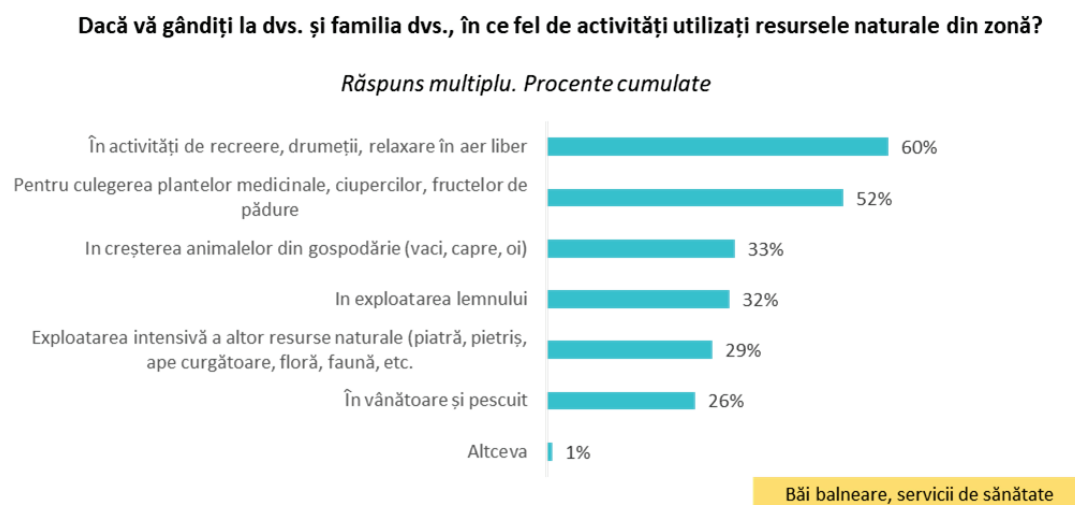
regiune, dar și sprijinirea investițiilor în infrastructuri de agrement – pârtii de schi și centre de sporturi de iarnă în Zona estică, trasee cicloturistice și de drumeție pe Via Transilvanica, centre de agrement acvatic și wellness la Colibița și Sângeorz-Băi. Acest demers ar încuraja turiștii să rămână mai multe zile în județ și ar transforma vizitele scurte în sejururi complexe.

- Promovare turistică modernă și parteneriate interregionale. Zona urbană a Bistriței, deși pol cultural și turistic recunoscut, se confruntă cu lipsa materialelor de promovare și a unei strategii coerente de marketing. Este necesară o platformă digitală integrată de promovare a turismului județean, care să includă hărți interactive, calendare de evenimente, rezervări online și pachete turistice tematice. În paralel, parteneriatele cu județele vecine (Cluj, Suceava, Maramureș) ar putea poziționa Bistrița-Năsăud ca parte a unor circuite turistice regionale mai largi – de exemplu, „Drumul cetăților medievale” sau „Traseul tradițiilor din nordul Transilvaniei”.

9. ARII PROTEJATE

Secțiunea tratează următoarele aspecte: utilizarea de către locuitori a resurselor naturale din zonă, informarea despre ariile naturale protejate și percepția privind măsura în care județul Bistrița-Năsăud a fost afectat de tăierile masive de pădure.

Figură 39- Utilizarea de către populație a resurselor naturale din zonă

Modul în care locuitorii utilizează resursele naturale din zonă evidențiază un echilibru între dimensiunea recreativă, cea de subzistență și cea economică. Recrearea și turismul local ocupă primul loc (60%), ceea ce arată că pentru majoritatea populației ariile naturale reprezintă mai ales spații pentru drumeții, relaxare în aer liber și activități de timp liber. Acest lucru confirmă valoarea socială și de sănătate a mediului natural, care depășește strict rolul economic. Culegerea resurselor vegetale (plante medicinale, ciuperci, fructe de pădure) se situează pe locul doi (52%), semnalând continuitatea unor practici tradiționale și valoarea economică și alimentară a acestor resurse. Creșterea animalelor (33%) și exploatarea lemnului (32%) rămân activități importante, care reflectă rolul resurselor naturale în susținerea gospodăriilor și a economiei locale. O pondere mai redusă, dar semnificativă, o are exploatarea intensivă a altor resurse naturale (29%), precum piatra, pietrișul, apa curgătoare sau biodiversitatea, ceea ce sugerează presiuni asupra mediului care trebuie gestionate atent. Vânătoarea și pescuitul (26%) completează tabloul, fiind practici tradiționale, dar cu impact direct asupra faunei și

cu un rol recreativ pentru o parte dintre locuitori. Doar 1% au menționat alte utilizări, printre care s-a evidențiat potențialul balnear și serviciile de sănătate, indicând nișe emergente pentru valorificarea durabilă a resurselor naturale. Percepțiile locuitorilor arată că resursele naturale sunt văzute mai ales ca spațiu de viață și recreere, dar rămân și o bază pentru economia de subsistență și industriile tradiționale (agricultură, exploatarea lemnului, vânătoare).

Distribuțiile pe microzone arată că toate microzonele valorifică resursele naturale pentru recreere și pentru culesul de plante/fructe, ceea ce confirmă rolul acestor activități ca practici comune, adânc înrădăcinate.

Figură 40-Utilizarea de către populație a resurselor naturale din zonă. Diferențe regionale

Dacă vă gândiți la dvs. și familia dvs., în ce fel de activități utilizați resursele naturale din zonă?

Răspuns multiplu. Procente cumulate

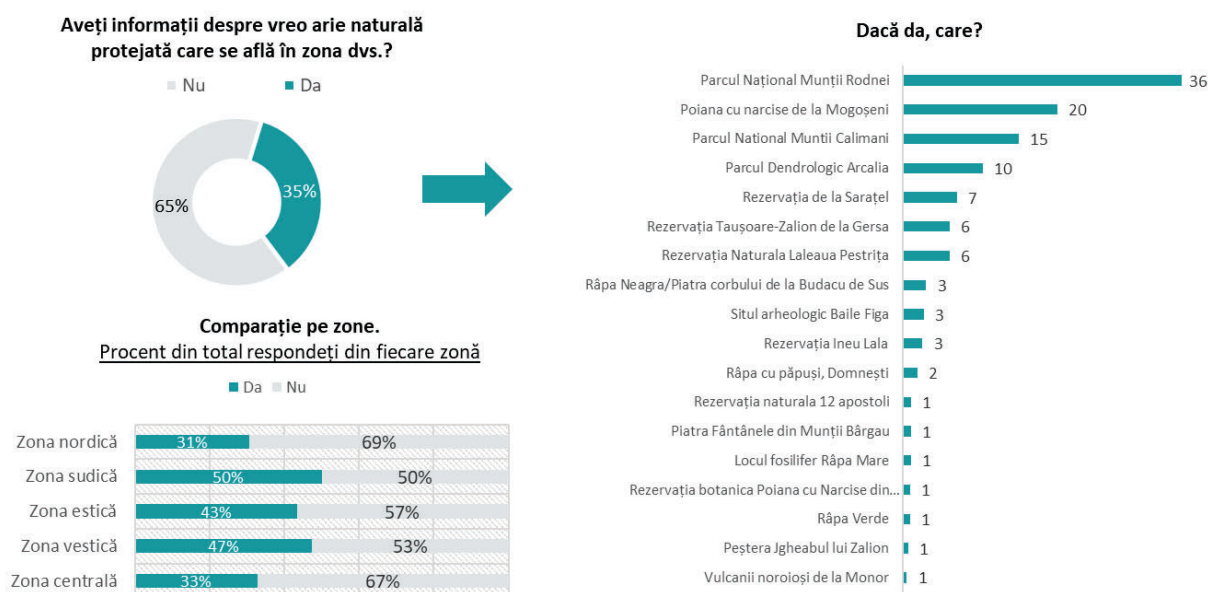
	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
În creșterea animalelor din gospodărie (vacă, capre, oi)	40%	38%	30%	27%	32%
Pentru culegerea plantelor medicinale, ciupercilor, fructelor de pădure	69%	50%	57%	59%	37%
În vânătoare și pescuit	28%	30%	11%	10%	31%
În activități de recreere, drumeții, relaxare în aer liber	56%	57%	63%	74%	59%
În exploatarea lemnului	33%	27%	26%	22%	37%
Exploatarea intensivă a altor resurse naturale (piatră, pietriș, ape curgătoare, floră, faună, etc.)	30%	29%	24%	26%	28%
Altceva	1%	0%	0%	1%	0%

- Zona nordică se remarcă printr-un nivel foarte ridicat al utilizării resurselor pentru culegerea de plante medicinale, ciuperci și fructe de pădure (69%). Acest fapt sugerează o puternică tradiție locală în valorificarea resurselor forestiere și o dependență de aceste practici pentru hrană, sănătate sau venituri suplimentare.
- Zona sudică prezintă o orientare echilibrată între activitățile recreative (57%) și culegerea de plante și fructe (50%). Zona pare mai puțin centrată pe creșterea animalelor sau pe exploatarea directă a resurselor, ceea ce poate fi explicat prin specificul agricol al regiunii, unde terenul cultivabil este resursa dominantă.
- Zona estică combină două dimensiuni: o utilizare intensă pentru recreere și drumeții (63%), dar și o prezență semnificativă în culegerea de plante și fructe de pădure (57%). Acest profil mixt reflectă atât rolul zonei ca destinație turistică, cât și caracterul ei tradițional rural.
- Zona vestică se detașează clar prin ponderea cea mai ridicată a activităților de recreere, drumeții și relaxare (74%). Aceasta sugerează că zona este percepută mai mult ca spațiu de agrement, cu valoare turistică și de relaxare, și mai puțin ca teritoriu pentru activități economice tradiționale. Totuși, culegerea de plante și fructe de pădure (59%).
- Zona centrală are un profil mai urbanizat, în care recreerea și drumețiile (59%) sunt în prim-plan, dar există și interes pentru creșterea animalelor (32%) și exploatarea lemnului (37%) ceea ce reflectă specificul unei zone de tranziție între mediul urban și cel rural, unde gospodăriile tradiționale coexistă cu noile funcțiuni turistice și de agrement.

Județul Bistrița-Năsăud se conturează ca un spațiu în care tradițiile de valorificare a resurselor naturale coexistă cu tendința de transformare a acestora în resurse pentru turism și agrement, cu diferențe notabile între zonele montane, cele de câmpie și centrul urban. Această diversitate poate fi văzută atât ca o provocare pentru politici publice adaptate la specificul local, cât și ca un avantaj competitiv pentru

dezvoltarea durabilă, prin integrarea patrimoniului natural și cultural în oferte turistice și economice distincte.

Figură 41-Cunoașterea ariilor protejate la nivel de județ și zonal

La nivelul județului Bistrița-Năsăud, nivelul de informare al locuitorilor cu privire la ariile naturale protejate se conturează ca fiind unul relativ scăzut. Doar 35% dintre respondenți declară că au cunoștință despre ariile protejate, în timp ce 65% recunosc lipsa de informare. Acest dezechilibru evidențiază nu doar o problemă de comunicare instituțională, ci și o lipsă de educație ecologică și de integrare a valorilor de mediu în viața de zi cu zi.

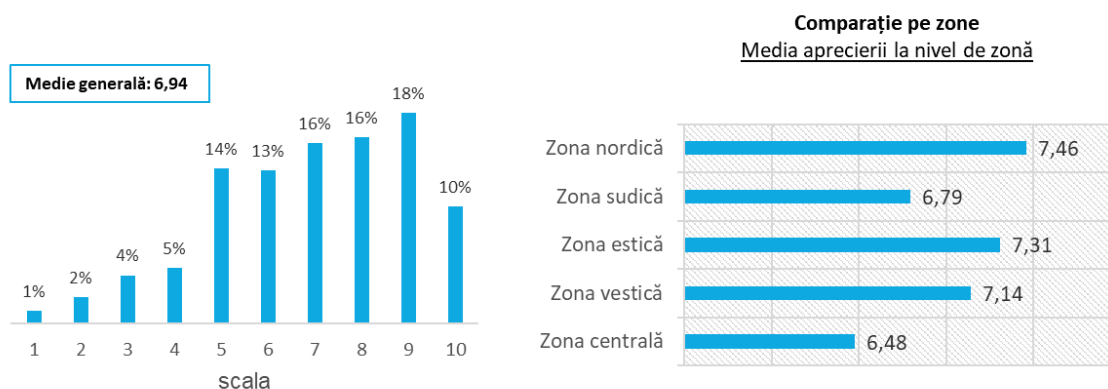
Comparația la nivelul microzonelor identifică diferențe semnificative. Zona sudică se detașează surprinzător printr-un nivel de informare mai ridicat (50%), deși nu este zona cu cele mai spectaculoase resurse montane. Aceasta sugerează fie o mai bună circulație a informației, fie o percepție sporită a nevoii de protejare a mediului în raport cu resursele disponibile. În schimb, Zona vestică (47%) și Zona estică (43%) au o poziționare firească, fiind zone unde contactul cu ariile protejate este direct, datorită apropierii de masivele Rodnei și Călimani sau de destinații turistice precum Colibița. Situația este mai problematică în Zona nordică (31%) și în Zona centrală (33%), unde nivelul scăzut de informare poate reflecta o deconectare între locuitori și mediul natural înconjurător. În mediul urban, această deconectare se explică prin prioritizarea altor tipuri de resurse și servicii, în timp ce în Zona nordică, unde tradițiile montane sunt încă vii, se resimte o lipsă de conștientizare formală asupra statutului juridic și protejat al ariilor.

În ceea ce privește notorietatea ariilor protejate, datele sugerează o concentrare aproape exclusivă pe câteva obiective emblematic. Parcul Național Munții Rodnei este de departe cel mai cunoscut (36 mențiuni), urmat de Poiana cu narcise de la Mogoșeni (20) și Parcul Național Călimani (15). În schimb, alte arii naturale, deși de o valoare deosebită, sunt aproape necunoscute la nivel public – Rezervația „12 Apostoli”, Râpa Verde, Peștera Izvorul Tăușoarelor sau Piatra Fântânele. Această polarizare arată că imaginea județului ca destinație naturală este conturată doar de câteva repere majore, în timp ce restul obiectivelor rămân marginale, pierzându-și șansa de a fi integrate într-un circuit turistic coerent.

Per ansamblu, situația relevă o ruptură între bogăția patrimoniului natural al județului și gradul redus de cunoaștere al acestuia. Deși Bistrița-Năsăud dispune de resurse naturale spectaculoase și variate, ele nu sunt suficient de cunoscute sau valorificate în percepția localnicilor. Această discrepanță poate genera o lipsă de implicare în protejarea lor și, implicit, o sub-exploatare a potențialului turistic durabil.

Figură 42- Percepția populației privind impactul tăierilor masive de pădure în județ

Pe o scală de la 1 (în foarte mică măsură) la 10 (în foarte mare măsură) în ce măsură credeți că județul Bistrița-Năsăud a fost afectat de tăierile masive de pădure?

Percepția locuitorilor din județul Bistrița-Năsăud asupra impactului tăierilor masive de pădure, evidențiază o îngrijorare pronunțată la nivel general și diferențe semnificative între microzone.

La nivel județean, distribuția pe scala de la 1 la 10 arată că percepția este înclinată spre niveluri ridicate de afectare: 18% dintre respondenți au ales nivelul 9, iar 10% nivelul maxim, 10, ceea ce înseamnă că aproape o treime dintre locuitori percep fenomenul ca fiind foarte grav. De asemenea, valorile medii (7 și 8) cumulează încă 32% din răspunsuri. În schimb, nivelurile de percepție scăzute (1–4) sunt marginale, însumând doar 12%. Astfel, percepția dominantă este că tăierile masive de pădure reprezintă o problemă vizibilă și alarmantă pentru comunitate.

Valorile medii ale scorurilor la nivel de microregiuni oferă o imagine mai detaliată. Zona nordică (7,46) și Zona estică (7,31) se situează la vârful percepției, confirmând o sensibilitate ridicată a acestor zone montane, unde contactul direct cu pădurile este intens, iar efectele defrișărilor (peisaj modificat, alunecări de teren, scăderea biodiversității) sunt resimțite mai acut. Zona vestică (7,14) se află de asemenea la un nivel ridicat, ceea ce indică faptul că locuitorii percep schimbări semnificative și în această zonă, probabil prin fragmentarea habitatelor sau diminuarea calității mediului. Zona sudică (6,79) și mai ales Zona centrală (6,48) se situează la valori mai scăzute. Aceste scoruri, deși peste pragul de „indiferență”, arată că populația urbană și cea din zonele agricole percep fenomenul mai degrabă indirect – prin discuții, mediatizare sau efecte climatice, și mai puțin prin experiențe directe.

Rezultatele analizelor prezentate anterior indică oportunitatea a două direcții de politică publică în domeniul ariilor protejate pentru județul Bistrița-Năsăud. Prima direcție vizează consolidarea informării și educației ecologice la nivel local, cu adaptări în funcție de specificul microzonelor. În condițiile în care doar o treime dintre locuitori declară că sunt informați despre ariile protejate, este necesar un efort de comunicare și educare, mai ales în mediul urban și în zonele de câmpie, unde nivelul de cunoaștere este mai scăzut. Campaniile de sensibilizare, programele educaționale pentru școli și inițiativele de turism responsabil pot contribui la creșterea gradului de conștientizare asupra valorii patrimoniului natural. În același timp, în zonele montane (Zona nordică, Zona estică, Zona vestică), unde contactul direct cu resursele naturale este mai intens, accentul ar trebui pus pe promovarea bunelor practici de utilizare sustenabilă (culegere responsabilă a fructelor de pădure și plantelor medicinale, drumeții reglementate, activități recreative prietenoase cu mediul).

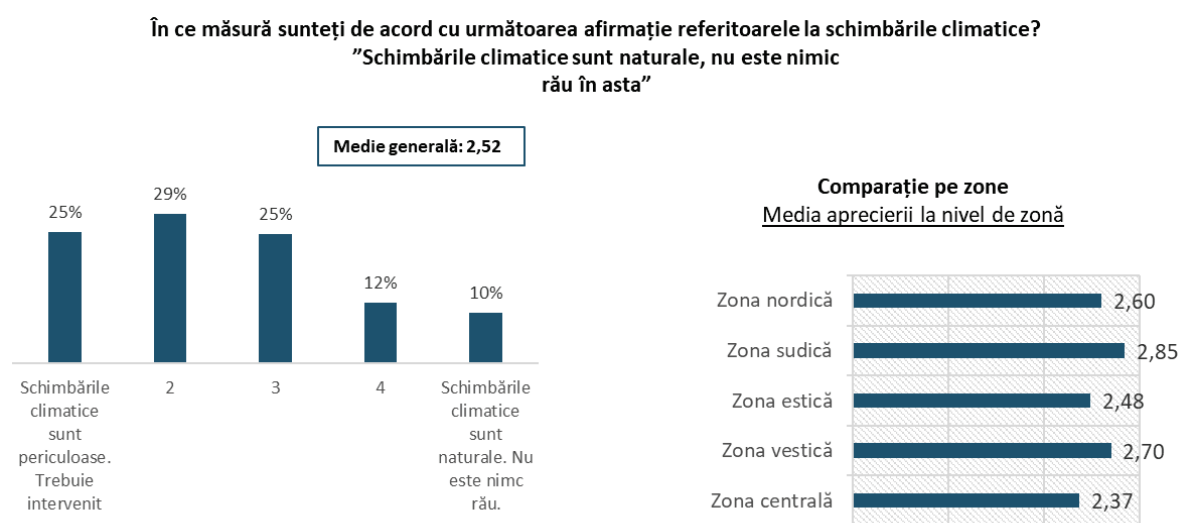
A doua direcție se referă la gestionarea durabilă a pădurilor și limitarea impactului defrișărilor, având în vedere că percepția generală asupra tăierilor masive este alarmantă, în special în zonele montane. Politicile publice trebuie să vizeze un echilibru între utilizarea economică a resurselor și conservarea

ecosistemelor: intensificarea controalelor asupra exploatării lemnului, extinderea programelor de reîmpădurire, sprijinirea comunităților locale pentru dezvoltarea unor surse alternative de venit (turism ecologic, produse forestiere nelemnoase) și crearea de parteneriate cu organizații de mediu. În plus, pentru zonele urbane și de câmpie, unde defrișările sunt resimțite mai degrabă indirect, măsurile pot încuraja crearea de coridoare verzi și zone de agrement naturale, care să aducă pădurea mai aproape de comunitate și să evidențieze beneficiile acestora pentru sănătate și calitatea vieții.

10. SCHIMBĂRI CLIMATICE

Secțiunea tratează două aspecte: percepția generală a populației cu privire la schimbările climatice și principalele fenomene percepute a afecta viața cotidiană a locuitorilor din Bistrița-Năsăud.

Figură 43-Percepția populației cu privire la schimbările climatice

Majoritatea respondenților privesc schimbările climatice ca o problemă reală și potențial periculoasă. Aproximativ jumătate dintre ei (25% + 29%) se situează în zona de acord puternic cu afirmația că „schimbările climatice sunt periculoase și trebuie intervenit”. Totodată, un alt sfert (25%) adoptă o poziție intermediară, sugerând conștientizarea riscurilor, dar și un anumit grad de rezervă. Doar o minoritate (22% cumulată) consideră că schimbările climatice sunt „naturale” și „nu este nimic rău”, ceea ce arată că negarea sau minimizarea fenomenului este limitată.

Analiza pe microzone scoate în evidență următoarele variații:

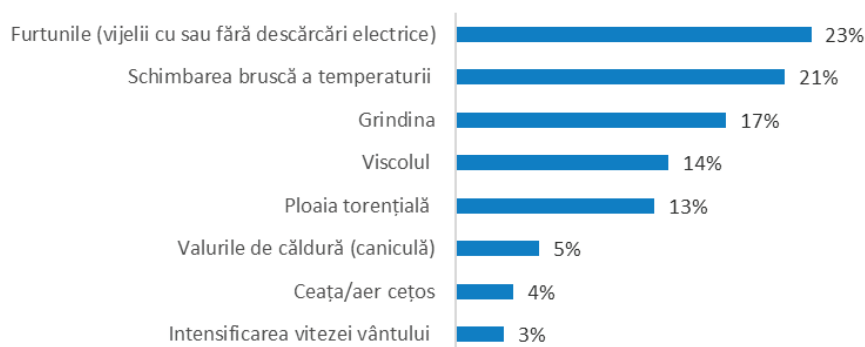
- Zona sudică (2,85) are cel mai scăzut nivel al percepției pericolului schimbărilor climatice, ceea ce poate fi explicat printr-o percepție mai redusă a impactului direct sau prin prioritizarea altor preocupări, legate de agricultură și dezvoltare locală.
- Zona vestică (2,70) și Zona nordică (2,60) manifestă un nivel moderat de conștientizare, locuitorii recunoscând existența fenomenului, dar fără a-l percepe ca pe o amenințare imediată.
- Zona estică (2,48) reflectă o percepție mai ridicată a riscului, posibil influențată de vulnerabilitatea resurselor naturale și de efectele resimțite în zone montane (păduri, resurse de apă, turism).
- Zona centrală (2,37) se remarcă prin cel mai ridicat nivel al percepției pericolului schimbărilor climatice, ceea ce sugerează o sensibilitate mai mare la teme de mediu în mediul urban, unde

schimbările climatice pot fi asociate cu poluarea, calitatea aerului și fenomenele meteo extreme.

Se configurează astfel o hartă a percepțiilor în care zonele urbane și montane (Bistrița și Zona estică) sunt cele mai atente la pericolul schimbărilor climatice, în timp ce zonele de câmpie și rurale tind să le perceapă ca mai puțin alarmante.

Figură 44-Percepția fenomenelor de risc pentru populație

Care tip de vreme/fenomen considerați că vă afectează cel mai mult zona în care locuiți dumneavoastră?

În ierarhia fenomenelor climatice extreme care, în percepția locuitorilor județului Bistrița-Năsăud, afectează cel mai mult zonele în care trăiesc furtunile și vijeliile (23%) ocupă primul loc, fiind percepute drept cel mai frecvent și mai periculos fenomen. Cel mai probabil această percepție este legată de pagubele directe asupra locuințelor, culturilor agricole și infrastructurii. Schimbările bruște de temperatură (21%) se poziționează pe loc secund, ceea ce reflectă o sensibilitate crescută față de variabilitatea climatică și impactul acesteia asupra agriculturii și sănătății. Grindina (17%) se află pe locul al treilea, un fenomen cu efecte imediate asupra recoltelor și bunurilor materiale. Ierarhia este completată de fenomene cu impact moderat: viscolul (14%) și ploi torențiale (13%) sunt recunoscute ca riscuri importante, dar mai degrabă specifice unor zone (montane sau periurbane), nu generalizate la nivelul întregului județ. Valurile de căldură (canicula) (5%), ceața (4%) și intensificarea vântului (3%) sunt mai puțin menționate, sugerând că fie sunt considerate mai rare, fie nu au efecte resimțite la fel de puternic ca fenomenele de pe primele locuri. Totuși, având în vedere tendințele climatice la nivel global, este posibil ca importanța lor să fie subestimată în prezent.

Figură 45-Percepția fenomenelor de risc pentru populație. Diferențe zonale

Care tip de vreme/fenomen considerați că vă afectează cel mai mult zona în care locuiți dumneavoastră?

	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
Schimbarea bruscă a temperaturii	21%	16%	19%	16%	21%
Ploaia torențială	12%	14%	16%	17%	14%
Viscolul	11%	19%	19%	15%	13%
Intensificarea vitezei vântului	2%	6%	4%	2%	5%
Grindina	24%	14%	16%	24%	12%
Ceața/aer cețos	2%	8%	5%	3%	4%
Furtunile (vijelii cu sau fără descărcări electrice)	23%	16%	16%	19%	26%
Valurile de căldură (caniculă)	6%	8%	5%	4%	5%

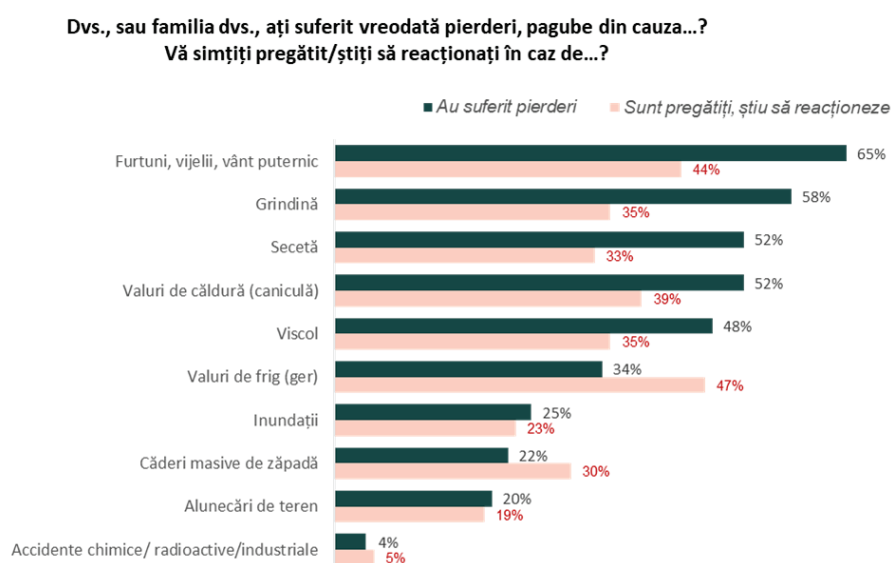
Deși județul în ansamblu este expus la multiple tipuri de fenomene meteo extreme, fiecare microzonă are, din perspectiva locuitorilor propriile vulnerabilități climatice, ceea ce sugerează necesitatea unor măsuri adaptate local atât pentru prevenție, cât și pentru managementul riscurilor:

- În Zona nordică, principalele riscuri sunt asociate cu schimbările bruște de temperatură (21%), dar și cu fenomene violente precum grindina (24%) și furtunile (23%), ceea ce conturează un profil de zonă expusă instabilităților atmosferice și evenimentelor meteorologice severe.
- În Zona sudică, accentul cade pe viscol (19%), ceea ce sugerează un impact mai pronunțat al iernilor aspre, cu efecte directe asupra mobilității și activităților agricole.
- Zona estică este marcată de o percepție echilibrată a riscurilor, unde atât viscolul, cât și schimbările bruște de temperatură (19% fiecare) sunt considerate fenomene dominante, confirmând vulnerabilitatea zonei la condiții meteo imprevizibile și extreme.
- În Zona vestică, populația identifică grindina (24%) ca fenomenul climatic cel mai perturbator, probabil în strânsă legătură cu specificul agricol al zonei și impactul direct asupra culturilor.
- În schimb, Zona centrală se confruntă mai ales cu furtuni (26%) și oscilații termice bruște (21%), caracteristici tipice pentru un mediu urban și periurban unde astfel de fenomene afectează infrastructura, siguranța populației și activitățile economice.

Analiza percepțiilor privind schimbările climatice și a fenomenelor meteo extreme asociate relevă un profil complex al vulnerabilităților la nivelul județului Bistrița-Năsăud, dar și diferențe clare între microzone, ceea ce impune politici publice adaptate. La nivel județean, se conturează o direcție comună: creșterea rezilienței comunităților în fața schimbărilor climatice prin măsuri integrate de prevenție și adaptare. Aceasta presupune programe de informare și educație climatică, modernizarea infrastructurilor de protecție (rețele de drenaj, perdele forestiere, sisteme de avertizare timpurie) și promovarea practicilor agricole și forestiere sustenabile. De asemenea, consolidarea capacității instituționale locale pentru managementul riscurilor climatice devine o prioritate.

11.RISCURI

Figură 46-Ierarhia fenomenelor naturale cu impact negativ asupra populației și nivelul de pregătire pentru situații de risc

Analiza comparativă a declarațiilor respondenților privind gestionarea situațiilor de risc evidențiază faptul că deși o proporție semnificativă a populației a suferit pierderi directe de pe urma fenomenelor climatice extreme, nivelul de pregătire este semnificativ mai redus, în special pentru riscurile mai greu de anticipat sau localizate (inundații, alunecări de teren). Astfel, există o neconcordanță între experiența directă a populației și capacitatea declarată de reacție, ceea ce evidențiază necesitatea unor campanii de instruire și măsuri de prevenție adaptate specific fiecărui tip de risc.

Riscurile cu cel mai mare impact prin pierderi directe, în experiența respondenților sunt: furtunile, vijeliile și vântul puternic (65%), care se detașează net ca principal factor de pierderi pentru locuitori. Acest lucru confirmă vulnerabilitatea crescută a județului la fenomene meteo extreme. Grindina (58%) și seceta (52%) completează topul, arătând că atât fenomenele meteorologice bruște, cât și cele de durată au produs pagube semnificative. Valurile de căldură (52%) și viscolul (48%) reprezintă de asemenea amenințări majore, cu un impact direct asupra gospodăriilor și agriculturii. Pierderile datorate inundațiilor (25%), căderilor masive de zăpadă (22%) și alunecărilor de teren (20%) sunt mai reduse comparativ cu elementele menționate anterior, dar nu neglijabile, reflectând un caracter localizat al acestor riscuri. Riscul perceput ca marginal este cel al accidentelor chimice/industriale (4%), ceea ce indică o preocupare scăzută pentru acest tip de amenințare.

Cele mai ridicate niveluri de pregătire declarată apar în cazul valurilor de frig (47%), furtunilor (44%) și valurilor de căldură (39%), fenomene cu care populația s-a confruntat frecvent și pentru care există o memorie colectivă de adaptare. În cazul grindinei și viscolului (35%), precum și al secetei (33%), există un nivel intermediar de pregătire, deși acestea sunt fenomene cu impact ridicat. Această discrepanță între pierderile ridicate și pregătirea relativ redusă indică un punct vulnerabil al comunităților. La polul opus, pentru inundații (23%), căderi de zăpadă (30%) și alunecări de teren (19%), pregătirea este scăzută, reflectând lipsa unor măsuri clare de prevenire și instruire la nivel local. Cele mai reduse valori apar pentru accidentele chimice/industriale (5%), ceea ce confirmă că aceste riscuri nu sunt prioritare în conștiința publică.

Figură 47-Fenomene de risc natural. Diferențe zonale

Dvs., sau familia dvs., ați suferit vreodată pierderi, pagube din cauza...

	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
Furtuni, vijelii, vânt puternic	71%	64%	54%	81%	57%
Grindină	66%	56%	53%	64%	51%
Secetă	65%	45%	55%	57%	43%
Valuri de căldură (caniculă)	68%	34%	42%	53%	44%
Valuri de frig (ger)	21%	42%	44%	36%	40%
Viscol	40%	41%	47%	56%	52%
Căderi masive de zăpadă	18%	39%	24%	25%	19%
Inundații	28%	33%	23%	27%	20%
Alunecări de teren	25%	34%	28%	19%	13%
Accidente chimice/ radioactive/industriale	3%	6%	1%	5%	4%

Diferențele dintre microzonele județului Bistrița-Năsăud în ceea ce privește ponderea populației care declară că a suferit pierderi din cauza diverselor fenomene de risc sunt următoarele:

- Zona nordică prezintă cele mai ridicate valori pentru aproape toate tipurile de fenomene: furtuni/vijelii/vânt puternic (71%), grindină (66%), secetă (65%), valuri de căldură (68%).

Aceasta arată că Zona nordică este o zonă deosebit de vulnerabilă, unde populația resimte direct efectele schimbărilor climatice și ale fenomenelor extreme.

- Zona vestică se remarcă prin cea mai ridicată proporție a celor afectați de furtuni (81%), chiar mai mare decât în Zona nordică, ceea ce confirmă expunerea ridicată la fenomene meteorologice violente. De asemenea, grindina (64%) reprezintă un risc major, afectând în special gospodăriile și agricultura. Pentru celelalte riscuri, valorile sunt de asemenea ridicate (53–57%) și indică totuși o expunere constantă.
- Zona sudică înregistrează ponderile în general mai scăzute decât în Zona nordică și Zona vestică: furtuni (64%), grindină (56%) și valori moderate pentru alte riscuri. Aceasta sugerează o zonă mai puțin afectată de fenomene extreme, dar unde populația resimte totuși pierderi semnificative.
- Zona estică cumulează valori mai reduse față de celelalte microzone: furtuni (54%), grindină (53%), secetă (55%).
- Zona centrală în care valorile sunt mai scăzute decât în mediile rurale, dar rămân semnificative: furtuni (57%), grindină (51%), viscol (52%). Profilul zonei este marcat de caracterul său de tranziție între rural și urban: pierderile există, dar sunt mai dispersate, fiind legate atât de agricultură, cât și de infrastructura urbană.

Figură 48-Gradul de pregătire perceput de populația din județ pentru diferite tipuri de riscuri

Vă simțiți pregătit/știți să reacționați în caz de...

	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
Furtuni, vijelii, vânt puternic	56%	46%	21%	42%	40%
Grindină	36%	38%	38%	43%	33%
Secetă	34%	27%	50%	20%	35%
Valuri de căldură (caniculă)	46%	31%	21%	44%	38%
Valuri de frig (ger)	44%	46%	49%	36%	51%
Viscol	32%	44%	38%	39%	34%
Căderi masive de zăpadă	37%	37%	28%	25%	27%
Inundații	30%	19%	23%	25%	20%
Alunecări de teren	29%	28%	11%	8%	14%
Accidente chimice/ radioactive/industriale	6%	6%	3%	4%	7%

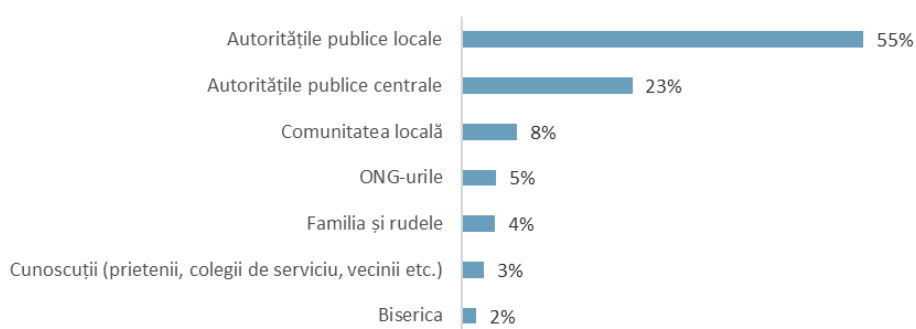
Nivelul de pregătire nu este foarte ridicat, ponderea maximă fiind de aproximativ 56%, ceea ce sugerează că, în multe cazuri, jumătate sau chiar mai puțin dintre locuitori știu cum să reacționeze în situații de risc. Comparativ se conturează diferențe sensibile între microzone, care reflectă atât experiența directă cu fenomenele extreme, cât și gradul de informare și infrastructura locală de răspuns.

- Zona nordică se remarcă printr-o pondere mai ridicată a celor pregătiți să reacționeze la furtuni/vijelii (56%) și valuri de căldură (46%), ceea ce confirmă faptul că populația este mai expusă acestor fenomene și a dezvoltat mecanisme de reacție.
- Zona sudică înregistrează o pregătire mai redusă (46%) atât pentru furtuni, cât și pentru viscol, ceea ce indică vulnerabilitate sporită la lipsa de reacție organizată.
- Zona estică prezintă un profil specific montan: pregătirea este mai ridicată pentru secetă (50%) și viscol (49%), ceea ce reflectă adaptarea la condițiile de mediu dure.

- Zona vestică are o pondere de 44% la valurile de căldură și 39% la viscol, indicând un nivel moderat de conștientizare și pregătire pentru fenomene atât de vară, cât și de iarnă.
- Zona centrală se evidențiază printr-o pondere ridicată (51%) a celor care știu să reacționeze la valuri de frig (ger), ceea ce sugerează o experiență urbană combinată cu elemente rurale în care condițiile de iarnă severă sunt gestionate mai bine decât alte tipuri de riscuri.

Figură 49- Percepția privind intervenția în caz de calamitate

În cazul în care ați suferi pagube materiale și umane în urma unei astfel de calamități cine credeți că ar trebui să vă ofere cel mai important ajutor?

Așteptările populației privind intervenția în caz de calamități arată o orientare covârșitoare spre instituțiile publice, în special la nivel local. Autoritățile publice locale sunt considerate principalii responsabili: 55% dintre respondenți se așteaptă ca acestea să intervină în situații de risc. Această pondere ridicată arată încrederea în proximitatea și capacitatea administrațiilor locale de a reacționa rapid, dar și o presiune foarte mare pe structurile administrative locale, care nu întotdeauna dispun de resursele necesare. Autoritățile publice centrale sunt menționate de 23%, ceea ce reflectă percepția că statul, prin structurile sale naționale, are rolul de coordonare și sprijin, dar nu este perceput ca primul răspuns în caz de calamitate. Comunitatea locală (8%) și ONG-urile (5%) sunt văzute marginal ca surse de sprijin, deși în practică acestea pot juca un rol esențial în mobilizarea rapidă a resurselor și a voluntarilor. Familia și rudele (4%), cunoscuții (3%) și biserica (2%) apar pe ultimele locuri, ceea ce arată că solidaritatea comunitară tradițională sau sprijinul informal sunt mult mai puțin valorizate în raport cu așteptările de intervenție instituțională.

Figură 50-Percepția privind intervenția în caz de calamitate. Diferențe zonale

În cazul în care ați suferi pagube materiale și umane în urma unei astfel de calamități cine credeți că ar trebui să vă ofere cel mai important ajutor?

	Zona nordică	Zona sudică	Zona estică	Zona vestică	Zona centrală
Autoritățile publice locale	49%	44%	61%	51%	62%
Autoritățile publice centrale	28%	30%	21%	20%	23%
Biserica	3%	6%	1%	0%	1%
ONG-urile	5%	9%	3%	2%	5%
Comunitatea locală	5%	3%	10%	22%	3%
Cunoscuții (prieteni, colegii de serviciu, vecinii etc.)	5%	4%	4%	3%	2%
Familia și rudele	6%	5%	0%	3%	4%

La nivel de microzonă identificăm următoarele elemente notabile:

- Zona nordică – aproape jumătate dintre respondenți (49%) așteaptă intervenția autorităților locale, iar 28% menționează autoritățile centrale. Distribuția arată un echilibru relativ între nivelul local și central, cu o percepție mai clară a rolului statului național decât în alte microzone.
- Zona sudică – are valori mai reduse pentru autoritățile locale (44%), dar cel mai mare nivel al așteptărilor față de autoritățile centrale (30%). Acest fapt sugerează o percepție a dependenței mai mari de structurile naționale și o încredere ceva mai scăzută în capacitatea administrației locale.
- Zona estică – se remarcă prin cel mai ridicat nivel de așteptări față de autoritățile publice locale (61%) și cel mai scăzut față de autoritățile centrale (21%). Populația se bazează preponderent pe structurile locale, ceea ce reflectă atât relativa izolare geografică, cât și tradiția unei relații directe cu administrația locală.
- Zona vestică – are o distribuție mai echilibrată, cu 51% care așteaptă intervenția autorităților locale și 22% care se bazează pe comunitatea locală. Este singura zonă unde comunitatea apare semnificativ, ceea ce indică o mai mare încredere în solidaritatea locală și auto-organizare.
- Zona centrală – populația are cele mai ridicate așteptări de la autoritățile publice locale (62%), dar mult mai reduse față de cele centrale (23%). Această pondere ridicată pentru nivelul local reflectă percepția că infrastructura urbană și serviciile publice municipale sunt principala sursă de protecție în caz de calamități.

Particularitățile prezentate anterior arată că deși există o așteptare generală ca autoritățile locale să intervină, politicile de gestionare a riscurilor trebuie adaptate zonal: în zonele rurale și montane prin consolidarea capacității administrațiilor locale și sprijinirea auto-organizării comunitare, iar în zonele urbane prin creșterea capacității instituționale și a rezilienței infrastructurii.

Luând în considerare constatările la nivelul populației privind experiența cu situații de risc, pregătirea pentru situații de risc și așteptările privind intervențiile de sprijin în situații de risc considerăm oportune două direcții majore de politică publică în domeniul gestionării riscurilor:

Consolidarea capacității de pregătire și reacție la nivel local și comunitar. Deoarece majoritatea populației se bazează pe autoritățile publice locale pentru intervenție, dar nivelul de pregătire individuală rămâne scăzut, este necesară dezvoltarea unor programe integrate de educație pentru situații de urgență. Acestea pot include instruiți periodice pentru populație, simulări în școli și comunități, ghiduri simple de intervenție și campanii de conștientizare. Politicile ar trebui diferențiate pe zone: în Zona nordică și Zona vestică, unde pierderile sunt mari din cauza furtunilor, secetei și grindinei, accentul să cadă pe informarea gospodăriilor și a fermierilor despre metode de protecție și asigurare; în Zona sudică, unde oamenii privesc mai mult către autoritățile centrale, ar fi nevoie de consolidarea legăturii dintre comunități și structurile naționale de intervenție (ISU, Apele Române), dar și de creșterea încrederii în capacitatea administrației locale; în Zona estică, unde vulnerabilitatea este mai redusă dar accesul poate fi dificil, accentul să fie pe organizarea comunităților locale și dotarea autorităților cu echipamente de reacție rapidă.

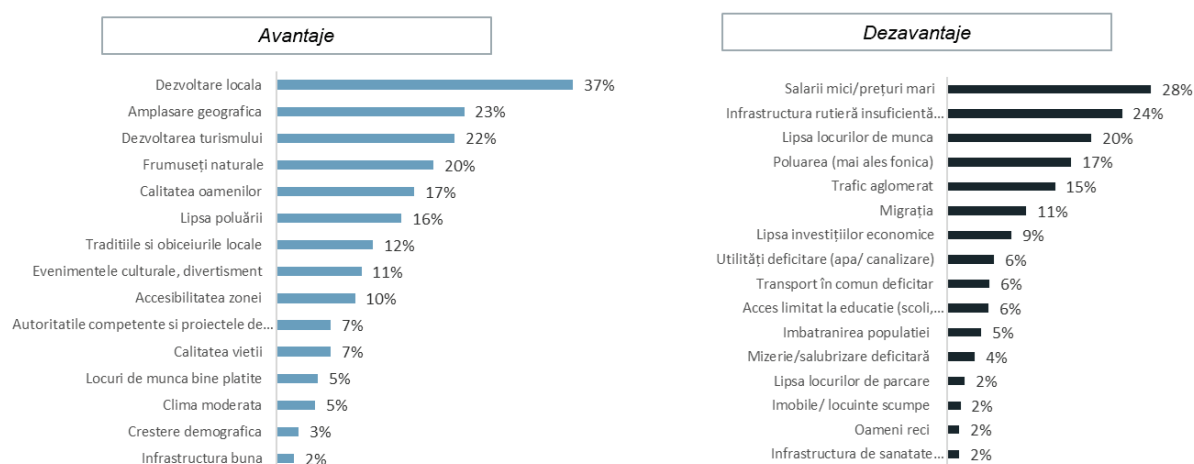
Crearea unei rețele de coordonare multilevel între autorități locale, centrale și comunități. Având în vedere că populația din mediul urban (Zona centrală) are cea mai mare încredere în administrația locală, iar în Zona vestică comunitatea locală joacă un rol mai vizibil, este necesară o strategie de intervenție diferențiată, dar coordonată. Aceasta poate presupune: echipe mixte locale–centrale de intervenție rapidă, adaptate particularităților fiecărei microzone; platforme de comunicare și baze de date accesibile privind riscurile și resursele disponibile, astfel încât populația să știe la cine să apeleze;

susținerea comunităților locale prin micro-granturi pentru infrastructura de protecție (diguri, drumuri de acces, puncte de adăpost), în special acolo unde oamenii deja se sprijină reciproc (Zona vestică).

12. AVANTAJE. DEZAVANTAJE

Figură 51-Avantaje și dezavantaje ale județului în opinia populației

În final, vă rog să vă gândiți la zona dvs., în comparație cu celelalte zone din județul Bistrița-Năsăud și să identificați aspectele care credeți că o **avantajează** și aspecte care credeți că o **dezavantajează** (principalele zece mențiuni)

Graficul sintetic prezentat anterior surprinde imaginea ambivalentă pe care locuitorii județului Bistrița-Năsăud o au despre județul lor, balansată între atuurile care dau speranță pentru viitor și vulnerabilitățile care frânează dezvoltarea.

Sub aspect pozitiv, dezvoltarea locală este percepută drept cel mai important avantaj (37%), semn că populația resimte o dinamică a transformărilor în plan economic, social și infrastructural. Aceasta se completează cu amplasarea geografică favorabilă (23%) și cu potențialul de dezvoltare turistică (22%), indicând o conștientizare clară a resurselor naturale și culturale care pot constitui motorul de creștere pe termen lung. În același registru se înscriu și mențiunile privind frumusețile naturale (20%), calitatea oamenilor (17%) și lipsa poluării (16%), care proiectează o identitate locală legată de mediu, tradiții și capital social.

În schimb, în planul provocărilor, discursul comunităților este dominat de probleme socio-economice: salarii mici și prețuri mari (28%), lipsa locurilor de muncă (20%) și migrația (11%) semnalează insecuritatea economică și pierderea resurselor umane active. La acestea se adaugă infrastructura rutieră insuficient dezvoltată (24%) și poluarea (17%, mai ales fonică), care conturează imaginea unor neajunsuri legate de mobilitate și calitatea vieții urbane. Mențiunile mai reduse privind utilități deficitare, transport public slab sau acces limitat la educație indică probleme punctuale, dar relevante pentru coeziunea socială.

În ansamblu, graficul arată un echilibru fragil între resursele naturale, tradițiile locale și potențialul turistic, pe de o parte, și lipsurile economice și infrastructurale, pe de altă parte. Dacă oportunitățile sunt asociate mai ales cu mediul și cultura, blocajele vin din sfera socio-economică și administrativă. Această percepție sugerează că direcțiile viitoare de politică publică trebuie să vizeze capitalizarea avantajelor naturale și culturale prin turism și dezvoltare locală integrată, diminuarea vulnerabilităților socio-economice prin investiții în infrastructură, crearea de locuri de muncă și politici de stopare a migrației.

Concluzia generală a raportului evidențiază faptul că județul Bistrița-Năsăud se află într-un punct de echilibru delicat între potențial și vulnerabilitate. Analizele din capitolele anterioare au conturat o imagine complexă: un teritoriu cu resurse naturale valoroase, tradiții puternice, identitate culturală și un potențial turistic deosebit, dar în același timp confruntat cu presiuni economice, sociale și de mediu care îi pot frâna dezvoltarea.

Turismul se conturează ca unul dintre motoarele majore de creștere, susținut de patrimoniul natural, ariile protejate, tradițiile culturale și gastronomice, dar este blocat de factori precum infrastructura deficitară, promovarea insuficientă și lipsa forței de muncă specializate. Ariile protejate și resursele naturale sunt folosite într-un mod ce reflectă atât practici tradiționale, cât și noi orientări spre recreere și agrement, dar vulnerabilitatea percepută la tăierile masive de pădure arată nevoia de politici ferme de protecție și educație ecologică. În ceea ce privește schimbările climatice, populația le percepe ca fiind reale și periculoase, mai ales în zonele expuse la fenomene extreme precum furtuni, grindină sau viscol. Diferențele zonale arată că percepțiile și riscurile sunt profund localizate, ceea ce face necesară o abordare diferențiată, adaptată fiecărei microzone. Capitolul despre riscuri scoate în evidență contrastul dintre proporția ridicată a celor care au suferit pierderi și nivelul redus al celor care se simt pregătiți să reacționeze, dar și încrederea covârșitoare în autoritățile publice locale ca prim actor responsabil în gestionarea situațiilor de criză. Aceasta subliniază necesitatea consolidării capacității instituțiilor locale și a programelor de pregătire comunitară. În plan mai larg, percepțiile despre avantaje și probleme definesc județul ca un spațiu al oportunităților legate de mediu, cultură și turism, dar în același timp confruntat cu provocări socio-economice precum salariile mici, migrația și infrastructura insuficient dezvoltată.

Astfel, concluzia finală este că dezvoltarea durabilă a județului Bistrița-Năsăud depinde de capacitatea de a integra resursele naturale și culturale în politici economice și sociale coerente, de a valorifica turismul și patrimoniul local ca motoare de dezvoltare și de a crește reziliența comunităților în fața schimbărilor climatice și a riscurilor naturale fiind necesară o abordare integrată, diferențiată pe microzone, care să transforme percepțiile de vulnerabilitate în șanse reale de consolidare și creștere pentru întreaga comunitate.